

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ಪಾಠ	ಪಾ. ನಂ.	ಪಾಠ	ಪಾ. ನಂ.
ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು	೧	೧೬. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು	೫೫
೧. ಕನ್ನಡಿಗನಾದ ಹನುಮಂತನು	೪	೨೦. ಹರಿಹರರಾಯನು	೫೭
೨. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಅಜ್ಞಾತನಾಸ	೬	೨೧. ಬುಕ್ಕರಾಯನು	೬೧
೩. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು	೯	೨೨. ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು	೬೩
೪. ಮಯೂರವರ್ಮ	೧೨	೨೩. ಲಕ್ಷ್ಮಣ ದಂಡೇಶ	೬೬
೫. ಗಂಡುಗಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪುಲಿಕೇಶಿ	೧೫	೨೪. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು	೬೮
೬. ನೃಪತುಂಗ	೨೦	೨೫. ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನು	೭೧
೭. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ	೨೨	೨೬. ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ದಾಸರು	೭೪
೮. ಅದಿ ಪಂಪ	೨೪	೨೭. ರಾಮರಾಯನು	೭೭
೯. ತೈಲಪ	೨೫	೨೮. ಮುಹಮ್ಮದ ಅದಿಲಶಹನು	೮೧
೧೦. ಶಕಪುರುಷನಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು	೨೯	೨೯. ಚಾಂದಬೀಬಿಯು	೮೪
೧೧. ಸಳನು	೩೩	೩೦. ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರು	೮೮
೧೨. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ	೩೫	೩೧. ಇಕ್ಬೇರಿಯ ದುಡ್ಡುಸಂಕಣ್ಣ ನಾಯಕ	೯೧
೧೩. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು	೩೬	೩೨. ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ	೯೪
೧೪. ಬಿಜ್ಜಳನು	೪೦	೩೩. ಕಳಿದುಯಿ ಪೀರ ಚನ್ನಮ್ಮ ಜಯು	೯೮
೧೫. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು	೪೩	೩೪. ಹಾಗಲವಾದಿಯ ರಾಜರ್ಷಿ	೧೦೨
೧೬. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ	೪೭	೩೫. ಕೃಪರ ಆಲಿ	೧೦೫
೧೭. ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳ	೫೦	೩೬. ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ	೧೦೯
೧೮. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು	೫೨	೩೭. ಕಿತ್ತೂರ ಚನ್ನಮ್ಮ	೧೧೨
		ಮಾಡರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು	೧೧೬

ಲೇಖಕರ ಅರಿಕೆ

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಮಿತ್ರ ವರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಕುಲಕರಣಿ ಶಂಭುಲಿಂಗ ಪುನವರು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲೊಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಮೈತ್ರಿ ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಬಹಳಷ್ಟು ಒತ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದರು. ಈ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಬರೆಯಲು ಅವರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹುರುಪು ಹುಮ್ಮಸ್ಸುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಉಪಕೃತನು.

ಶ್ರೀಯುತ ಶಂಭುಲಿಂಗಪುನವರಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ ಬೋಧಿನಿ' ಎಂಬ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹವು ಅದರಲ್ಲಿ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅಯ್ಯಾ ಹೊತ್ತಿಗೆಗಳ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೂ ನಾನು ತುಂಬಾ ಖುಣಿಯಾಗಿರುವೆ. ನಾಲ ನೆಯ ಇಯತ್ತೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಮಟ್ಟಕ್ಕನುರೂಪವಾಗುವಂತಹ ತಿಳಿಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಗೆ ನಿಲುಕದಂತಹ ಬಿಗಿ ಶಬ್ದಗಳು ಅಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಉಳಿದಿರುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಸಹೃದಯರಾದ ಓದುಗರು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗಾಗಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗಾಗಲಿ ಆರುಹ ಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಯು. ಕಥೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಚನ್ನಾಗಿ ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ಚಿತ್ರಾಕರ್ಷಕವಾಗಿಯೂ ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿಯೂ ಇವೆ.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರೀಡಾಪದ್ಧತಿಗನುಗುಣವಾಗಿಯೂ ಮಕ್ಕಳ ಬುದ್ಧಿಮಟ್ಟಕ್ಕನುಸರಿಸಿಯೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೆಣೆಯಲಾಗಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ (Scholarship) ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ (Certificate) ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಂತಹ ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವದೆಂದು ಹಾರೈಸಲಾಗಿದೆ.

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಹಳೆಯ ಜಕಾತಿ ಕಟ್ಟಿ
ಧಾರವಾಡ
೧೦-೧೨-೧೯೫೦

ಬ. ಮ. ಶಿಂತ್ರಿ, ಬಿ. ಎ., ಬಿ. ಟಿ.
ರಿಟಾಯರ್ಡ್ ಆಸಿಸ್ಟೆಂಟ್ ಎಜ್ಯುಕೇಶನಲ್
ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗ, ಧಾರವಾಡ

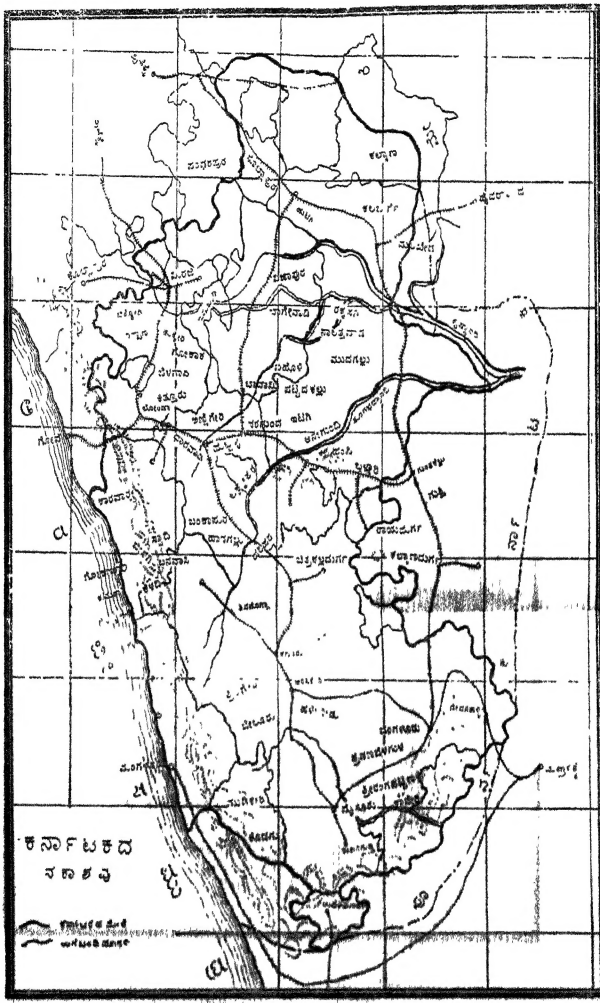
ಪ್ರಕಾಶಕರ ನಿವೇದನೆ

“ ಕರ್ನಾಟಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಥೆಗಳು ” ಎಂಬೀ ಚಿಕ್ಕ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ನಮಗೆ ಬಹಳೇ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವದು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೇ ಕಠಿಣವೂ ಆಗಿದೆಯೆಂಬ ಮಾತು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವೇ ಇದೆ. ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಬರೆಯುವ ಮತ್ತು ಕಲಿಸುವ ರೀತಿ-ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಗತಿಯಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಮಕ್ಕಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಧನೆಗಳೆಂದರೆ ಕಥೆ, ಸಂಭಾಷಣ, ಅಭಿನಯ ನೊದಲಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

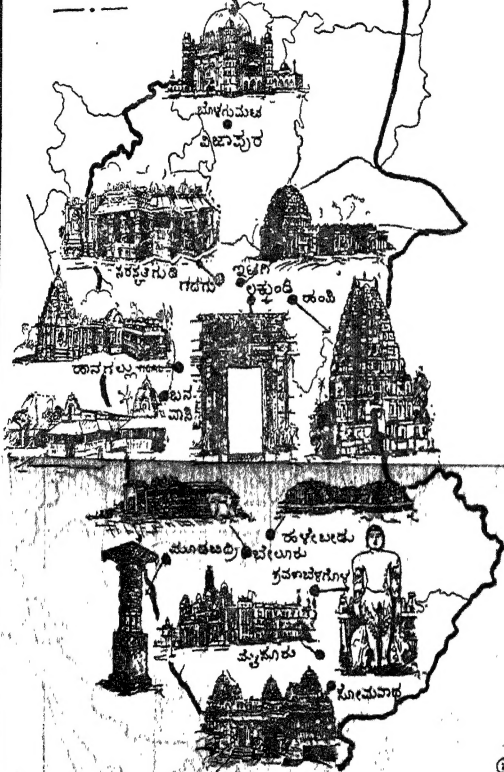
ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಇಯತ್ತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ಪದ್ಧತಿಗಳಂತೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ವೀರರು, ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿಗಳು, ಕಲಾವಿದರು, ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕರು, ಸಮಾಜದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು ನೊದಲಾದವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆಯಾ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪುರುಷರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜನರ ಮೇಲೆ ಎಂತಹ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿದೆ. ಬಾಲಕರ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ವಿಷಯವು ಬಿಂಬಿಸುವಂತೆ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀಯುತ ಬ. ಮ. ಶಿಂತ್ರಿ, ಬಿ.ಎ., ಬಿ.ಟಿ. ಮತ್ತು ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಮಾಡಿದ ಮಿತ್ರರಿಗೂ ನಾವು ಆತ್ಮಂತ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನಮಗೆ ಅರುಹಿದರೆ, ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆವು. ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಮುದ್ರಣದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು.

ಧಾರವಾಡ	}	ಕಂಭುಲಿಂಗಪ್ಪ ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಕುಲಕರಣಿ
ತಾ ೧೦-೧೨-೧೯೫೦		
		ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೆ
ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು.

ଭୂସାନ୍

ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ತಾಯ್ನಾಡು. ಅದಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದೂ ನಾವು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ದ್ರಾವಿಡರು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳು. ದ್ರಾವಿಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಎಂತಹ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿಂಬುದು ಸಿಂಧು ನದಿಯ ಕೊಳ್ಳದೊಳಗಿನ ಹರಪ್ಪಾ, ಮೋಹಂಜೊದಾರೋಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದ ಶೋಧಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ಆರ್ಯರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಿಂತ ಇದು ಎಷ್ಟೋ ಪಾಲು ಮೇಲಾಗಿತ್ತೆಂದು ಈಚೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಯರಂತಹಗಳು ಉತ್ತರದಿಂದ ಖೈಬರ, ಬೋಲನ್ ಕಣಿವೆಯ ಮಾರ್ಗಗಳಿಂದ ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದವು. ಅವರ ಒತ್ತಡವು ಹೆಚ್ಚಾದಂತೆ ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ದ್ರಾವಿಡರು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಆರ್ಯರು ಉತ್ತರ ಭಾರತವನ್ನೆಲ್ಲ ಆಕ್ರಮಿಸಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಎಷ್ಟೋ ತಂಡಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವರೆಗೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲೂರಿ ನಿಂತವು. ಬರಬರುತ್ತ ಆರ್ಯರಿಗೂ ದ್ರಾವಿಡರಿಗೂ ಶರೀರಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಒಂದು ಮಿಶ್ರ ಜನಾಂಗವು ಉದಯವಾಯಿತು. ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಜನರು ಈ ಮಿಶ್ರ ಜನಾಂಗದವರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾದರೂ ಆರ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ.

ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಮನು ತನ್ನ ವನವಾಸವನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಸಲು ಈ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ನಮ್ಮ ನಾಡು ಆಗ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ರಾಮನು ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆ (ಈಗಿನ ಹಂಪೆ) ಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ವಾಸಿಸಿ ಸುಗ್ರೀವ, ಹನುಮಂತ, ಜಾಂಬುವಂತರಂತಹ ಕನ್ನಡ ಕಡುಗಲಿಗಳ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ತನ್ನ

ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಗೊಡದಂತೆ ವಿರಾಟನಗರ (ಈಗಿನ ಹಾನಗಲ್ಲ) ದಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ತಮ್ಮೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಅಂತಹ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಈಗಿನ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಈ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಂತೆಂತಹ ವೀರರೂ, ವೀರರಮಣಿಯರೂ, ರಾಜರೂ, ರಾಣಿಯರೂ, ಮತೋದ್ಧಾರಕರೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ಕವಿಗಳೂ, ಕವಯಿತ್ರಿಯರೂ, ವಚನಕಾರರೂ, ದಾಸರೂ, ಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ, ಮೊದಲಾದವರು ಉದಯವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದರೆಂಬುದು ಈ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ನಿಮಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವದು. ಈ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಉಜ್ವಲ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಆ ಪರಂಪರೆಯು ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಷ್ಟಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವ ಭಾರವು ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲಿನದು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀವು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಿರಿ !

ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತ್ತು. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದೀಚೆಗೆ ಮರಾಠಿಗರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಉತ್ತರದ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ; ಇನ್ನೂ ಕೆಲ ಭಾಗವು ಸೇರುವುದರಲ್ಲಿದೆ. ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ನಾಡು ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ಸುಮಾರು ಐದು ನೂರು ಮೈಲು, ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಸುಮಾರು ಮುನ್ನೂರು ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳದ್ದು ಅದೆ. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಅದು ಒಂದೇ ನಾಡಾಗಿಲ್ಲ; ಈಗ ಅದು ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿದೆ. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಆಡಳಿತದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ವಿಭಾಗಗಳ ಇಲ್ಲವೆ ಪ್ರಾಂತಗಳ ಪರಿಣಾಮವಿದು. ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮದ್ರಾಸ ಕರ್ನಾಟಕ, ಮತ್ತು ಮೈಸೂರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೈದರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಘಾತವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋದ ಭಾಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಿ ಒಂದೇ ಪ್ರಾಂತವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಮ್ಮ ಜನರು ಅಂದೋಲನವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗ:

ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಬ್ರಳಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಹೊಸ ಹುರುಪು ತಲೆದೋರುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವು ಕನ್ನಡಿಗರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿವೆ. ಹೊಸ ಚುನಾವಣೆಗಳು ನಡೆದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸರಕಾರವು ಈಗ ಅಧಿಕಾರ ದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಜರ ಹಿತವನ್ನೇ ಅದು ತನ್ನ ಗುರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಪ್ರಜಾನುರಾಗದ ಅಡಳಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಹರಿದು ಹಂಚಿ ಹೋದ ನಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡು ಪುನಃ ಬೇಗನೆ ಒಂದೇ ನಾಡಾಗಲಿ ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಹಾರೈಸೋಣ.

೧. ಕನ್ನಡಿಗನಾದ ಹನುಮಂತನು

ಇವನು ನಮ್ಮ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವನು. ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಹೆಸರಾದವನು. ಶಾರ್ಯ-ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಸಮಾನರು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇವನಿದ್ದುದು ರಾಮಾ-ಯಣ ಕಾಲವು. ಇವನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಅಂಜನಾದೇವಿಯು. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ “ಅಂಜನೇಯ” ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಉಂಟು. ಇವನ ಶರೀರವು ವಜ್ರದಷ್ಟು ಬಿರುಸಾಗಿಯೂ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ‘ವಜ್ರದೇಹಿ’ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ‘ಪ್ರಾಣದೇವರು’ ‘ಮಾರುತಿ’ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳೂ ಉಂಟು. ತೀರ ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗ ಹುಣ್ಣಿವೆಯ ಚಂದ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಅದೊಂದು ಹಣ್ಣೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಲು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಿದ್ದನಂತೆ.

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ವನವಾಸ ಕ್ಕಾಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚವಟೆಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಂಕೆಯ ಅರಸನಾದ ದುಷ್ಯ ರಾವಣನು ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಿಲ್ಲದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಸೀತಾದೇವಿಯನ್ನು ಮೋಸದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಊರಿಗೆ ಹೋದನು. ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸೀತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹುಡುಕುತ್ತ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಗೆ ಬಂದು ತಲುಪಿದರು. ಈಗಿನ ಹಂಪಿಯೇ ಆಗಿನ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ವಾಲಿಯೆಂಬ ವಾನರರ ದುಷ್ಟ ಅರಸನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಮನು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಅವನ ತಮ್ಮನಾದ ಸುಗ್ರೀವನಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದನು. ಸುಗ್ರೀವನ ಸ್ನೇಹದಿಂದಲೇ ರಾಮನಿಗೆ ಹನುಮಂತನಂತಹ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತನಾದ ಕಡುಗಲಿಯು ದೊರೆತನು.

ಹನುಮಂತನು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಜಿಗಿದು ಲಂಕೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸೀತಾ ದೇವಿಯು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಕೂತಿದ್ದ ಅಶೋಕವನವನ್ನು ಗೊತ್ತುಹಚ್ಚಿದನು.

ಗಂಡನ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸೀತಾದೇವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದ ಹಾಗೆ ಅವಳಿಗೆ ರಾಮನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವಳು ತನ್ನ ಗುರುತಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ತಲೆಯ ಅಭರಣವಾದ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು, ಅದನ್ನು ರಾಮನಿಗೆ ತಪ್ಪದೆ

ಸೀತಾದೇವಿಯು ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಚೂಡಾಮಣಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಹೇಳಿದಳು; ಅವಳ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ತಂದು ರಾಮನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದನು. ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರು ಹನುಮಂತನ ಮತ್ತು ಅವನ ವಾನರ-ಸೈನಿಕರ ಸಹಾಯದಿಂದ ರಾವಣನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಂದು ಸೀತೆಯನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು.

ಹನುಮಂತನ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಬುದ್ಧಿ, ಸ್ವಾಮಿಭಕ್ತಿ, ಶೌರ್ಯ, ಧೈರ್ಯ, ಸಾಹಸ ಮೊದಲಾದ ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ, ಜನರು ಅವನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶನಿವಾರವು ಅವನ ವಾರವು. ಹನುಮಪ್ಪನ ಗುಡಿ ಇಲ್ಲದ ಹೆಳ್ಳೆಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವದು ಅಪರೂಪ.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಹನುಮಂತನ ಬೇರೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
೨. ಅನನಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಗುಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—
- (ಅ) ಹನುಮಂತನು.....ದೇವಿಯ ಮಗನು
- (ಆ) ಆಗಿನ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯೇ ಈಗಿನ.....
- (ಇ) ಲಂಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತೆಯು ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ.....ವನದಲ್ಲಿದ್ದಳು
- (ಈ) ಹನುಮಂತನು ಸೀತೆಗೆ ರಾಮನ.....ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.
- (ಉ) ಸೀತೆಯು ತನ್ನ ಗುರುತಿಗಾಗಿ.....ಯ ಅಭರಣವಾದ
.....ಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದಳು.
- (ಊ)ವು ಹನುಮಂತನ ವಾರವು.

೨. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಅಜ್ಞಾತವಾಸ

ಒಮ್ಮೆ ಪಾಂಡವರಿಗೂ ಕೌರವರಿಗೂ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಜೂಜಾಟ ನಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಹಿರಿ ಅಣ್ಣನಾದ ಧರ್ಮರಾಜನು ರಾಜ್ಯ, ಬೊಕ್ಕಸ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೋತುಬಿಟ್ಟನು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಪಾಂಡವರು ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ವನವಾಸವನ್ನೂ ಒಂದು ವರುಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನೂ ಅನುಭೋಗಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ವನವಾಸದ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಎಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವರನ್ನು ಬಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಅಜ್ಞಾತವಾಸವೆಂದರೆ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯದಹಾಗೆ ಇರುವುದು. ಒಂದುವೇಳೆ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡವರ ಇರುವಿಕೆಯು ಕೌರವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೆ, ಪಾಂಡವರು ಪುನಃ ಹನ್ನೆರಡು ವರುಷ ವನವಾಸವನ್ನೂ ಒಂದು ವರುಷ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವನ್ನೂ ಅನುಭೋಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕರಾರು ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪಾಂಡವರು ತಮ್ಮ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದಿತು.

ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವಿರಾಟನಗರ (ಈಗಿನ ಹಾನಗಲ್ಲ) ದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತ ವಾಸವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ವಿರಾಟರಾಜನಲ್ಲಿ ನೌಕರಿಗೆ ನಿಂತರು. ಧರ್ಮ ರಾಜನು ಪಂಚಾಂಗ ಹೇಳುವ ಜೋಯಿಸನಾಗಿ ಅವನ ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಭೀಮಸೇನನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿ 'ಬಲ್ಲವ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಕೊಂಡನು. ಅರ್ಜುನನು 'ಬೃಹನ್ನಕೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿರಾಟ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಉತ್ತರಗೆ ಕುಣಿತವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನಕುಲ-ಸಹದೇವರು ದನಕಾಯುವ ಹುಡುಗರಾದರು. ದ್ರೌಪದಿಯು 'ಸೈರಂಧ್ರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಾಣಿಯ ದಾಸಿಯಾದಳು.

ಪ್ರೀವೇಷದಲ್ಲಿಯ ಭೀಮನು ಕೀಚಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ

ವಿರಾಟರಾಜನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ದುಷ್ಟ ಸೇನಾಪತಿಯಿದ್ದನು; ಅವನ ಹೆಸರು ಕೀಚಕ. ಅವನು ಸೈರಂಧ್ರಿ (ದ್ರೌಪದಿ) ಯ ಮೇಲೆ ಮನಸ್ಸಿಟ್ಟು ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಲು ನಾಚಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇಳಿದನು. ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ದ್ರೌಪದಿಯು ಭೀಮನಿಗೆ ಅರುಹಿದಳು. ಭೀಮನು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಂಡ ದಂತಾದನು. " ನೀನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ ಇಟ್ಟವಳಂತೆ ನಟಿಸಿ ಅವನಿಗೆ

ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕೇಚಕನ ಮಲ್ಲಶಾಲೆಗೆ ಬರಲು ಕೇಳಿಕೋ; ನಾನು ಅವನ ಮುಂದಿನ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.” ಎಂದು ಭೀಮನು ದ್ರೌಪದಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದನು. ಅದರಂತೆ ದ್ರೌಪದಿಯು ಕೇಚಕನಿಗೆ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ದುಷ್ಟನಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅನಂದವಾಯಿತು. ಅವನು ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಒಳ್ಳೇ ಯಮಕನಿಂದ ತನ್ನ ಮಲ್ಲಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಒದರಿದನು. ಭೀಮನು ದ್ರೌಪದಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಒಳಗೆ ಬರುವದೊಂದೇ ತಡ, ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು. ಸ್ವಲ್ಪೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭೀಮನು ಆ ದುರಾತ್ಮನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಟ್ಟನು.

ದೇವರ ದಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಅಜ್ಞಾತ ವಾಸದ ಅವಧಿಯು ಕೌರವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಪಾಂಡವರು ಸುಖರೂಪವಾಗಿ ಇಂದ್ರಪ್ರಸ್ಥಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತು ದ್ರೌಪದಿಯು ವಿರಾಟರಾಜನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನಿಂತರು ?

೨. ಪಾಂಡವರ ಅಜ್ಞಾತವಾಸವು ಕೌರವರಿಗೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ, ಪಾಂಡವರು ಮತ್ತೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಕರಾರು ಆಗಿತ್ತು ?

೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದ ಇಲ್ಲವೆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಅಜ್ಞಾತವಾಸವೆಂದರೆ.....ಇರುವದು.

(ಆ) ಆಗಿನ ವಿರಾಟನಗರವೇ ಈಗಿನ.....

(ಇ) ಪಾಂಡವರ ಹಿರಿ ಅಣ್ಣನು.....

(ಈ)ನು ವಿರಾಟರಾಜನ ಸೇನಾಪತಿಯು.

(ಉ)ಯು ವಿರಾಟರಾಜನ ಮಗಳು.

(ಊ) ಅಜ್ಞಾತವಾಸವು ಮುಗಿದಮೇಲೆ, ಪಾಂಡವರು.....ಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

೨. ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು

ಕೇರಳ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾ ಎಂಬದೊಂದು ಹೊಳೆ. ಅದರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಟೆ ಎಂಬದೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಶಿವಗುರು ಎಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸತೀದೇವಿಯು ಶಿವಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೮೭೮ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡುಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಇವರೇ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು. ಇವರು ತೀರ ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ಇವರ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ತಾಯಿಯೇ ಇವರನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದಳು. ಯೋಗ್ಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಮುಂಜಿವೆ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯೇ ಶಕ್ಯ ವಿದ್ವಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಇವರ ಬುದ್ಧಿಯು ಬಲು ಚುರುಕಾಗಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಬಲು ಬೇಗ ಮುಗಿಯಿತು. ತಾಯಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಅನಂದವಾಯಿತು. ಮಗನಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆಕೆಯ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ; ಆದರೆ, ಬೇಗನೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಮಗನ ಹವಣಿಕೆ. ಮಗನ ಈ ಲವಲವಿಕೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಲು ದುಃಖವಾಯಿತು. ಇದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮಗನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮನೆತನದ ಗತಿಯೇನೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವಳನ್ನು ಕೊರಗಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿತು. ಮಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಹೆಣಗಾಡಿದಳು; ಆದರೆ, ಅದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ, ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣ ಕತೆಯಿದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಪೂರ್ಣಾನದಿಗೆ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಹೋದರು. ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಈಸುತ್ತೀಸುತ್ತ ಒಂದು ಮಡುವಿಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮೊಸಳೆಯು ಅವರ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿಯಿತು. ತಾಯಿಯು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಮಯವು ಇದೇ ಎಂದು ಬಗೆದು, ಅವರು ಚಿಟ್ಟನೆ ಚೀರಿ “ಅವ್ವಾ, ಮೊಸಳೆಯು ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಯಾಗಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅದು ಬಿಡುವದು” ಎಂದು ಅಂದರು. ಮಗನು ಹೇಗಾದರೂ ಬದುಕಿದರೆ ನಾಕೆಂದು ನೆನೆದು ಉಪಾಯಗಾಣದೆ

“ಒಳ್ಳೇದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ” ಎಂದು ಅಂದಳು. ಕೂಡಲೆ ಮೊಸಳೆಯು ಅವರ ಕಾಲನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿತಂತೆ! ಮಗನು ಮೊಸಳೆಯ ಹಿಡಿತ ದಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಲು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ವಾಸಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಗೋವಿಂದ ಭಗವತ್ಪಾದರೆಂಬ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ಅವರು

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು

ಇವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಇವರಿಗೆ ಸನ್ಯಾಸದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಉಪನಿಷತ್ತು-ಸೂತ್ರ-ಭಗವದ್ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯ (ಅರ್ಥ) ವನ್ನು ಬರೆದರು. ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ಗುರುಗಳ ಆಶೀರ್ವಾದ ವನ್ನು ಪಡೆದು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೌದ್ಧ-ಜೈನ ಮತಗಳ ಪಂಡಿತರನ್ನು ವಾದದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು.

ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಮನಗಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಸ್ಕಾಂಗೆರಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಇದರಂತೆ ಬದರಿ, ದ್ವಾರಕಾ, ಜಗನ್ನಾಥಪುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಠಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಪ್ರಸಾರಕರನ್ನಿಟ್ಟು ಅವರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಠವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಉರ್ದಿತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ದು ಕೇದಾರನಾಥಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

ಇವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಅದ್ವೈತ (ಅಂದರೆ “ಎರಡು ಅಲ್ಲ” ಎಂದು ಅರ್ಥ) ಮಠ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಪರಮಾತ್ಮನೆ ಸತ್ಯ. ನಿಮಿತ್ತ ಭೇದದಿಂದ ಜೀವಾತ್ಮದ ಭೇದ ಕಾಣುವುದು. ಅದು ಮಾಯೆ (ಸುಳ್ಳು) ಎಂದು ಇವರ ವಾದ. ಇಂದಿಗೂ ಭಾರತದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಲು ತಾಯಿಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದರು ?

೨ ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.-

(ಅ) ಇವರು.....ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು.

(ಆ) ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು.....

(ಇ) ಇವರು..... ಎಂಬ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ.....ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು.

(ಈ) ಇವರ ಮುಖ್ಯ ಮಠವು... ..ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿದೆ.

(ಉ) ಅದ್ವೈತವೆಂದರೆ.....ನಿಗೂ.....ನಿಗೂ ಭೇದವಿಲ್ಲ.

೪. ಮಯೂರವರ್ಮ

ಇತಿಹಾಸ ಓದಿದಂತೆ, ನಿಮಗೆ ಹಲವು ವಿರಾವೇಶದ ಕಥೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವವು. ಈಗ ನಿಮಗೆ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಕದಂಬ ಅರಸನಾದ ಮಯೂರವರ್ಮ. ಈತನ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ಮಯೂರಶರ್ಮ. ಇವನ ತಂದೆ ರಾಜಶರ್ಮ, ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಪುಷ್ಪಾವತಿ. ರಾಜಶರ್ಮನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡಂದಿರು. ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಹಿರಿ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಪುಷ್ಪಾವತಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಆಕೆ ತುಂಬಾ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ಈಕೆಯ ಮಗನೇ ಮಯೂರನು. ಇವರ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಕದಂಬ (ತಾಳೆ) ಮರವಿದ್ದಿತಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಇವರ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕದಂಬ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಮಯೂರನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಸಿಂಹದ ಮರಿಯಂತೆ ಇದ್ದನು. ಅವನ ಬುದ್ಧಿ ಬಲು ಚುರುಕು; ಎದೆಯು ಉಕ್ಕಿನಂತಹದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೊಂದು ಪಲ್ಲವ ರಾಜರ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಂಚಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅಭ್ಯಾಸ ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಓರಗಿಯ ಬಾಲಕರ ಕೂಡ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅರಸನ ಸವಾರನೊಬ್ಬನು ಇವನ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಾಯಿಸಿದನು. ಸವಾರನ ಈ ಸೊಕ್ಕಿನ ನಡತೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಅವನು ಕೆಂಡದಂತಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅರಸನ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ದೂರನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಅರಸನು ಹುಡುಗನ ಮಾತನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳದೆ, ಅವನನ್ನೇ ಬೆದರಿಸಿ ಓಲಗದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಮಯೂರನು ಒಳ್ಳೆ ಹೇವದ ವೀರ; ಅಡಿದಂತೆ ಮಾಡಿಯೇ ತೋರಿಸುವವ. 'ಈ ಅರಸನ ಸೊಕ್ಕು ಮುರಿಯದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಮಯೂರನಲ್ಲ' ಎಂದು ಎದೆಗೆ ಕೈಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೇಳಿ ಕಿಡಿಕಡಿಯಾಗಿ ಹೊರಟನು.

ಅಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಮನಸು ಹೋಗದಂತಾಯಿತು. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಆದ ಅಪಮಾನದ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಖಿಂಗೆ

ಬಾಲಕನಾದ ಮಯೂರನು ಅರಸನ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ವೂತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅವನ ಸಾಹಸ, ಅಭಿಮಾನ, ಗಟ್ಟಿಗತನ ಮತ್ತು ಜಾಣತನಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೆಲವರು ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು. ಈ ಜಂಬಲಿಗರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಂಚಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅರಸನ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡು ಎಬ್ಬಿಸಿದನು. ಮಯೂರನೇ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೂಲನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಅರಸನು ಅವನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. ಮಯೂರನು ಯಾರ ಕೈಗೂ ಸಿಗದೆ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡನು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾಡು ಜನರ ಕೂಡ ಗೆಳೆತನ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೂಡಿ ಹಾಕಿ ಅವರಿಗೆ ತಾನೇ ಮುಖಂಡ ನಾದನು. ಅವರ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಅರಸರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾವಳಿ ನಡಿಸಿ ಅವರಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆ ಎತ್ತಲು ಆರಂಭಿಸಿದನು.

ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಪಲ್ಲವರಾಜನ ಕಿವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು. ವೈರಿಯು ಚಿಕ್ಕವನೆಂದು ಅಲಕ್ಷಿಸಲಿಕ್ಕಾಗದೆಂದು ನೆನೆದು, ಪಲ್ಲವರಾಜನು ಮಯೂರ ನನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಏರಿ ಹೋದನು. ಪಲ್ಲವರಾಜನು

ಸೋತು, ಅವನ ಸಂಗಡ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಅವನನ್ನು ಬನವಾಸಿಯ ನಾಡಿಗೆ ಅರಸನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತಾನೇ ಬನವಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಯೂರನಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಗಟ್ಟಿದನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಮಯೂರನು ಮಯೂರವರ್ಮನಾದನು. ಬನವಾಸಿಗೆ ವೈಜಯಂತೀ (ಗೆಲುವಿನ ಪಟ್ಟಣ) ಎಂದು ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು, ತಾನೇ ಆಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇವನೇ ಕದಂಬರ ಮೂಲ ಪುರುಷ. ಇವರ ಕುಲ ದೇವರು ಬನವಾಸಿಯ ಮಧುಕೇಶ್ವರನು. ಹಲಸಿಗೆ ಮತ್ತು ಕಿತ್ತೂರಿನ ಹತ್ತರ ದೇಗಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಂಶದ ರಾಜರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಸುಂದರ ಗುಡಿಗಳಿವೆ. ಇವರ ವಂಶದವರು ಹಾನಗಲ್ಲು, ಹಲಸಿಗೆ, ಗೋವೆಗಳನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ನಾದದ್ದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು 'ತುಂಬಿ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ:-

(ಅ) ಕದಂಬರ ಕುಲದೇವರು (ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು, ಮಹಾ ಬಲೇಶ್ವರನು, ಮಧುಕೇಶ್ವರನು).

(ಆ) ರಾಜಶರ್ಮನು ತನ್ನ.....ಮಾತು ಕೇಳಿ ಪುಷ್ಪಾವತಿಯನ್ನು ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿದನು. (ಹಿರಿ ಅಕ್ಕನ, ಚಿಕ್ಕ ಹೆಂಡತಿಯ, ಚಿಕ್ಕ ತಂಗಿಯ).

(ಇ) ಮಯೂರನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ.....ಇದ್ದಿತಾದ್ದರಿಂದ ಇವನ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಕದಂಬ ಎಂಬ ಅಡ್ಡಹೆಸರು ಬಂದಿತು. (ಬಾಳೆಮರ, ತೆಂಗಿನ ಮರ, ಈಚಲ ಮರ, ತಾಳೆಯ ಮರ).

(ಈ) ಮಯೂರನು ಒಂದು ದಿನ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅರಸನ.....ಅವನ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹಾಯಿಸಿದನು. (ಸವಾರನು, ಮಂತ್ರಿಯು, ದಳಪತಿಯು).

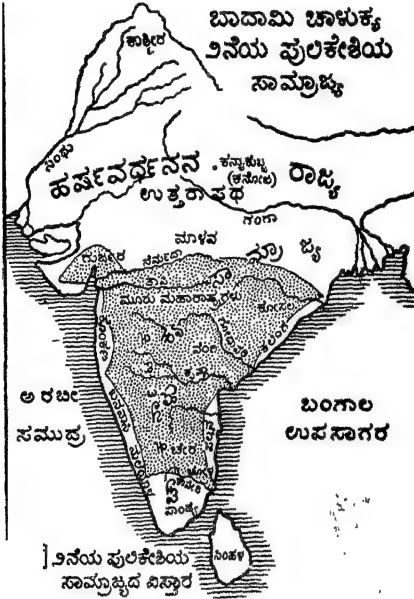
೨. ಮಯೂರನು ಪಲ್ಲವರಾಜನಿಂದಾದ ಅಸಮಾನದ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯಾವ ಹೆಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು ?

೫. ಗಂಡುಗಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪುಲಿಕೇಶಿ

ಚಾಲುಕ್ಯರು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ ಚಂದ್ರ ವಂಶದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು. ಮೂಲ ಪುರುಷನು ಜಯಸಿಂಹನು ಇವನ ಮರಿ-
ನುಗನೇ ವೀರ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು. ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಕೀರ್ತಿವರ್ಮ. ಕೀರ್ತಿವರ್ಮನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವರಿರುವಾಗಲೇ ತೀರಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟನು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನ ತಮ್ಮ ಮಂಗಲೇಶನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಅವನು ಅಷ್ಟೊಂದು ವೀರನಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದನು. ಅವು ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿವೆ. ದೂರ ದೂರದ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಕ್ಕನಾದ ಮಂಗಲೇಶನು ಅವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ; ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಿಂಹಾಸನವು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಗುಪ್ತ ಕಾರಸ್ಥಾನವನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದ್ದನು. ಈ ಕುತಂತ್ರವು ಪುಲಿಕೇಶಿಗೆ ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವನು ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಕ್ಕನ ಕೂಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂಗಲೇಶನು ಸೋತು ಮಡಿದನು. ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು.

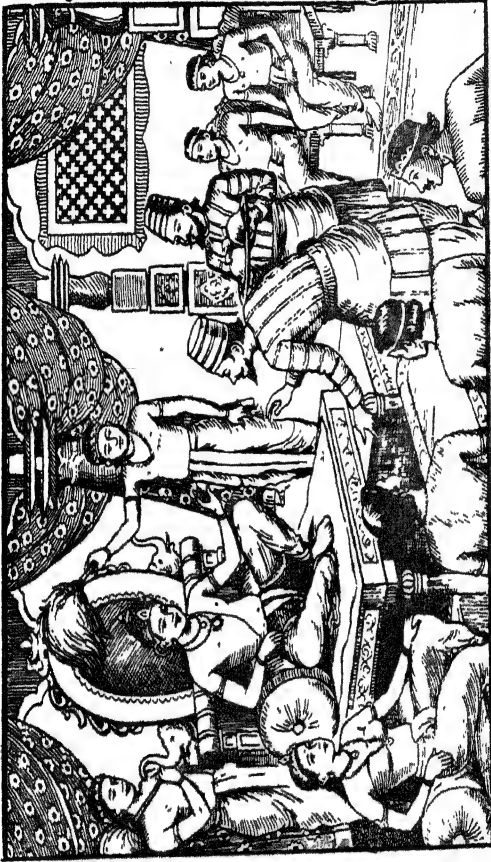
ಈತನಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಪುಲಿಕೇಶಿಯೆಂದೂ ಕರೆಯುವರು; ಯಾಕಂದರೆ ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಆಳಿದ್ದನು. ಈತನು ಚಾಲು-
ಕ್ಯರ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಂತಿದ್ದನು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತಂದೆ; ಆದರೆ, ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಹುಲಿ. ಈತನು ಮಹಾ ಪ್ರತಾಪಶಾಲಿಯಾದುದರಿಂದ ನೋಡು ನೋಡು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಜರನ್ನು ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕ ರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ಗುರ್ಜರ, ಲಾಟ, ಮಾಳವ, ಕೋಸಲರನ್ನು ದಣ್ಣಿಗೆತಂದು ತನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನರಾಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇದೊಂದು ಇವನ ರಾಜ್ಯವು ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿಯ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ಕಾಡ, ಚೇರ, ಚೋಳ, ಕೇರಳ ಮೊದಲಾದ ಅರಸರು ಇವನ ಸಾಮಂತರಾದರು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಇವನು ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣಭಾರತದ

ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದನು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕನೋಜ ದಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವರ್ಧನನೆಂಬೊಬ್ಬ ಬಲಾಢ್ಯ ಅರಸನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಅವನ ಹವಣಿಕೆ ಇತ್ತು. ಅವನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಬಂದನು. ಅವನ

ಎರಡನೆಯ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತಾರ

ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವನು ಸಾವಿರ ಅನೆಗಳಿದ್ದವಂತೆ. ಇಂಥ ದೊಡ್ಡ ದಂಡನ್ನು ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಎದುರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಘನಗೋರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹರ್ಷವರ್ಧನನು

ಇರಾಣದ ರಾಯಭಾರಿಯು ಪ್ರತಿಕ್ಷೇಪಿಯ ಪರಜಾರಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು

ನೋಡು ಓಡಿಹೋದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಗೆ ಯಾರೂ ಈಡರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯದೊರೆತುದರಿಂದ 'ಪರಮೇಶ್ವರ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಅಜಂತೆಯ ಗುಡ್ಡದ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ತರತರದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದನು. ಅವು ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಉಳಿದಿರುವವು. ದೂರದೂರದ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬಂದು ನೋಡಿ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುತ್ತಾರೆ.

ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು, ಕೇಳಿ ಇರಾಣದ ಅರಸನಾದ ಖುಸರು ಎಂಬವನು ಈತನ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾದಿಸಲು ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೀರ್ತಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೆಳಗಿತು. ಈತನ ಕಾಲವೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿನ್ನಗಾಲ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಆಗಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಾಣಲು ಹುವೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗನೆಂಬೊಬ್ಬ ಚೀನದ ಪ್ರವಾಸಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೩೯ ರಲ್ಲಿ ಈತನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬಾದಾಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದರೆ- "ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸುತ್ತಳತೆ ಆರು ಮೈಲು. ಭೂಮಿಯು ಬೆಳೆಯುಳ್ಳದ್ದು; ಹವೆ ಸೆಕೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಜನರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು; ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು; ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸುವವರು. ಅಪಮಾನವಾದರೆ, ಪ್ರಾಣದ ಹೆಂಗು ಬಿಡುವವರು. ಮಾನವೇ ಇವರ ಧನ. ಸಂಕಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವವರು. ಮೊರೆಬಿದ್ದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲರು. ಜನರು ನಿಲುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತರ. ಅರಸನ ಹೆತ್ತರ ಸಾವಿರಾರು ಆನೆಗಳೂ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ವೀರರೂ ಇರುವರು. ಅರಸನು ಕ್ಷತ್ರಿಯನು."

ಹೀಗೆ ವೈಭವದಿಂದ ಆಳುತ್ತಿರಲು, ಕಂಚಿಯ ನರಸಿಂಹವರ್ಮನೆಂಬ ಸ್ವಲ್ಪವ ರಾಜನು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಬಾದಾಮಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೪೦ ರಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಹುವೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗನು ಬರೆದಿಟ್ಟಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಕೆಳಗೆ ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ವಾದದೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ತುಂಬಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮೂಲ ಪುರುಷ...ನು. (ಮಂಗಲೇಶ, ಕೇರ್ಮವರ್ಮ, ಜಯಸಿಂಹ)

(ಆ)ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದನು. (ಜಯಸಿಂಹನು, ಮಂಗಲೇಶನು, ಪುಲಿಕೇಶಿಯು.)

(ಇ) ಎರಡನೆಯ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿಯ ಸುತ್ತಲೆ ತೆರು.....ಮೈಲು ಇತ್ತು. (ಆರು, ಎಂಟು, ನಾಲ್ಕು)

(ಈ) ಇವನ ಸ್ನೇಹ ಸಂಪಾದಿಸಲು.....ದೇಶದ ಅರಸನಾದ ಮುಸರು ತನ್ನ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದನು. (ಬಲುಚಿಸ್ತಾನ, ಅಫ್-ಗಾನಿಸ್ತಾನ, ಇರಾಣ)

(ಉ) ಇವನ ವೈಭವವನ್ನು ಕೇಳಿ.....ದೇಶದ ಪ್ರವಾಸಿಯಾದ ಹುವೆನ್‌ತ್ಸಾಂಗನು ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡಲು ಬಾದಾಮಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು. (ಜಪಾನ, ಚೀನ, ತಿಬೆಟ್.)

(ಊ) ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ.ರಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು. (೪೪೦, ೫೪೦, ೬೪೦.)

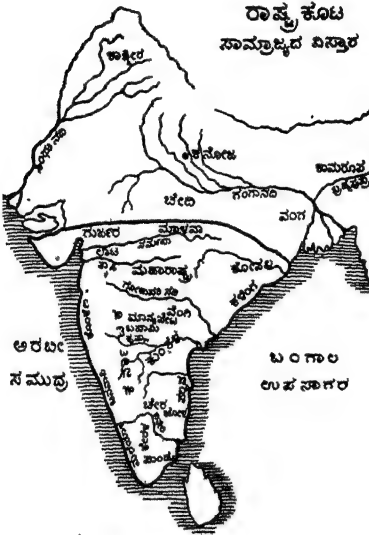
೬. ನೃಪತುಂಗ

ನೃಪತುಂಗನು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ವಂಶದವನು. ಇವನ ತಂದೆಗೆ ಜಗತುಂಗ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇದ್ದಿತು. ಇವನೂ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಶೂರನಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ನೃಪತುಂಗ, ಅಮೋಘವರ್ಧನ ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ರಾಜರು ಇವನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಾಲುಕ್ಯರು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮರಳಿ ಗಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಎತ್ತುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಇಂಗವಳ್ಳಿಯ ಹತ್ತರ ಯುದ್ಧವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರೇ ಗೆದ್ದರು. ನೃಪತುಂಗನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಕೊಂಕಣ, ಮಂತ್ರನಾಡಿ, ಬನವಾಸಿ, ಕುಂದರಿಗೆ, ಪುಲಿಗೆರೆ ಇವು ಅವನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಮಂಡಲಗಳ ಹೆಸರುಗಳು. ತನ್ನ ಮಗ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣರಿಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ತನ್ನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿಯ ವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೀಮೆ ಇತ್ತೆಂದು ಅವನು ಬರೆದ 'ಕನ್ನಡ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ' ವೆಂಬ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವನು.

ಇವನು ಶೂರನಿದ್ದಂತೆ, ಪಂಡಿತನೂ ಇದ್ದನು; ಉಭಯ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದನಾಗಿದ್ದನು. ಅಂದರೆ ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತನಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈತನು ಧರ್ಮದಿಂದ ವೈದಿಕನಿದ್ದರೂ ಜೈನರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ತಂದೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರೈಗೊಳಿಸಲು ಮಳಖೇಡವನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಬೀದಿ, ಹೂದೋಟ, ಪೇಟೆಯ ಸಾಲು, ಸರೋವರ, ಧರ್ಮಶಾಲೆ, ಆಗ್ರಹಾರ, ಮಠ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಇಂದ್ರನ ಅಮರಾವತಿಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತೆ ಅದನ್ನು ಸಿಂಗರಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ಮಳಖೇಡವು ಮಾಳವೆಯರ ಸುಲಿಗೆಗೀಡಾಗಿ ಹಾಳಾಯಿತು.

ನೃಪತುಂಗನು ಮುಪ್ಪಿನವನಾದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ

ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ, ತನ್ನ ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯವನ್ನು ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಕಳೆದನು
ಇವನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ೬೪ ವರುಷ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಜಾರಂಜಕನಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

೧ ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ-

(ಅ) ನೃಪತುಂಗನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳನ್ನು
ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ.....ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

(ಆ) ಪ್ರತಿಯೊಂದುಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಒಬ್ಬ.....
ನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು.

(ಇ) ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸೀಮೆಯು.....ಯಿಂದ
.....ಯ ವರೆಗೆ ಇತ್ತು.

(ಈ) ಇವನು.....ನೆಂಬ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು
ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

(ಉ) ಇವನು ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ..... ರಗ
ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು

(ಊ) ಮಳಬೇಡವನ್ನು ಇಂದ್ರನ.....ಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತೆ
ಸಿಂಗರಿಸಿದನು.

(ಎ) ಇವನು ಒಟ್ಟಿಗೆ.....ವರ್ಮ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಜಾರಂಜಕನಾಗಿ
ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

೭. ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ

ನೃಪತುಂಗನ ತರುವಾಯ ನಾಲ್ಕೈದು ಮಂದಿ ಅರಸರು ಮಳಬೇಡ
ದಲ್ಲಿ ಆಳಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಡೆಯವನಾದ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣನೇ ಶ್ರೇಷ್ಠನು.
ತನ್ನ ಹಿಂದಿನ ಅರಸರ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿತನದಿಂದ ಸಡಿಲಗೊಂಡ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದ
ಕೀಲುಗಳನ್ನು ಇವನು ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಿಗಿದನು. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಅರಸ
ರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದಂಡನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ
ದನು. ಅಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ದೇಶದ ರಾಜರನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ
ಹೊರಟನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಚೇರ, ಚೋಳ, ಪಾಂಡ್ಯರನ್ನು ನುಗ್ಗು ಮಾಡಿ
ಅವರಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಸಿಂಹಲ ದ್ವೀಪವನ್ನು ನುಗ್ಗಿದನು.
ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನು ಇವನ ಅಂಕಿತನಾದನು. ಬರುವಾಗ ರಾಮೇಶ್ವರದ ಹತ್ತಿರ
ತನ್ನ ಜಯಸ್ತಂಭವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮರಳಿದನು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಗುರ್ದಾರರ
ಮೇಲೆ ಸಾಗಿ ಅವರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ
ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೀರ್ಮಿಯನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಳೆಯಿಸಿದನು.

ನೃಪತುಂಗನಂತೆ ಇವನಾದರೂ ವಿದ್ಯಾವಂತ; 'ಮೊನ್ನ' ಎಂಬ ಕವಿ
ಯನ್ನು ತನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ 'ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎಂಬ

ಬಿರುದು ಮತ್ತು ಬಾವುಲಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಹಳವಾಗಿ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನು. ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಾಲೋಟಿಗಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ ಊಟ-ಉಡಿಗೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಪುಲಿಗೆರೆ (ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯು ಆಗಿಹೋದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಪಂಪ. ಅವನಿಗೆ ಆದಿಪಂಪನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನು ಆದಿಪುರಾಣವನ್ನೂ ಭಾರತವನ್ನೂ ಬರೆದನು. ಆದಿಪುರಾಣವು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಗ್ರಂಥವು. ಇವೆರಡೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉದ್ಗ್ರಂಥಗಳಾಗಿವೆ

ಮುಂದಿನ ಅರಸರು ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣನಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗರು ಆಗದ್ದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ರಾಜ್ಯವು ಕಕ್ಕುಲನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕೈಸೇರಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ಭಾರತದಲ್ಲಾ ಉತ್ತಿದ್ದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠರಿದ್ದರು. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಾ ಉತ್ತಿದ್ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ.....ರನ್ನು ನುಗ್ಗಿ ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿದನು

(ಆ) ಸಿಂಹಲ ದ್ವೀಪದಿಂದ ಮರಳಿ ಬರುವಾಗ.....ದ ಹತ್ತರ ತನ್ನ... ..ವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

(ಇ) ನೃಪತುಂಗನಂತೆ ಇವನಾದರೂ.....ನಿದ್ದನು.

(ಈ)ಎಂಬ ಕವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ.....ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

(ಉ) ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ.....ಎಂಬಲ್ಲಿವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

(೮ಾ) ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವವರಿಗೆ.ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

(ಎ) ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ.....ಎಂಬಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯು ಆಗಿಹೋದನು.

(ಏ) ಪಂಪನು.....ವನ್ನೂ.....ವನ್ನೂ..... ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದನು.

(ಐ) ಪಂಪನಿಗೆ.....ನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

೮. ಆದಿಪಂಪ

ಇವನ ಪೂರ್ವಜರು ಬಳ್ಳಾರಿ ಕಡೆಯವರು. ಇವನ ತಂದೆ ಅಭಿರಾಮ ದೇವನು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರಕೊಳ್ಳಲು ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಆಗ ಪುಲಿಗೆರೆಯೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಂಶದ ಅರಿಕೇಸರಿ ಎಂಬ ಅರಸನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆಗ ದೇವೇಂದ್ರಮುನಿ ಎಂಬವರು ಜೈನ ಮತದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅಭಿರಾಮದೇವನು ತನ್ನ ಮಗ ಪಂಪನನ್ನು ಅವರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಇಟ್ಟನು. ಪಂಪನು ಬಲು ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯವನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಇದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಅವನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿದ್ದನು. ಮುನಿಗಳು ಅರಿಕೇಸರಿಯ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಮಾತಿಗೆ ಮಾತು ಹೊರಟಾಗ, ಮುನಿಗಳು ಅರಿಕೇಸರಿಗೆ ಪಂಪನ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳ ಬಗೆಗೂ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗೆಗೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕಲಿಯುವದೆಲ್ಲ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಪಂಪನು ಬನವಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನ ಇದ್ದನು. ವಿದ್ವಾಂಸನಿದ್ದಷ್ಟು ಶೂರನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಕೆಲವು ಯುದ್ಧಗಳನ್ನಾಡಿ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದನು.

ಅರಿಕೇಸರಿಯು ಬನವಾಸಿಯ ನಾಡನ್ನು ಗೆದ್ದನು. ಆಗ ಅರಿಕೇಸರಿಗೂ ಪಂಪನಿಗೂ ಸ್ನೇಹವಾಗಿ ಅದು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಪಂಪನ ವಿದ್ಯಾಬುದ್ಧಿಗಳಿಗೂ ಗುಣಗಳಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ ಅರಸನು ಅವನಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯ

ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅರಸನ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವನನ್ನು ವರ್ಮಿಸುವ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ' ಎಂಬದೊಂದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದನ್ನೋದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗುತ್ತಾರೆ. 'ಆದಿ ಪುರಾಣ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಬನವಾಸಿಯು ಬಲು ಸೊಗಸಿನ ನಾಡು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪುಲಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬನವಾಸಿಯನ್ನೂ ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ನೆನೆನೆನಿಸಿ

ಮಹಾಕವಿ ಆದಿ ಪಂಪ

ಹಾಡಿಕೊಂಡಿರುವನು. ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮರಿದುಂಬಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲವೇ ಕೋಗಿಲೆಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ದೇವರಿಗೆ ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ! ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಕವಿಯು. ಅದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ 'ಮಹಾಕವಿ ಪಂಪ' ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಭಿನವ ಪಂಪನೆಂಬ ಕವಿಯು ಅದುದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ 'ಆದಿ ಪಂಪ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ರೂಢಿಯಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

- (ಅ) ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು.....ನು.
 (ಆ) ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರವು ಆಗಿನ.....ಯು.
 (ಇ) ಪಂಪನು.....ಎಂಬ ಗುರುಗಳ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದನು.
 (ಈ) ಪುಲಿಗೆರೆಯ ಅರಸನ ಹೆಸರು.....ಯು.
 (ಉ)ಯು ಪಂಪನಿಗೆ ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.
 (ಊ) ಪಂಪನು.....ಮತ್ತು.....ಎಂಬೆರಡು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು.

೯. ತೈಲಪ

ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಪುಣ್ಯ ತೀರಿತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ವೀರರು ಹುಟ್ಟಿ ಲಿಲ್ಲ. ಮಾಳವದ ಅರಸರು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಬಹು ದಿನದ ಶತ್ರುಗಳು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಬಂಟಿರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಳವದ ಮುಂಜ ರಾಜನು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಬಂದು ಮಳಖೇಡಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆಗಳನ್ನೇರಿ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿ ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಿಸಿ ದಂಡು ಸಹಿತವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕನು. ಪಟ್ಟಣ ವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸುಲಿದು ಅರಮನೆಯನ್ನು ಹಾಳು ದೇಗುಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಿ ಹೊರಟನು.

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ವಂಶದ ತೈಲಪನೆಂಬ ವನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ತಮ್ಮ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಕಸಿದುಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಿರುಗಿ ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮುಂಜರಾಜನು ಮಳಖೇಡವನ್ನು ಹಾಳುಗಡವಿದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಇವನು ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾದನು. ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ದಂಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಸರದಾರರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಮರಳಿ ಹೊರಟಿದ್ದ ಮುಂಜನನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿದನು. ಅವನು

ಮಳಬೇಡವನ್ನು ಸುಲಿದುಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ತಿರುಗಿ ಮಳಬೇಡಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಕಕ್ಕುಲನನ್ನು ನೋಲಿಸಿ ಅವನ ಮಗಳಾದ ಜಾಕವ್ವೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು.

ಈಗ ಚಾಲುಕ್ಯರ ದೈವ ತೆರೆಯಿತು. ತೈಲಪನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸುಮ್ಮನಿರದೆ ಸವದತ್ತಿಯ ರಟ್ಟರನ್ನೂ ಕೊಂಕಣದ ಶಿಲಾಹಾರರನ್ನೂ ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೆಬ್ಬಿಸಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯ ಗುಜರಾಥ, ಮಾಳವ, ನೇಪಾಳದ ಅರಸರನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯ ಚೇರ, ಚೋಳ ರಾಜರನ್ನೂ ಗೆದ್ದನು. ಮಾಳವದ ಮುಂಜರಾಜನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿತ್ತು. ಅವನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ “ನಮೋ ನಮೋ” ಅನ್ನಿಸಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದನು. ಅವನನ್ನು ಮಾಳವ ದೇಶದಿಂದ ಸೆರೆ ಹಿಡಿದು ತಂದನು. ಮುಂಜರಾಜನು ಓಡಿಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಇದು ತೈಲಪನಿಗೆ ತಿಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತರಿಸಿ, ಮನೆ ಮನೆ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜರಿಗೆ ತೈಲಪನೆಂದರೆ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಶ್ರೀ ಗೋಮಟೇಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿ
ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದನು. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜರಿಗೆ ತೈಲಪನೆಂದರೆ ಹುಲಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಹುಲಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಅಕಳದಂತೆ ಇದ್ದನು. ಮುಘೋಳದ ಬಳೆಗಾರ ಮನೆತನದವನಾದ ರನ್ನನೆಂಬ

ಕವಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಭತ್ತ ಚಾಮರಾದಿ ಗಳಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ “ಕವಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟನು. ರನ್ನ ಕವಿಯು “ಗದಾಯುದ್ಧ” ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೈಲಪನನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ.

ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ (ಈಗಿನ ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ) ರಾಜಮಲ್ಲನೆಂಬ ಗಂಗರಸನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಚಾಮುಂಡ ರಾಜನು ಗೋಮಟೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಜಿನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮತ್ತು ಭವ್ಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಏಶಿಯ ಖಂಡದೊಳಗೆ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ನೋಡಲು ದೂರ ದೂರದಿಂದ ಜನರು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ತೈಲಪನು.....ವಂಶದ ಅರಸನು.

(ಆ) ಮಾಳವದ ಮುಂಜರಾಜನು.....ವನ್ನು ಸುಲಿದುಕೊಂಡು ಒಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ.....ನ್ನು ತೈಲಪನು ದೋಚಿಕೊಂಡು ಬಂದನು.

(ಇ) ಮಳಖೇಡದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ.....ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ಮಗಳಾದಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾದನು.

(ಈ) ತೈಲಪನನ್ನು ಸವದತ್ತಿಯ.....ರನ್ನೂ ಕೊಂಕಣದ.....ರನ್ನೂ ತಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲು ಹೆಚ್ಚಿದನು.

(ಉ) ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ.....ಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿದ್ಯೆಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ತೈಲಪನು.....ದಂತೆ ಇದ್ದನು.

(ಊ) ಮುಘೋಳದ.....ನೆಂಬ ಕವಿಯನ್ನು ತನ್ನ.....ಕ್ಕೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ.....ಗಳಿಂದ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ,.....ಎಂಬ ಬಿರುದು ಕೊಟ್ಟನು.

(ಎ) ರನ್ನ ಕವಿಯು.....ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

(ಏ) ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಮಲ್ಲನೆಂಬ ಗಂಗರಸನ ಮಂತ್ರಿಯಾದನು.....ಎಂಬ ಸುಂದರ ಜಿನಮೂರ್ತಿಯನ್ನು.....ದಲ್ಲಿ ಕೊರೆಯಿಸಿದನು.

೧೦. ಶಕಪುರುಷನಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು

ಚಾಲುಕ್ಯ ವಂಶದ ೧ನೆಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ, ಇಮ್ಮಡಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ, ಜಯಸಿಂಹರೆಂಬ ಮೂರು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ನಡುವಿನವನೇ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕನು. ಇವನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೇ ಪರಾಕ್ರಮಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಚೋಳರನ್ನು ಬಗ್ಗುಬಡಿಯಲು ಇವನ ತಂದೆಯು ಒಮ್ಮೆ ಇವನನ್ನು ಚಿಕ್ಕವನಿರುವಾಗಲೇ ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅಣ್ಣೇ ಗೇರಿಯ ಹತ್ತರ ಈ ಕಾಳಗವಾಯಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇವನು ತನ್ನ ಶೌರ್ಯ-ಧೈರ್ಯ-ಸಾಹಸ-ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗಳನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಬಲವಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ದಂಡನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊರಟನು. ಮಾಳವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜನನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರಸರನ್ನು ಮುರಿದುಬಿಡಿದನು. ಕನೋಜಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಚಂದ್ರಸೇನನೆಂಬ ಕರ್ನಾಟಕ ವೀರ ನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಬಂಗಾಲದೇಶಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಬಂಗಾಲ, ಬಿಹಾರ, ಅಸಾಮ, ನೇಪಾಳಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ನಾನ್ಯದೇವನೆಂಬ ತನ್ನ ಕನ್ನಡ ದಂಡನಾಯಕನನ್ನು ಸಾಮಂತ ರಾಜನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಿ ದನು. ಅಸಾಮ, ಬಂಗಾಲ, ನೇಪಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪತಾಕೆಯನ್ನು ಹಾರಾಡಿಸಿದವನು ಇವನೊಬ್ಬನೇ. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ರಾಜರಿಂದ ಕಪ್ಪುಕಾಡೆಕೆ ಎತ್ತಿ, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತ, ಉತ್ತರ ಭಾರತ ವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಬಳ್ಳಗಾವಿಗೆ ಬಂದನು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಇವನ ತಂದೆ ವಿಷಮಜ್ವರದಿಂದ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಅವನ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ವಿಕ್ರಮನು ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಿಗಿಂತ ಶೂರನಿದ್ದರೂ ತಾನೇ ಅರಸನಾಗ ಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಶೆಯು ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯು ಇದ್ದಾಗ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ಅಣ್ಣನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಾನಾ ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವು ಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಸಿಕ್ಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸುವದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಂತೋಷ ಬಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಅಣ್ಣನೆಂದರೆ ತಂದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸ್ವಾರ್ಥದ

ವಿಕ್ರಮನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಜೋಳರಾಜನು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ವಿಕ್ರಮನು ಕೆಲದಿನ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಕಂಪಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡನು.

ವಿಕ್ರಮನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಮ್ಮಡಿ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ವಿಕ್ರಮನ ವೈರಿಯಾದ ರಾಜಗನೇಬ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಅರಸನನ್ನು ತನ್ನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರಕೊಂಡು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ವಿಕ್ರಮನ ಮೇಲೆ ಹೋದನು. ವಿಕ್ರಮನ ಮುಂದೆ ಇವರ ಅಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಗನು ಹೆದರಿ ಓಡಿ ಹೋದನು; ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಸೆರೆಸಿಕ್ಕನು. ಅವನನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಯಾದಗಿರಿಗೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ

ಹೋದ ಬಳಿಕ, ವಿಕ್ರಮನು ತಾನೇ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೬೩ರಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಶಕವನ್ನು ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. ಇವನು ಕರ್ನಾಟಕ, ದಕ್ಷಿಣಭಾರತ, ಮತ್ತು ಉತ್ತರಭಾರತದ ಕೆಲವು ಭಾಗಕ್ಕೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇವನೊಬ್ಬ ಸಿಂಹನಂತಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಸೋಲು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟದ ಶಿಲಾಹಾರ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ ಚಂದಲದೇವಿಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಡೀ

ಭರತಖಂಡದ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಅರಸರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಚಂದಲದೇವಿಯು ವಿಕ್ರಮನಿಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದಳು. ಇವನು ೫೦ ವರುಷ ಆಳಿದನು. ಇವನ ಆಳಿಕೆಯೆಂದರೆ ಸುಖದ ಸುಗ್ಗಿ.

ಇವನು ಶೂರನಿದ್ದಂತೆ, ವಿದ್ಯಾಪಕ್ಷಪಾತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು. ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ, ಬಿಲ್ವಣ ಮುಂತಾದ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಇವನು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿ ಗೆದ್ದ ದೇಶಗಳಾವವು ?

೨. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದರ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ವಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು.....ವರುಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. (೪೦, ೫೦, ೬೦)

(ಆ) ಕನೋಜವನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದನು. (ನಾನ್ಯದೇವ, ಚಂದ್ರದೇವ)

(ಇ) ಕ್ರಿ.ಶ.ರಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಶಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದನು. (೧೦೭೬, ೧೧೭೬, ೧೨೭೬)

(ಈ) ಕರ್ನಾಡದ ಶಿಲಾಹಾರ ರಾಜನ ಮಗಳಾದ.....ಯ ಸ್ವಯಂವರಕ್ಕೆ ವಿಕ್ರಮನು ಹೋಗಿದ್ದನು. (ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ಚಂದಲದೇವಿ)

(ಉ) ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ... ..ಗೆ ಬಂದನು. (ಬಳ್ಳಗಾವಿ, ಕಂಪಲಿ)

೧೧. ಸಳನು

ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ, ಕಡೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ: ಅಂಗಡಿ ಎಂಬ ದೊಂದು ಗ್ರಾಮ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಳನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ವೀರ ಜೈನ ತರುಣ ನಿದ್ದನು. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಅಡವಿಯಿತ್ತು. ಆ ಅಡವಿಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ವಾಸಂತಿಕಾ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯಿತ್ತು. ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸುದತ್ತರೆಂಬ ಜೈನ ಮುನಿಗಳು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ಸಳನ ಗುರುಗಳು. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಒಂದು ದಿನ ಸಳನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಆ ಅಡವಿಗೆ ಹೋದನು. ಬೇಟೆಯಾಡಿ ದಡೆದು ಕಂಗಾಲಾಗಿ ವಾಸಂತಿಕಾ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯತ್ತ ದಣುವಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಡೆದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುದತ್ತ ಮುನಿಗಳ ದರ್ಶನವನ್ನು ಪಡೆದು ಅವರ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಕುಳಿತನು. ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ಹೆಬ್ಬುಲಿ ಯೊಂದು ಗುಡುಗು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಗುಡಿಯ ಆವಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು. ಆಗ ಗುರುಗಳು 'ಸಳನೇ, ಹೊಯ್ಯು' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಕೂಡಲೆ ಸಳನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕಠಾರಿಯನ್ನು ಅದರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತುರುಕ್ಕಿ ಇರಿದು

ಕೊಂದು ಹಾಕಿದನು. ಸಳನ ಈ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಗುರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ (ಹೊಯ್ಸ + ಸಳ) ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಅರಸರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಟ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ, ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚೋಳರಾಜನು ಸರತಿಗೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನಂತೆ ಇವರನ್ನು ಮುರಿಬಡಿಯುತ್ತ ಇಡಿಯ ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಕೈವಶ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಸಳನಂತಹ ವೀರ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸಹನವಾಗುವದೆಂತು ? ಹೆಗಲಿರುಳು ತನ್ನ ತಾಯ್ನಾಡನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ಅವನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿತು. ಸೈನಿಕರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಹತ್ತಿದನು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಈತನ ಗುರುಗಳಾದ ಸುದತ್ತ ಮುನಿಗಳು ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಳನಿಗೂ ಚೋಳ ರಾಜನಿಗೂ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಚೋಳರಾಜನು ಸೋತು ಓಡಿಹೋದನು. ತಾಯ್ನಾಡೆಲ್ಲ ಸಳನ ಕೈಸೇರಿತು. ನೆರೆಹೊರೆಯ ನಾಡುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದನು. ಈ ಮನೆತನದ ಅರಸರು ನೊದಲು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮಾಂಡಲಿಕರಾಗಿದ್ದು ಬರುಬರುತ್ತ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾದರು. ಈ ಮನೆತನವು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಮತ್ತು ವೀರಬಲ್ಲಾಳ ಇವರಿಬ್ಬರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ವೈಭವಕ್ಕೆರಿತು.

ಅಭ್ಯಸನೆಗಳು

೧. ಸಳನಿಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಏಕೆ ಬಂದಿತು ?

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ... ..ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ
.....ಎಂಬದೊಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ.

(ಆ) ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ.....ನೆಂಬ ಒಬ್ಬ.....ತರುಣ
ನಿದ್ದನು.

(ಇ) ಈ ಗ್ರಾಮದ ಹತ್ತಿರ.....ಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ.....
ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯಿತ್ತು.

(ಈ) ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ.....ರೆಂಬ ಜೈನ.....ಗಳು ವಾಸಿ
ಮಾಡಿದ್ದರು.

(ಉ) ಗುರುಗಳು.....ನಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ.....
ಯೊಂದು ಆ ಗುಡಿಯ.....ದಲ್ಲಿ.....ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು.

(ಊ) ಗುರುಗಳು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ.....ಯನ್ನು.....ನಿಗೆ
ಕೊಟ್ಟು.....ಎಂದು ಅಂದರು.

(ಎ) ಅದಿನಿಂದ ಸಳನಿಗೆ.....ಎಂಬ ಅಡ್ಡ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು.

೧೨. ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ

ಇವನ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ಬಿಟ್ಟಿದೇವ. ಈತನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ,
ಹೊಯ್ಸಳ ಸಿಂಹಾಸನವು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಒಂದು ನೂರು ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವು.
ಇವನ ಅಜ್ಜ, ಮುತ್ತಂದಿರಾದ ವಿನಯಾದಿತ್ಯ, ಎರೆಯಂಗರಂತಹ ವೀರರು
ಹುಟ್ಟಿ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಲುಮಟ್ಟಿಗೆ ಹಬ್ಬಿಸಿದರು. ಚಾಲುಕ್ಯರಿಗೂ
ಇವರಿಗೂ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಬಾಂಧವ್ಯ, ಪ್ರೀತಿಗಳಿದ್ದರೂ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು
ಚಾಲುಕ್ಯ ವಿಕ್ರಮನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಲು ಹವಣಿಸಿದನು.
ಆದರೆ ಆ ಜಗಮಲ್ಲನ ಮುಂದೆ ಈ ಮಲ್ಲನ ಅಟವು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು
ತೀರಿಕೊಂಡ ತರುವಾಯ ಸೋಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ, ಹಾನಿ
ಗಲು, ಉಚ್ಚಂಗದುರ್ಗ, ಹಲಸಿಗೆ, ಪುಲಿಗೆರೆ, ಒನವಾಸಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು
ಗೆದ್ದನು. ಪಾಂಡ್ಯರನ್ನು ಮುರಿದು, ತುಳುವರನ್ನು ತನ್ನ ನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ
ಕೊಂಡನು.* ವೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಲಕಾಡು ಮತ್ತು ಯಾದವಪುರ,
ಬಂಕಾಪುರ, ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ ಇವೇ ಇವನ ರಾಜಧಾನಿಗಳು.

ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೋಳರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ
ವರು ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತವೆಂಬ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿ ಅದನ್ನು
ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡತೊಡಗಿದ್ದರು. ಇದು ಹೋಳರಾಜನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ

ವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಹತ್ತಿದನು. ಆಚಾರ್ಯರು ಬೇಸತ್ತು ಜೋಳ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರು. ಇವನು ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತಾನೂ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವನಾದನು; ತನ್ನ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರಾದ ಬಿಟ್ಟಿದೇವನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಇವನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ನಾಗಚಂದ್ರ, ರಾಜಾದಿತ್ಯ, ವಿಷ್ಣುದಂಡಾಧಿಪ, ಕಂಠಿ ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು. ಇವನು ಬಂಕಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ —
- (ಅ) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು
- (ಆ) ಇವನ ರಾಜಧಾನಿಗಳಾವವೆಂದರೆ.....
- (ಇ) ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ.....ರುವೆಂಬ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.
- (ಈ)ರಾಜನು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದರಿಂದ, ಅವರು.....ನ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರು.
- (ಉ) ಇವನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ.....ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು.
- (ಊ) ಇವನುದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

೧೩. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು .

ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಡೆಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಕಟ್ಟಿದ ಮಾದರಿಯ ಗುಡಿಗಳಿಗೆ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರ ಗುಡಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು ಬಂದಿವೆ. ಇಂತಹ ಗುಡಿಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಡೆಗೆ

ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತುಗೆಯ ಮತ್ತು ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಹೊಗಳ ತಕ್ಕಂತಹವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು ಮೈಸೂರ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿರುವ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈದಾಳ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರು ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಪೂರೈವಾಗಿ ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು ನೈಋತ್ಯಾಚಾರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದವನೆಂದು ಸಂದೇಹ ಬಂದಿತು. ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ, ಇಷ್ಟು ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಸಾಕಾಗಿ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿ ದೇವರ ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತ ನಡೆದರು. ಹೀಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತ ಬೇಲೂರಿಗೆ ಬರಲು, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಅರಸನು ಇವರಿಂದ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಬಂದು, ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಶುದ್ಧ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೆಂದೂ ಅದು ಪ್ರಾಣಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಿಲ್ಲೆಂದೂ ಸಾರಿದನು. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಹುಡುಗನಿಗೂ ವಾದ ನಡೆಯಿತು:—

ಜಕ್ಕ: ಈ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಶುದ್ಧ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವದೆಂದು ನೀನು ಹೇಗೆ ಅನ್ನುವೆ ?

ಹುಡುಗ: ಅದನ್ನು ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿದವನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾದ್ದರಿಂದಲೇ, ನಾನು ಅನ್ನುತ್ತೇನೆ.

ಜಕ್ಕ: ನೀನು ಅನ್ನುವಂತೆ ಈ ಮೂರ್ತಿಯ ಕಲ್ಲು ಅಶುಚಿಯೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ನನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನೇ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುವೆನು.

ಹುಡುಗ: ಓಹೋ ! ಅದಕ್ಕೇನು ತಡ ? ಈ ಮೂರ್ತಿಯ ಹೊಕ್ಕಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಸುಕು, ನೀರು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಪ್ಪೆ ಇರುವದು. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವೆನು.

ಜಕ್ಕ: ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?

అది చూడగానే అంతా అలలించుకున్నారు.

ಹುಡುಗ: ಮೂರ್ಮಿಯ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಗಂಧ ಹಚ್ಚಿರಿ; ಹೊಕ್ಕಳದ ಹತ್ತಿರ ಮಾತ್ರ ಹಸಿಯುಳಿದು, ಮಿಕ್ಕಕಡೆ ಒಣಗುವದು.

ಹುಡುಗನ ಈ ದಿಟ್ಟತನದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸನೂ ನೆರೆದ ಜನರೂ ದಂಗುಬಡಿದು ಕುಳಿತರು. ಅರಸನು ಗಂಧವನ್ನು ತರಿಸಿ ಮೂರ್ಮಿಯ ಮೈಗೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಸಿದನು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಹುಡುಗನು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಭಾಗವು ಒಣಗಿ ಹೊಕ್ಕಳದ ಹತ್ತಿರ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಾಗವು ಹಸಿಯುಳಿಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಆ ಮೂರ್ಮಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ನೋಡಲಾಗಿ ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕಳದಲ್ಲಿ ಉಸುಕು, ನೀರು ಮತ್ತು ಕಪ್ಪೆ ಇವು ಕಂಡುಬಂದವು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿತು! ಹುಡುಗನ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಅರಸನು: ನೀನಾರ ಮಗನು ?

ಹುಡುಗ: ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಗ ಡಂಕಣಾಚಾರ್ಯ. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ಜ್ಯೋತಿಷಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸನಿದ್ದರೂ. ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿ, ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ಸುಳ್ಳು ದೋಷವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು !

ಮಗನ ಈ ಮುದ್ದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಆನಂದವಾಯಿತು ! ತಾನು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಹಳ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಬಿಟ್ಟನು ! ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೇಳಿ ಅರಸನಿಗೂ ಆನಂದವಾಯಿತು. ತಂದೆ-ಮಗ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಚೆನ್ನ ಕೇಶವ ಮೂರ್ಮಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ತಂದೆ-ಮಗ ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಆದ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
೨. ಮೂರ್ಮಿಯು ಅಶುಚಿಯೆಂದು ಡಂಕಣಾಚಾರ್ಯನು ಹೇಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನು ?

೩. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು.....ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರು. (ಸಳ, ತೈಲಪ, ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ)

(ಆ) ಇವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತ ಕಟ್ಟುತ್ತ.....ಗೆ ಬಂದರು. (ಕೋಳೂರು, ಬೇಲೂರು, ತುಮಕೂರು)

(ಇ) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನು ಇವರಿಂದ.....ನ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. (ಚೆನ್ನಕೇಶವ, ಆದಿಕೇಶವ, ವೀರಕೇಶವ)

(ಈ)ವರುಷದ ಹುಡುಗನೊಬ್ಬನು ಬಂದು ಮೂರ್ತಿಯು ಅಶುದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳಿದನು. (ಹದಿನೆಂಟು, ಹದಿನೇಳು, ಹದಿನಾರು)

(ಉ) ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ.....ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರು. (ತರ್ಕ, ಆಯುರ್ವೇದ, ಜ್ಯೋತಿಷ)

೧೪. ಬಿಜ್ಜಳನು

ಇವನು ಕಲಚೂರಿ ಮನೆತನದವನು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಮನೆತನದ ಮುಮ್ಮಡಿ ತೈಲಪನ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಲು ಅನುವಾಯಿತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಶೂರ; ತೈಲಪನು ಹೇಡಿ. ಅಂದಮೇಲೆ ಕೇಳುವದೇನು? ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾ ಮಂಡಲೇಶ್ವರನನ್ನೂ ಓರಂಗಲ್ಲಿನ ಕಾಕತೀಯರನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ತೈಲಪನು ಅಂಜಿ ಅಣ್ಣೀಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ಇದ್ದನು. ಆದರೆ ಬಿಜ್ಜಳನು ಅನನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರಗೊಡದ್ದರಿಂದ, ಮುಂದೆ ಬನವಾಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇದ್ದನು.

ಇವನು ಜೈನನು. ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಮಹಾ ತಂತ್ರಗಾರ ಮತ್ತು ಶೂರ. ಇವನ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಲದೇವನೆಂಬವನು ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಈ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಇವರು ಸಿದ್ಧಣ್ಣನೆಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುವ ಕಾರಕೂನರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಶುದ್ಧ ಆಚರಣೆ ಸತ್ಯನಿಷ್ಠೆಗಳಿಗೆ

ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ ଓଁ ନମଃ ଶିବାୟ

ಮೆಚ್ಚಿ, ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ದಿನ ದಿನಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತ ಏರುತ್ತ ನಡೆದರು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಮಡಿದನು. ಅವನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಇದ್ದನು. ಸಜ್ಜನರಾದ ಕೆಲವರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಹೆಸರನ್ನೇ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಬಿಜ್ಜಳನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದ ಒಂದು ಲಿಪಿ ಇತ್ತು. ಅದು ಯಾರಿಗೂ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅದನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಓದಿ, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಸಿಂಹಾಸನದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿಟ್ಟ ದ್ರವ್ಯ ಇರುವದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇದರಿಂದ ಬಸವಣ್ಣನವರಲ್ಲಿ ಬಹು ನಂಬಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಅವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಪದ ಕೊಟ್ಟನು.

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವರ್ಚಸ್ಸು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಇವರು ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಶಿವಶರಣರು. ಇವರು ಬೋಧಿಸಿದ ವಿರಶೈವ ಮತದ ತತ್ವಗಳು ಜನರ ಮನನನ್ನೆಲ್ಲ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟವು. ಇದು ಪರಮತದ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿರುದ್ಧ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮೊದಲು ಅಂತ್ಯಜನಿದ್ದು ಶಿವಶರಣನಾದ ಹರಳಯ್ಯ; ಮೊದಲು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿದ್ದು ಶಿವಶರಣನಾದ ಮಧುವಯ್ಯ, ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಬೀಗತನವು ಆಯಿತು. ಇದು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಸರಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಿಗಳೂ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಕೆಡಿಸಿದರು. ಆಗ ಬಿಜ್ಜಳನು ಹರಳಯ್ಯ-ಮಧುವಯ್ಯರ ಕಣ್ಣು ಕೀಳಿಸಿದನು. ಬಿಜ್ಜಳನ ಈ ಅಮಾನುಷ ಕೃತ್ಯದಿಂದ ಶಿವಶರಣರೆಲ್ಲರೂ ಸಿಟ್ಟಾದರು. ಅವನ ಓಲಗದ ದೀವಟೆಗರಾದ ಜಗದೇವ, ಮಲ್ಲ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯಗಳೆಂಬ ಶಿವಶರಣರೇ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದರು. ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಮಂತ್ರಪದ ಸಿಗಲು ಯಾವ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾರಣವಾದವು ?

೨. ಬಿಜ್ಜಳನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಲು ಯಾವ ಸಂಗತಿಯು ಕಾರಣವಾಯಿತು ?

೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಬಿಜ್ಜಳನು ಮನೆತನದವನು.

(ಆ) ಇವನು ಚಾಲುಕ್ಯ ಮನೆತನದ ನ ದಂಡನಾಯಕ ನಾಗಿದ್ದನು.

(ಇ) ನು ಶೂರನಾಗಿದ್ದನು. ನು ಹೇಡಿ ಯಾಗಿದ್ದನು.

(ಈ) ನೆಂಬವನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದನು.

(ಉ) ರು ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯ ಸೋದರಳಿಯಂದಿರು.

(ಊ) ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಂತ್ರಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಬರೆಯುವ ರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.

(ಎ) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮಂತ್ರಿಯು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು.

(ಏ) ಮಂತ್ರಿಯು ನುಡಿದನಂತರ, ಅವನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಲಯಮಿಸಲು ಸಜ್ಜನರಾದ ಕೆಲವರು ಸೂಚಿಸಿದರು.

(ಐ) ಚಾಡಿ ಹೇಳುವವರ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ನು ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದನು.

೧೫. ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು

ಈಗ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಾಲೂಕಿನ ಸ್ಥಳವಾಗಿರುವ ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೨೩ನೆಯ ಇಸವಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಮಾದರಸ; ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ. ಮಾದರಸನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಗೌಡನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣನನ್ನು ಹೆಡೆದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎಂಟು ವರ್ಷದವರಾದಾಗ, ಶೈವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಾದರಸನು ಮುಂಜಿ ಮಾಡುವ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಾಲ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಒಳ್ಳೇ ಧೈರ್ಯದಿಂದ “ನನಗೆ ಶಿವಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಮುಂಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲ,” ಎಂದು ಅಂದರು. ಮಗನ ಮಾತು ಮಾದರಸನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತನ್ನನ್ನು ಕುಲದ ಹೊರಗೆ ಇಡುವರೆಂದು ಅಂಜಿದನು. ಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹಟೆ ಹಿಡಿದರು; ಯಾರ ಮಾತನ್ನೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ; ತಂದೆಯ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಾಗೇನಾಡಿಯ ಶಿವಶರಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೂಡಲಸಂಗಮ ಗುರುಗಳಿಂದ ಉಪದೇಶ ಹೊಂದಿ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಲ್ಪಿಂಟು ವರುಷ ಕಾಲಕಳೆದರು. ಸಂಗಮನಾಥನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಲೌಕಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣರಾದರು.

ಕೆಲ ದಿನಗಳಾದನಂತರ, ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೋದರಮಾವನಾದ ಬಲದೇವನು (ಬಿಜ್ಜಳನ ಮಂತ್ರಿಯು) ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಗಂಗಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬಿಜ್ಜಳನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಣ್ಣನೆಂಬವನು ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಲಗ್ನ ಮಾಡಿದನು. ಬಲದೇವ ಮಂತ್ರಿಯು ಮಡಿದ ನಂತರ, ಆ ಮಂತ್ರಿಸದವು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೇ ದೊರೆತ ಸಂಗತಿಯು ಬಿಜ್ಜಳರಾಜನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಸಾಧು ನಡೆನುಡಿಗಳಿಂದ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೂ ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆಯದಂತೆ ದಕ್ಷರಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಹಾ ಶಿವಶರಣರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರ ಕೀರ್ತಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡಿತು. ಅವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಕಲ್ಯಾಣವು ಶಿವಶರಣರ ತವರುಮನೆ ಆಯಿತು. ಅವರ ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ ಕಂಡು ಅನೇಕರು ಶಿವಶರಣರಾದರು. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವು ಶಿವಶರಣರಿಂದ ಭೋರ್ಗರೆಯ ಹತ್ತಿತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು “ಅನುಭವ ಮಂಟಪ” ಎಂಬ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ವೈರಾಗ್ಯ ಮೂರ್ತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಅಲ್ಲಮ

ಪ್ರಭುಗಳು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪೀಠಕ್ಕೆ “ಶೂನ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನ” ಎಂದು ಹೆಸರಿದ್ದಿತು. ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ, ತತ್ವಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವ ಶರಣರೂ ಶಿವಶರಣಿಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವಿಕರ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಹತ್ವದ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಅವರವರ “ವಚನಗಳು” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವೇ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರು

ನಾಗಿರುವ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು, ಆಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ, ಹರಳಯ್ಯ, ಮಧುವಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಶಿವಶರಣರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು. ಇವರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತನದಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಜಾತಿ-ಮತ, ಪಕ್ಷ-ಪಂಗಡ, ಹಿರಿ-

ಕಿರಿ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಎಂಬ ಭೇದಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಹತ್ವಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಪರಮತದ ಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿರುದ್ಧ ಚಾಡಿಹೇಳಿ ಅವನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಶಿವಶರಣರಾದ ಹರಳಯ್ಯ, ಮಧುವಯ್ಯ ಇವರಿಬ್ಬರ ಕಣ್ಣು ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಶಿವಶರಣರು ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನು ಕೊಂದದ್ದನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಓದಿಕೊಂಡಿರುವಿರಿ. ಚಾಡಿಹೇಳುವವರ ಮಾತನ್ನು ಬಿಜ್ಜಳನು ಕೇಳಿ ಕೆಟ್ಟನು !

ಮುಂದೆ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕಾಗದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಪರಿವಾರ ಮತ್ತು ಶಿವಶರಣರ ಸಹಿತವಾಗಿ ನಡುಹಗಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ನಡೆದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ, “ ಸಾಕು ಮಾಡೈ ತಂದೆ ಲೋಕದಾಟವನಿನ್ನು ” ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಸಂಗಮನಾಥನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರಿಗೆ ಐವತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು.

ಇವರು ಚಾಕಿಕೊಟ್ಟ ತತ್ವಗಳೇ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿನೆ-
ಅವರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಬಹಳ ಬೆಳೆಯಿತು. ಸಮಾಜವು ಬಹಳವಾಗಿ ಸುಧಾರಿಸಿತು. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಶಿವಶರಣರ ವಚನಗಳು ಅನುಪಮವೆಂದು ನವು. “ ಆಚರನೇ ಸ್ವರ್ಗ, ಅನಾಚಾರನೇ ನರಕ; ದಯೆವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವದಾವುದಯ್ಯ, ದಯನೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲವಯ್ಯ; ಕಾಯಕನೇ ಕೈಲಾಸವಯ್ಯ; ಮರ್ಮ ಲೋಕವೆಂಬುದು ಕರ್ಮರನ ಕಮ್ಮಟವಯ್ಯ; ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವವರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುವರಯ್ಯ; ” ಮುಂತಾದ ಮುಕ್ತಿನಂತಹ ವಚನಗಳು ಅವರ ಅನುರವಾಣಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿರುವವು ಅವು ಈಗಲೂ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ತತ್ವಗಳು ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು. ಆ ತತ್ವಗಳನ್ನು, ಅದೇಕೆ? ಅವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವ ಹಾಗೆ ತಿಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಿಂದ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರು! ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಜಾತಿಭೇದವಿಲ್ಲ. ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಗಂಡಸರಷ್ಟೇ ಸಂಸ್ಕಾರವಿರುವದೊಂದು ನೆನಪಿಡತಕ್ಕ ಮಾತಾಗಿದೆ

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

೧. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಐದು ಮಂದಿ ಶಿವಶರಣ-ಶರಣಿ ಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

೨. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಮೂರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೩. 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆಯಿರಿ.

೪. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಬಸವಣ್ಣನವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು..... (ಚಟ್ಟರಸ, ಪಾದರಸ, ಮಾದರಸ)

(ಆ) ಅವರ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು..... (ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ, ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಗಂಗಾಂಬಿಕೆ)

(ಇ) ಇವರು ಕ್ರಿ. ಶ.ರಲ್ಲಿ ಬಸವನಬಾಗೇವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು (೧೧೨೨, ೧೧೩೨, ೧೧೪೨)

(ಈ) ಮಾದರಸನು ಬಾಗೇವಾಡಿಯ (ದೇಸಾಯಿಯು, ಕುಲಕರ್ಣಿಯು, ಗೌಡನು)

(ಉ) ಇವರು.....ನಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. (ಕಾಶೀನಾಥ, ಸಂಗಮನಾಥ, ಪಂಥರಿನಾಥ)

೧೬. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಸರಾದ ಶಿವಶರಣಿಯರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರಂತೆ ಶಿವಶರಣಿಯರೂ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬ ಸಂಗತಿಯು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಹೆಸರಾದ ಶಿವಶರಣಿಯರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆತಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುತಡಿ ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಲನೆಂಬ ವೀರ ಶೈವ ಗೃಹಸ್ಥನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಮತಿ. ಇವರ ಮಗಳೇ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯು. ಕೂಸಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಮುದ್ದಾಗಿದ್ದಳು. ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಅವಳ ರೂಪಲಾವಣ್ಯಗಳೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದವು. ತಾಯ್ತಂದೆ ಗಳು ತಮ್ಮ ಮುದ್ದು ಮಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನೋಡಿ ನಲಿಯುತ್ತ ಹಿಗ್ಗುತ್ತ ಕಾಲ ಕಳೆಯಹತ್ತಿದರು. ನಿರ್ಮಲನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಅವಳು ಏಕಪಾಠಿ ಇದ್ದಳಾದ್ದರಿಂದ ತಂದೆ ಮಾಡಿಸ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟಳು. ರೂಪಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ! ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಕುಂದಣ ಕೂಡ್ರಿಸಿದಂತಾಯಿತು ! ಇಂತಹ ರೂಪವತಿಯೂ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯವಳೂ ಆದ ಮಗಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವರನನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಬೇಕೆಂಬ ಚಿಂತೆಯು ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬಾಧಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಊರ ಅರಸನಾದ ಕೌಶಿಕನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಮರಳಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದನು. ತನ್ನ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾ ದೇವಿಯನ್ನು ನೋಡಿ, ಅವಳ ಸೊಬಗು-ಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ, ಅವಳನ್ನು ತಿರುತಿರುಗಿ ನೋಡುತ್ತ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದನು. ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿದನು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಲನ ಮಗಳನ್ನು ನನ್ನ ರಾಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ಅವರಿಗೆ

ತಿಳಿಸಿದನು. ಅವರು ಕೂಡಲೇ ನಿರ್ಮಲನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಒಡೆಯನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಅರುಹಿದರು. ಮಹಾದೇವಿಯು ವೀರಶೈವಳು. ಕೌಶಿಕನು ಜೈನನು. ಇವರಿಬ್ಬರ ವಿನಾಹವು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯವು? ಒಂದು ಕಡೆ ಕೆರೆ, ಒಂದುಕಡೆ ಬಾವಿಯಾದಂತಾಗಿ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಒಳ್ಳೇ ವೇಚಾಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದರು! ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮಹಾದೇವಿಯು ತನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ತನ್ನ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಕೌಶಿಕನಿಂದ ಏನೂ ಅಪಾಯವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾನೇ ಅರಮನೆಗೆ ದಿಟ್ಟಿತನದಿಂದ ನಡೆದಳು. ಅರಸನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀನು ವೀರಶೈವನಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದಳಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವನು ಒಪ್ಪದೆ ಹೋದನು. ಇದರಿಂದ ತನ್ನ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುವುದೆಂದೆಣಿಸಿ ಅವಳು ಅವರನ್ನೂ ಆ ಊರನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ವೀರಕ್ತಿಯಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣದತ್ತ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಳು. ಅಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರೂ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರೂ, ಇನ್ನುಳಿದ ಶಿವಶರಣ ಶರಣಿಯರೂ ಅವಳನ್ನು ಆತ್ಮಾದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. 'ಅನುಭವ ಮಂಟಪ' ದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವಳಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಗಹನ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ, ಅವಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ವೈರಾಗ್ಯ-ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನಗಳಿಗೂ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಕಂಡು ಬಂದ ಅವಳ ಸದಾಚಾರಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲರೂ ತಲೆದೂಗಿದರು! ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬಸವಣ್ಣನವರೂ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರಂತಹ ಹಿರಿ ಅನುಭಾವಿಗಳೂ ಸಹ ಆ ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಹಾದೇವಿಗೆ 'ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ' ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದರು! ಅಂದಿನಿಂದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯೆಂದೇ ಅವಳು ಹೆಸರಾಗಿರುವಳು. ಅಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಚೆನ್ನ-ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ಎಲ್ಲರ ಅನುಮತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ನಡೆದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಾಳೆಯ ವನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯವಾದಳು. ತನ್ನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದ ಕೊನೆಗೆ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರುವಳು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಕೌಶಿಕನಿಂದ ಅವಳ ತಾಯ್ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಕುಶ್ಕಯಾವದು? ಅದರೊಳಗಿಂದ ಅವಳು ಹೇಗೆ ಪಾರಾದಳು?

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಇವಳ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು... ..; ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು.....

(ಆ) ಇವಳು ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಳು.

(ಇ) ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋದಂತೆ, ಅವಳ..... ..ಗಳೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದವು.

(ಈ)ಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ! ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ..... ಕೂಡಿಸಿದಂತಾಯಿತು !

(ಉ) ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿಯ ವನದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಳಾದಳು.

(ಊ) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಚನದ ಕೊನೆಗೆ.....ನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿರುವಳು.

೧೭. ವೀರಬಲ್ಲಾಳ

ಇವನು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಮೊಮ್ಮಗನು. ಅಜ್ಜನಂತೆ ಇವನೂ ದೊಡ್ಡ ಎದೆಗಾರ. ಪಾಂಡ್ಯ, ಕಲಚೂರಿ, ಮತ್ತು ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರನ್ನು ಹೆಣ್ಣು ಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ 'ವೀರ' ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಸೊರಟೂರಿನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರ ಭಿಲ್ಲಮನನ್ನೂ ಲಕ್ಕುಂಡಿ ಹತ್ತರ ಯಾದವರ ಚೈತ್ರಸಿಂಹನನ್ನೂ ಪುರಾ ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವನು 'ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜಯದ ಗುರುತಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಅರಮನೆ, ದೇವಾಲಯ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇವನು ಜೋಳರಾಜನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಉಚ್ಚಂಗಿದ್ದುರ್ದಗ್ಗದಂಥ ಬಲವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಶನಿವಾರ ದಿನ ಗೆದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ 'ಗಿರಿದುರ್ಗ ಮಲ್ಲ' ಮತ್ತು 'ಶನಿವಾರಸಿದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಉಂಟಾದವು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಯ್ಸಳರು ಅತ್ಯಂತ ಘನತೆಗೇರಿದರು.

ಕುವರಲಕ್ಷ್ಮ ಎಂಬವನು ಇವನ ಮಂತ್ರಿಯು. ಅವನು ಮೊದಲು ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಆಳು; ಆದರೆ ತನ್ನ ತೇಜದಿಂದಲೂ ಶೌರ್ಯದಿಂದಲೂ

ಅರಸನಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯವನಾದನು. ಇವನೆಂದರೆ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಪ್ರಾಣ. ಇವನು ಶೂರನಿದ್ದಂತೆ ಅರಸನು ನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಜಾಣನಿದ್ದನು. ಇವೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮನು ಲಕ್ಷ್ಮದಂಡಾಧಿಪನಾದನು. ಅರಸನು ಇವನಿಗೆ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಸರಪಳಿಯನ್ನೂ, ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಗೊಂಡೆಯನ್ನೂ, ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ವೀರ ಬಾವುಲಿಯನ್ನೂ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ವೀರಬಲ್ಲಾಳನಿಗೆ ಇವನು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಬಲ ನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಕ್ರಿ.ಶ.೧೨೭೦ ರಲ್ಲಿ ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು ಮಡಿದ ಮೇಲೆ ಇವನು ತನ್ನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳುಗಳೊಡನೆ ರುಂಡ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಸತ್ತನು. ವೀರಬಲ್ಲಾಳನೊಡನೆ ಅವನ ರಾಣಿಯರೂ ಸಹಗಮನ ಮಾಡಿದರು. ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನು ಲಕ್ಕುಂಡಿ, ವಿಜಾಪುರ, ದ್ವಾರಸಮುದ್ರ, ಹಳ್ಳೂರುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ೩೪೫೦ ೧೨೭೦

ಅಭ್ಯಸನಗಳು SHI

೧. ಕುವರಲಕ್ಷ್ಮನು ಆಳಾಗಿದ್ದವನು ಮಂತ್ರಿಯು ಹೇಗೆ ಆದನೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು.....ನ ಮೊಮ್ಮಗನು.

(ಆ)ರನ್ನು ಹೆಣ್ಣುಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಇವನಿಗೆ.....

ನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತು.

(ಇ)ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದೇವಗಿರಿ ಯಾದವರ.....

ನನ್ನೂ.....ಹತ್ತರ ಯಾದವರ.....ನನ್ನೂ ಪೂರಾ ಸೋಲಿಸಿ ಓಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವನು.....ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡನು.

(ಈ) ಇವನು..... ರಾಜನ ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿದ್ದನು.

(ಉ) ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ದ ದಂಥ ಬಲವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು.....

ದಿನ ಗೆದ್ದದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ.....ಮತ್ತು.....ಎಂಬ ಬಿರುದುಗಳು ಉಂಟಾದವು.

(ಊ) ವೀರಬಲ್ಲಾಳನು.....ಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು.

೧೮. ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಹತ್ತರ ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಎಂಬ ದೊಂದು ಗ್ರಾಮ. ಅಲ್ಲಿ ನಡುಮನೆ ಭಟ್ಟರೆಂಬೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮಧ್ಯಗೇಹಭಟ್ಟರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ತಮ್ಮರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಪಾಜಕವೆಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ವೇದವತಿ ಎಂಬವಳನ್ನು ಲಗ್ನವಾದರು. ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೯೯ರಲ್ಲಿ ಇವರಿಗೆ ದಸರೆಯ ಹಬ್ಬದ ದಿನಸ ಒಂದು ಗಂಡುಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದರ ಹೆಸರು ವಾಸುದೇವ. ಈ ವಾಸುದೇವನೇ ಮುಂದೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಇವರೂ ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಮೈ ಕೈಗಳಿಂದ ಗಟ್ಟಿಗರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರ ಒಲವು ಆಟಗಳ ಕಡೆಗೇಯೇ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಅಭ್ಯಾಸದ ಕಡೆಗೆ ಅಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರ ನೆನಪಿನ ಶಕ್ತಿಯು ಮಾತ್ರ ಅಗಾಧವಾದದ್ದಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಸಿ ಕೊಂಡ ವಿಷಯವನ್ನು ಎಂದೂ ಮರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹತ್ತುವರುಷದವ ರಾಗುವವರೆಗೆ ಗುರುಕುಲವಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗ ಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿ, ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷರೆಂಬ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಇವರನ್ನು ನೋಡಿ ಗುರುಗಳಿಗೂ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಯಿತು. ಮಗನನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹುಡುಕುತ್ತ ಇವರ ತಂದೆಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು, ಮಗನ ಮನ ಸ್ಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲು ಬಲು ಹೆಣಗಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ, ತಂದೆಗೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟುವ ವರೆಗೆ ವಾಸುದೇವನು ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಬಾರದೆಂದು ಗುರುಗಳ ಸಮಕ್ಷಮ ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ತಂದೆಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು ಕೂಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ವಾಸುದೇವರು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದು ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅಗ ಇವರ ಗುರುಗಳು ಇವರಿಗೆ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು.

ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞರ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಲು ದೂರ ದೂರ

ದಿಂದ ಪಂಡಿತರು ಬರಹತ್ತಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಇವರ ಕೂಡ ವಾದಹಾಕಿ ಸೋತುಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ಇವರ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಲೆದೂಗಿದರು. ಗುರುಗಳಾದ ಅಚ್ಯುತಪ್ರೇಕ್ಷರೂ ಗುರುಪೀಠಕ್ಕೆ ಇವರೇ ಯೋಗ್ಯರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಇವರನ್ನು ವೇದಾಂತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿದರು. ಇವರೇ ಮುಂದೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಹೆಸರಾದರು. ' ದೇವರೂ ಜೀವನೂ ಒಂದೇ ' ಎಂಬ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಮತವನ್ನು ಇವರು ಖಂಡಿಸಿದರು. " ಜೀವನು ಸೇವಕ, ದೇವರು ಒಡೆಯ " ಎಂಬ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹೋದಲೆಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಇದಕ್ಕೆ ದ್ವೈತಮತವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮತದ

ಶ್ರೀಮನ್ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು

ತತ್ವಗಳನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆಂದು ದಿಗ್ವಿಜಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ತಿರುಗಾಡಿ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿ

ಕೊಟ್ಟರು. ತಮ್ಮ ಕೂಡ ನಾದಹಾಕಲು ಬಂದ ಪಂಡಿತರನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು, ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟರು. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಉಡುಪಿಯು ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳವಾಯಿತು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲ ಮೂವತ್ತೇಳು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಎಂಬತ್ತು ವರುಷ ಬಾಳಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೭೮ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಬದರಿ ಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

(ಅ) ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು.....ಭಟ್ಟ; ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು.....

(ಆ) ಇವರು ವರುಷದವರಾದ ಮೇಲೆ.....ಯು ಆಗಬೇಕೆಂಬ ಲವಲವಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು.

(ಇ) ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ.....ಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿಎಂಬ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು.

(ಈ) ವಾಸುದೇವರು..... ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು.....ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದರು.

(ಉ) ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಇವರಿಗೆ.....ರೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟರು.

(ಊ)ಪೀಠಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಇವರು.....ರೆಂಬ ಹೆಸರಾದರು.

(ಎ)ಯಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅದರೊಳಗೆ ನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು.

(ಏ) ಇವರು.ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

(ಐ) ಇವರು.ವರುಷ ಬಾಳಿ ಕ್ರಿ. ಶ.ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಬದರಿಕಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು.

೧೯. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು

ಇವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಹಂಪೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಗುಂದಿಯು ಇವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿ ೧೩ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಮತ್ತು ೧೪ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಮಾಯಣ ಭಟ್ಟನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ವಾಂಸನಾದ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಶ್ರೀಮತಿ. ಮಾಯಣಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ತನ್ನ ಉಪಜೀವನವನ್ನು ಹೇಗೋ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಮಾಧವ, ಸಾಯಣ, ಸೋಮನಾಥ (ಇಲ್ಲವೆ ಭೋಗನಾಥ) ರೆಂಬ ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಮಾಧವನೇ ಹಿರಿಯನು. ಮಾಧವನು ಮುಂದೆ ತನ್ನ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡಹತ್ತಿದನು.

ಮಾಯಣಭಟ್ಟನು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ವೇದ-ಶಾಸ್ತ್ರ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಜಿನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಪಂಡಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಕೆಲ ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ತೀರ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಮನೆ ತನದ ಬಡತನವ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಬೆಳೆದು, ಅದರ ಭಾರವೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಮಗನಾದ ಮಾಧವನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಿತು. ಈ ಬಡತನದ ಬವಣೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸುವ ಮಾರ್ಗವು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹಂಪೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಲದೇವತೆಯಾದ ಭುವನೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಭುವನೇಶ್ವರಿಯ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು, ಸನ್ಯಾಸವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ನಡೆದರು. ಅವರ ತಮ್ಮಂದಿರಾದ ಸಾಯಣ-ಸೋಮನಾಥರು ಈ ಮೊದಲೇ ಶೃಂಗೇರಿ ಮಠಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಭಾರತದಿಂದ ಬಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಆರಸನಾದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ಖಿಲಜಿಯ ದಾಳಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಹರಿಹರ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ನಾಯಕರು ನಿರಾಶ್ರಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಬಲವಾದ ಹಿಂದೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ಹರಿಹರನು ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ

ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅನನು ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆದನು. || ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಶೃಂಗೇರಿಯಿಂದ ಹೆಂಸೆಗೆ ಬಂದು ಅದಕ್ಕೆ 'ವಿಜಯನಗರ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಹಿಂದೂ ಅರಸರಿಗೆಲ್ಲ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಹರಿಹರರಾಯನು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದು

ಹರಿಹರರಾಯನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೇಳಿಸಿ, ತಾವು ಅವನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರು. ಹರಿಹರನು ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು.

ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ದಯಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮನಾದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಉತ್ತಮವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ಇವರ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೮೭ ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿರಿ.

(ಅ) ಇವರ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು.....ಭಟ್ಟ (ಮಾಯಣ, ಸಾಯಣ)

(ಆ) ಇವರ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು..... (ಸುಮತಿ, ಶ್ರೀಮತಿ)

(ಇ) ಇವರು ಭುವನೇಶ್ವರಿಯನ್ನು ಕುರಿತುವರುಷ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. (೧೦, ೧೨, ೧೪)

(ಈ)ಖಿಲಜಿಯ ದಾಳಿಯಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಯಿತು. (ಜಲಾಲುದ್ದೀನ, ಶಹಾಬುದ್ದೀನ, ಅಲ್ಲಾ ಉದ್ದೀನ)

(ಉ) ಇವರು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ದೃಷ್ಟರಾದರು. (೧೩೮೬, ೧೩೭೬, ೧೩೬೬)

೨. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ಏಕೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ?

೨೦. ಹರಿಹರರಾಯನು

ಇವನು ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥಾಪಕನು. ಇವನನ್ನು ಹುಕ್ಕನಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನಿಗೆ ಬುಕ್ಕ, ಕಂಪಣ್ಣ, ಮಾರಪ್ಪ, ಮುದ್ದಪ್ಪ ಎಂಬ ನಾಲ್ವರು ಸಹೋದರರು. ಇವರು ಯಾದವ ವಂಶದ ಸಂಗಮರಾಜನ ಮಕ್ಕಳು. ಹರಿಹರನ ಪೂರ್ವಜರು ಓರಂಗಲ್ಲಿನ ಕಾಕತೀಯರಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹೊಯ್ಸಳರಲ್ಲಿ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿದ್ದರು. ಹರಿಹರನು ವೀರನಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರಾಜರಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕನಾಗಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಾ ಉದ್ದೀನ ಖಿಲಜಿಯ ಸರದಾರನಾದ ಮಲಿಕ್ ಕಾಫುರನು ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ರಾಜ್ಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹಾಳು ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ

ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ನಿರಾಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಹರಿಹರನು ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖನಾಗಿದ್ದನು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೊನೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಲವಾದ ಹಿಂದೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟುವದೊಂದೇ ಉತ್ತಮ ಉಪಾಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು. ಈ ಮಹತ್ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಸಲಹೆಯನ್ನೂ ಪಡೆಯಲು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಬುಕ್ಕನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ಹೋದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತರು.

ವಿದ್ಯಾ:— ಹುಕ್ಕ-ಬುಕ್ಕರೇ, ಇಷ್ಟು ದೂರ ಈಗೇಕೆ ಬಂದಿರುವಿರಿ ?

ಹುಕ್ಕ:— ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಹಿಂದೂ ರಾಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಮಣ್ಣು ಮುಕ್ಕಿ ಬಿಟ್ಟಿವೆ. ಅದುದರಿಂದ ಅವರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ಬಲವಾದ ಹಿಂದೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. ಈಗ ನಾವು ಸುಮ್ಮನೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತರೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೇ ಉಳಿಯಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ.

ವಿದ್ಯಾ:— ನಾವು ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು; ಇವರಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡುವದೇನಿದೆ ?

ಬುಕ್ಕ:— ತಮ್ಮಂತಹ ಪೂಜ್ಯ ಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹ-ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು ಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ವಿದ್ಯಾ:— ಒಳ್ಳೇದು, ನಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹ-ಆಶೀರ್ವಾದಗಳು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಇದ್ದೇ ಇವೆ. ಆದರೂ ನೀವು ಈಗ ಕೈಹಾಕಬೇಕನ್ನುವ ಕೆಲಸವು ಬಲು ಸಾಹಸದ್ದು ! ಅದು ಕಷ್ಟದೆಯ ವೀರರ ಕೆಲಸ !

ಹುಕ್ಕ:— ಹೌದು ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ, ತಾವು ಅನ್ನುವದು ನಿಜ. ಈ ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸದ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊರಲು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮಗೆ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ವೀರರೆಲ್ಲರ ಸಹಕಾರವೂ ಸಾಕಷ್ಟಿದೆ. ಆದರೂ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ ತಮ್ಮಂತಹ ಪೂಜ್ಯರ ಸಲಹೆ-ಸೂಚನೆಗಳೂ, ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೂ ಹಿತೋಪದೇಶವೂ ಇರಬೇಕಲ್ಲವೇ ?

ವಿದ್ಯಾ:- ಒಳ್ಳೇದು, ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ! ನಮ್ಮಿಂದ ಶಕ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಲು ಸದಾ ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ.

ಇಷ್ಟಾದಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಹಂಪೆಗೆ ಬಂದು ತುಂಗಭದ್ರಾ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಆನೆಗುಂದಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೩೫ ರಲ್ಲಿ 'ವಿಜಯನಗರ' ಎಂಬ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹರಿಹರನನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೩೬ ರಲ್ಲಿ

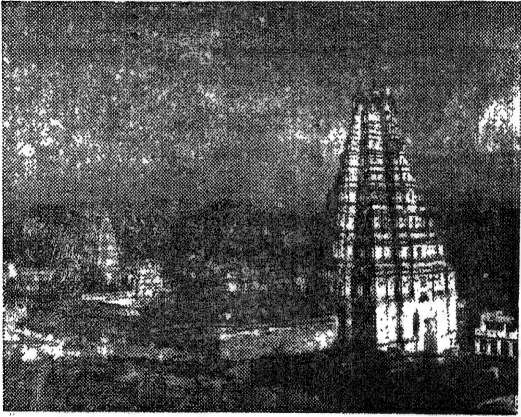

ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಹರಿಹರನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಿಸಿದ್ದು

ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವನ ಉಪದೇಶಕರಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ನಿಂತರು. ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ಹಿಂದೂ ಅರಸರಿಗೆಲ್ಲ ಹರಿಹರರಾಯನಿಗೆ ಸಹಾಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಹರಿಹರರಾಯನು ತನ್ನ ಎರಡನೆಯ ತಮ್ಮನಾದ ಬುಕ್ಕರಾಯನನ್ನು ತನ್ನ ಯುವರಾಜ ಮತ್ತು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹತ್ತರ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದ ತಮ್ಮಂದಿರನ್ನು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಕಂಪಣ್ಣನು ಕಡವೆ ನೆಲ್ಲೂರುಗಳ ಕಡೆಗೂ ಮಾರಪ್ಪನು ಬನವಾಸಿಗೂ ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ

ಅವುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡರು. ಅವರನ್ನು ಆ ಆ ನಾಡುಗಳಿಗೆ ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರರನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಇವನು ಬಾದಾಮಿಯ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಓರಂಗ್‌ಜೆನ ಅರಸುಮಗ ಕೃಷ್ಣನು ಇವನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಓರಂಗ್‌ಜೆನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದನು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಜಯನಗರವು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

ಹಂಪೆಯ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದ ಒಂದು ನೋಟ

ಹಂಪೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷದೇವರ ಗುಡಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೫೩ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಇವನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು; ಅವರು ಬೇಗ ತೀರಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ, ಹರಿಹರನ ತರುವಾಯ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರುಷಗಳವರೆಗೆ ಬಾಳಿತು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರು ಮತ್ತು ಹುಕ್ಕ-ಬುಕ್ಕ ಇವರ ನಡುವೆ ಆದ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಕೆಳಗೆ ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದನ್ನು ಆಯ್ದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಹರಿಹರನು.....ವಂಶದ ಸಂಗಮರಾಜನ ಮಗನು.
(ಕದಂಬ, ಚಾಲುಕ್ಯ, ಯಾದವ)

(ಆ) ಇವನು ಶೂರನಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳರಲ್ಲಿ.....ಆಗಿದ್ದನು. (ಸರದಾರ, ದಂಡನಾಯಕ, ಭಾಂಡಾರಿ)

(ಇ) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. (೧೩೩೫, ೧೩೫೫, ೧೩೪೫)

(ಈ) ಇವನು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ.....ನನ್ನು ಯುವರಾಜ ಮತ್ತು ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. (ಕಂಪಣ್ಣ, ಮುದ್ದಣ್ಣ, ಬುಕ್ಕ, ನಾರಾಯಣ)

(ಉ) ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು. (೧೩೫೩, ೧೩೫೫)

೨೧. ಬುಕ್ಕರಾಯನು

ಇವನು ಹರಿಹರರಾಯ (ಹುಕ್ಕ) ನ ಎರಡನೆಯ ತಮ್ಮನು. ಇವನಿಗಿಂತ ಹಿರಿಯವನಾದ ಕಂಪಣ್ಣನು ಈ ವೊಡಲೇ ಮಡಿದದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಪಟ್ಟವಾಯಿತು. ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯದ ಮೂಲ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನು. ತನ್ನ ೨೪ ವರುಷಗಳ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಾಳಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದು, ತುಂಗಭದ್ರೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರದ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸಿದನು. ಓರಂಗಜ್ಜಿ, ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ ಅರಸರನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ ತನ್ನ ಸಹಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರೇ ಅರಸುಮನೆತನದ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಇವನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ಬಸವಯ್ಯನು ವೀರಶೈವನಿದ್ದನು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದಂಡೇಶನಾದ ಇರುಗನು ಜೈನ

ನಾಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜೈನ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವರಲ್ಲಿ ಜಗಳವೆದ್ದಿತು. ಆಗ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಕ್ಕೆ ತಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ಹೇಳಿ ಜಗಳ ಮುರಿದನು. ಇವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು ಇಮ್ಮಡಿ ಕಂಪಣ್ಣನೆಂಬೊಬ್ಬ ಮಗನು ಮಧುರೆಯ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ರಾಮೇಶ್ವರದ ವರೆಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಧ್ವಜವನ್ನು ಹಾರಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕಂಪಣ್ಣನ ರಾಣಿ ಯಾದ ಗಂಗಾದೇವಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವಳು. ಬುಕ್ಕನು ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಗ್ಗರೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ತಮ್ಮಂದಿರೂ, ಪಂಡಿತರೂ, ಕಡುಗಲಿಗಳೂ ಅದ ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ವೇದಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯ (ಅರ್ಥ) ವನ್ನು ಬರೆದರು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಮನೆತನದ ಮುಹಮ್ಮದ ಶಹನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿಗೆ ಸಹನವಾಗದೆ, ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆಯ ಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದನು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಶೆರೆ ಕುಡಿದು ಕುಳಿತಾಗ ತನ್ನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹಾಡುಗಾರನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಹಾಡಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಇಂತಿಷ್ಟು ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಬುಕ್ಕ ಭೂಪತಿಗೆ ಪತ್ರಬರೆದು ಕಳಿಸಿದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಬೇಡೆಂದು ಅವನ ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಎಷ್ಟುಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಬುಕ್ಕಭೂಪತಿಗೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಆ 'ಹೆಂಡದ ಹುಂಡಿ' ಯನ್ನು ತಂದ ಹಾಡುಗಾರನನ್ನು ಕತ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಊರೆಲ್ಲ ಮೆರೆಯಿಸಿ ಕಳಿಸಿದನು. ಇದಲ್ಲದೆ ಅಪಮಾನದ ಸೇಡಿಗಾಗಿ ಕಲಬುರಗಿಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಮುದಗಲ್ಲು ಕೋಟೆಯ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕರನ್ನು ಕೊಂದನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಮುಹಮ್ಮದಶಹನು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಪಣತೊಟ್ಟನು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅದವಾನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಪ್ಪಂದವಾಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೩೭ರಲ್ಲಿ ಬುಕ್ಕರಾಯನು ಮಡಿದನು.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

೧. 'ಹೆಂಡದ ಹುಂಡಿಯ' ಬಗೆಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಇವನು.....ರಾಯನ ತಮ್ಮನು.

(ಆ)ರಾಜ್ಯದ.....ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನು.

(ಇ) ಇವನು.....ವರುಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

(ಈ) ಇವನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ.....ನು ವೀರಶೈವನಿದ್ದನು.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದಂಡೇಶನಾದ.....ನು ಜೈನನಿದ್ದನು.

(ಉ) ಇವನಿಗೆ.....ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು.

(ಊ) ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ತಮ್ಮಂದಿರಾದರುಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದರು.

೨೨. ಪ್ರೌಢ ದೇವರಾಯನು

ಇವನು ೧ನೆಯ ದೇವರಾಯನ ಮೊಮ್ಮಗನು. ೧ನೆಯ ದೇವರಾಯನ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ವಿಜಯದೇವರಾಯನು ಇವನ ತಂದೆಯು. ಇವನು ವೀರನೂ ವಿದ್ಯಾಪ್ರಿಯನೂ ರಸಿಕನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ನಂಬುಗೆ ಬಹಳವಿದ್ದಿತು. ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಾಶ್ರಯ ದೊರೆಯಿತು. 'ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ' ಎಂಬವನು ಇವನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಧಾನನೂ 'ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ' ಎಂಬವನು ದಂಡನಾಯಕನೂ ಇದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ವೀರಶೈವರು. ಲಕ್ಕಣ್ಣನು "ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ, ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನು 'ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಳ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಬರೆದಿರುವರು. ಇವೆರಡೂ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಚಾಮರಸ ಕವಿಯು ಬರೆದ 'ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ' ಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರೌಢ ದೇವರಾಯನು ಅವನಿಗೆ ಬಹು ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಇವನ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗದಗಿನ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು "ಕನ್ನಡ ಭಾರತ" ವನ್ನು ಬರೆದನು.

ಇವನು ಜೀವದಿಂದಿರುವ ವರೆಗೆ ಬಹುಮನೀ ರಾಜರ ಸಂಗಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ರಾಜ್ಯ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು, ಅದನ್ನು ಬಲಿಸಿದನು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯವು ಉನ್ನತಿಯ ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಯುದ್ಧಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಜನರಿಗಿಂತ ಜಾಣರೂ ನಿಪುಣರೂ ಇರುವ ದನ್ನು ಕಂಡು, ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಯುದ್ಧಕಲೆಯನ್ನು ಕಲಿಸಲು ಇವನು ತನಗೆ ಅನುಕೂಲರಾದ ಕೆಲ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನು ನವಕರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಮಸೀದೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ದಂಡು ಒಳ್ಳೇ ಬಲಿಷ್ಠ ವಾದದ್ದಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ಕೆಣಕಿದ ಹೊರತು ಇವನು ಯಾರ ಮೇಲೂ ಏರಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಯಾವನಾದರೂ ಕಾಲು ಕೆದರಿ ಜಗಳ ತೆಗೆದರೆ, ಅವನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಲೆ ಎತ್ತದಂತೆ ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣು ಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದುದರಿಂದ ಆ ಸಮಯದ ಅರಸರೆಲ್ಲರೂ ಇವನಿಗೆ ಅಂಜಿ ಬೆಕ್ಕಿನಂತೆ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವನು ಒಳ್ಳೇ ವೈಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೬ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು.

ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಟಲಿಯ ದೇಶದ 'ನಿಕೋಲೋ ಕೊಂಟಿ' ಮತ್ತು ಇರಾಣದ 'ಅಬ್ದುಲ್ ರಝಾಕ್' ಎಂಬ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರು ಆಗಿನ ವಿಜಯನಗರದ ವೈಭವವನ್ನು ಬಾಯಿ ತುಂಬ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತವು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತೆ ಇದೆ:—

ಈ ದೇಶವು ತೋಟಪಟ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಲುನೆಗಳಿಂದಲೂ ತುಂಬಿದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಹು ಚೆಂದವಾಗಿದೆ. ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟಿಯಿದ್ದು ಏಳನೆಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯಿದೆ. ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಸುತ್ತಳತೆ ಅರ ವತ್ತು ಮೈಲು. ಪೇಟೆಯು ಜನರಿಂದ ಗಿಜಗುಟ್ಟುವದು. ಅರಮನೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಸಗಡೀ ಪಟ್ಟದಂತೆ ಪೇಟೆಯಿದ್ದು ಇಬ್ಬದಿಗೂ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನ ಮನೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಚಿನಿವಾಲರ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ದಿನಾಲು ಮತ್ತು, ರತ್ನ, ವಜ್ರ, ವೈಡೂರ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಅನೆಗಳುಂಟು. ಇಲ್ಲಿಯ ಅರಸನು ಬಹು ಶೂರ. ಇವನಲ್ಲಿ ೧೧ ಲಕ್ಷ ಸೈನ್ಯವಿದ್ದು, ರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೆತ್ತಿದ ಬಂಗಾರದ ಸಿಂಹಾಸನವಿರುವದು. ಹೆಣ್ಣು

ಹಂಪಲ-ಕಾಯಿಪಲ್ಲಿಗಳ ಪೇಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಬೆಳ್ಳಿ-ಬಂಗಾರದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಅನೇಕ ನೆಲಮನೆಗಳು ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿವೆ. ”

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಪ್ರವಾಸಿಕರಾರು? ಅವರು ಬರೆದಿಟ್ಟ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಇವನ ತಂದೆಯು.....ನು (೧ನೇ ದೇವರಾಯ, ವಿಜಯದೇವರಾಯ)

(ಆ) ಇವನಿಗೆ ಮತದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಗೆ ಬಹಳವಿದ್ದಿತು. (ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ, ವೀರಶೈವ)

(ಇ)ಎಂಬವನು ಇವನ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಧಾನನಿದ್ದನು. (ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ, ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ, ಚಾಮರಸ)

(ಈ) ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯನುಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದನು. (ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಳ, ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುದೇವರ ಚರಿತ್ರೆ, ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ)

(ಉ) ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಯುದ್ಧ ಕಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಲು ಕೆಲ.....ರನ್ನು ನವಕರಿಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡನು. (ಇಂಗ್ಲಿಷರು, ಮುಸಲ್ಮಾನರು, ಫ್ರೆಂಚರು)

(ಊ) ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು. (೧೪೪೬, ೧೫೪೬, ೧೫೪೭, ೧೫೪೮)

೨೩. ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶ

ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ ಗೋತ್ರದ ಹೆಗ್ಗಡೆದೇವನೆಂಬವನೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವ ಗೃಹಸ್ಥನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಒಮ್ಮಾಯಮ್ಮ. ಇವರಿಗೆ ಲಕ್ಕಣ್ಣ-ಮಾದಣ್ಣರೆಂಬ ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಶೂರರೂ ಯುದ್ಧ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಚತುರರೂ ಇದ್ದರು. ಲಕ್ಕಣ್ಣನು ಶೂರನಿದ್ದಂತೆ ಪಂಡಿತನೂ ಇದ್ದನು. ಇವರ ಶೌರ್ಯ-ಸಾಹಸಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನು ಇವರಿಬ್ಬರನ್ನು ದಳಪತಿಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು. ಲಕ್ಕಣ್ಣನು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿಂದ ಏರುತ್ತ ಏರುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೨೮ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯೂ ದಂಡೇಶನೂ ಆದನು.

ಕೆಲ ಕಾಲ ಈತನು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನಿಂದ ತೇಕಲ ಪ್ರಾಂತ (ಈಗಿನ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ) ದ ಒಡೆಯನಾಗಿಯೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲ ಕಾಲ ತುಂದಿರ ಪ್ರಾಂತ (ಈಗಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಆಂಧ್ರಾಪ್ರದೇಶ ಜಿಲ್ಲೆ) ದ ಒಡೆಯನಾಗಿಯೂ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು. ಆಗ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನೆಷ್ಟೋ ಮಾಡಿ ಗುಡಿಗುಂಡಾರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪುರವೆಂಬಲ್ಲಿ ಈತನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಪ್ರಸನ್ನ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಸುಂದರವಾದ ಮತ್ತು ಭವ್ಯ ದೇವಾಲಯವು ನೋಡತಕ್ಕಂತಹದಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೪೩ ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಕಣ್ಣ ದಂಡೇಶನು ಸಿಂಹಳ ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಾಳಿ ಮಾಡಿ ಬಂದನು. ಅದುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ “ದಕ್ಷಿಣ ಸಮುದ್ರಾಧೀಶ್ವರ” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆಗ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದನು. “ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ” ಎಂಬದೊಂದು ಅವೌಲ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಿಂದ ಈತನು ಘನವಿದ್ವಾಂಸನಿದ್ದನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದೇ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಂಡನಾಯಕನಿದ್ದನು. ಅವನ ಹೆಸರು ಜಕ್ಕಣಾರ್ಯ. ಲಕ್ಕಣ್ಣನಂತೆ ಇವನಾದರೂ ಶೂರನಿದ್ದ ಹಾಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತನೂ ಇದ್ದನು. ಇವನು “ನೂರೊಂದು ಸ್ಥಲ” ಇಲ್ಲವೆ

“ ಏಕೋತ್ತರಶತಸ್ಥಲ ” ಎಂಬದೊಂದು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದಾದರೂ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಗ್ರಂಥವು. ಲಕ್ಕಣ್ಣ ಜಕ್ಕಣರಿಬ್ಬರೂ ಸಾಹಿತ್ಯಸೇವೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರ ಹೆಸರುಗಳು ಜೋಡಾಗಿಯೇ ಉಲ್ಲೇಖವಾದುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಲಕ್ಕಣ್ಣನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು....., ಮತ್ತು ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು.....

(ಆ) ಈತನಿಗೆ.....ನೆಂಬೊಬ್ಬ ಸಹೋದರನಿದ್ದನು.

(ಇ) ಇವರ.....ಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವಿಜಯನಗರದ.....ರಾಯನು ಇವರಿರ್ದರನ್ನು.....ಗಳನ್ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದನು.

(ಈ) ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಈತನು.....ರಾಯನ ಮುಖ್ಯ.....ಯೂ.....ನೂ ಆದನು.

(ಉ)ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನವೆಂಬಲ್ಲಿ ಈತನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ.....ನ ದೇವಾಲಯವು ನೋಡತಕ್ಕಂತಹದು ಇದೆ.

(ಊ) ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಈತನು.....ದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಮಾಡಿ ಬಂದನು. ಅದುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ.....ಎಂಬ ಬಿರುದು ಸಿಕ್ಕಿತು.

(ಎ)ಎಂಬದೊಂದು ಅಮೌಲ್ಯವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

(ಏ) ರಾಯನ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದಂಡನಾಯಕನಾದ.....ನು.....ಇಲ್ಲವೆ.....ಎಂಬದೊಂದು.....ಧರ್ಮಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

೨೪. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು

ಈತನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೋಳಿವಾಡ ಗ್ರಾಮದ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಭೋಗನು. ಈತನು ಗದಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತನು. ಇವನ ರೂಢಿಯ ಹೆಸರು ನಾರಾಯಣಪ್ಪ ಇಲ್ಲವೆ ನಾರಣಪ್ಪನೆಂದು ಇದ್ದಿತು. ಈತನು ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದ್ದನು. ಇವನು

ಶ್ರೀ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

ವೀರನಾರಾಯಣನ ಭಕ್ತನಾದುದರಿಂದ ತನ್ನ ಊರಾದ ಕೋಳಿವಾಡವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಗದಗಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರಹತ್ತಿದನು. ದಿನಾಲು ದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ದಾದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಮಹಾ

ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಕೆನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಈತನು ತನಗೆ 'ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈತನು ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷಾ ಶೈಲಿಯು ಬಹು ಸರಳವೂ ಸುಗಮವೂ ಆಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಬಲು ಅಕ್ಕರತೆಯಿಂದ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿನ ಹತ್ತು ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಲೇ ಈತನು ನೈಕುಂಠವಾಸಿಯಾದನು. ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯು! ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬಾಳಿದ್ದರೆ, ಎಲ್ಲ ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ವೀರಶೈವ ಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಚಾಮರಸನು ಇವನ ಬೀಗ ನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವನಾದರೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯು. ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಾ ಹೆಚ್ಚು ತಾ ಹೆಚ್ಚೆಂಬ ಏರಾಟ ಮೇಲಾಟಗಳು ನಡೆದಿದ್ದವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಕೆನ್ನಡ ಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ, ಚಾಮರಸನು 'ಪ್ರಭುಲಿಂಗಲೀಲೆ' ಎಂಬ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದರ ಭಾಷಾಂತರವು ತಮಿಳು, ತೆಲಗು, ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಆಗಿದೆ. ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಎಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥವಿರಬೇಕೆಂಬುದು ತಾನೆ ಹೊಳೆಯುವದು. ಚಾಮರಸ ಮತ್ತು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ, ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂಬದನ್ನು ಹೇಳುವದು ಬಲು ಕಷ್ಟ. ಇಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನ ಜಿಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಈತನು.....ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ.....
ಗ್ರಾಮದ.....ನು.

(ಆ) ಈತನು ಗದಗಿನ.....ನ ಭಕ್ತನು.

(ಇ) ಈತನ ಹೆಸರು.....

(ಈ)ಮಹರ್ಷಿಯು ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು.....
 ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದವನಾದುದರಿಂದ, ಈತನು
 ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

(ಉ) ಮೊದಲಿನ ಪಠ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಲೇ ಈತನು
 ವಾಸಿಯಾದನು.

(ಊ) ಈತನ ಬೀಗನಾದ ನು
ರಾಯನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಿದ್ದನು.

(ಎ) ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ನಾ ಹೆಚ್ಚು ತಾ ಹೆಚ್ಚೆಂಬ ಗಳು
 ನಡೆದಿದ್ದವೆಂಬಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

(ಏ) ಚಾಮರಸನು ಎಂಬ ಉತ್ತಮವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು
 ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

೨೫. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು

ಇವನು ತುಳು ವಂಶದವನು. ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ನರಸರಾಜ, ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು ನಾಗಾಂಬಿಕೆ. ನರಸರಾಜನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನೇ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು. ಇವನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಇವನ ಮಲತಾಯಿಯಾದ ತಿಪ್ಪಾಂಬಿಕೆಯೆಂಬವಳು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಕುತಂತ್ರವನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದಳು. ಇದು ತಿಮ್ಮರಸನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನನ್ನು ಅಡಗಿಸಿಟ್ಟು ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದನು. ಅವನ ದಯೆಯಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಜೀವಂತ ಉಳಿದು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟನು. ಕೋಯಿಮತ್ತೂರು, ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ, ಶಿವಸಮುದ್ರಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು, ಹಾಗೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಚೇರ, ಚೋಳ, ಪಾಂಡ್ಯ, ಮಲಯಾಳ ರಾಜರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದನು. ಓಡಿಸಾ, ತೆಲುಗು ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಓಡಿಸಾ ದೇಶದ ಅರಸನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆಗ ವಿಜಯನಗರ ಮತ್ತು ವಿಜಾಪುರದವರಲ್ಲಿ ಬಹುದಿನಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣಾ ಮತ್ತು ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗಳ ನಡುವಿನ ಸೀಮೆಯ ದಿಶೆಯಿಂದ ಜಗಳ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಅದನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೇಬೇಕೆಂದು ಕೃಷ್ಣರಾಯನಿಗೆ ಅನಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅದಿಲ ಶಾಹಿಯ ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಸ್ಮಾಯಿಲ ಅದಿಲಶಹನು ಸೋತು ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಓಡಿಹೋದನು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಮೀರಿದ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಇಡಿಯ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವೇ ಇವನ ಕೈಸೇರಿತು. ಇವನಿಗೆ “ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯ ರಮಾರಮಣ ” ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇತ್ತು.

ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮತದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬವರು ದೊಡ್ಡ ತಪಸ್ವಿಗಳಾಗಿ ಹೋದರು. ಅವರನ್ನು ಕೃಷ್ಣರಾಯನು ಗುರು

ಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವೈಷ್ಣವನಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಬಹಳ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಇವನು ತಿಮ್ಮಣ್ಣನೆಂಬ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟು, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು ಬರೆದ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಮುಗಿಸಿದನು. ಕನ್ನಡದಂತೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ-ತೆಲುಗು ಕವಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪಂಡಿತ ನಾದ ಅಪ್ಪಯ್ಯ ದೀಕ್ಷಿತನು ಇವನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದನು. ತೆನ್ನಾಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣನೆಂಬವನು ಇವನ ಓಲಗದಲ್ಲಿ ವಿನೋದಗಾರನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಮಾಡಿದ ವಿನೋದ-ಹಾಸ್ಯಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೇ ಮನೆಮಾತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕನ್ನಡ ದಾಸವರ್ಯರಾದ ಪುರಂದರ ದಾಸರು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಜಯನಗರ ದಲ್ಲಿದ್ದರು.

ಹಂಪೆಯ ಶ್ರೀ ವಿಜಯವಿಠಲನ ಗುಡಿ

ಇವನು ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಜಯ ವಿಠಲ ದೇವರ ಗುಡಿ, ಹೆಜಾರ ರಾಮನ ಗುಡಿಗಳನ್ನೂ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷದೇವರ ಗುಡಿಯ ಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಗೋಪುರಗಳನ್ನೂ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲುವೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

ಇವನಿಗೆ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಇವನು ೨೦ ವರುಷ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೨೯ ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಇವನು ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಸವಿಟ್ಟನು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಇವನು ತನ್ನ ದಿಗ್ವಿಜಯದಲ್ಲಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು., ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು. . . .

(ಆ) ಇವನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ, ಇವನ ಮಲತಾಯಿಯಾದ. . . .
ಯೆಂಬವಳು ಇವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು.ವನ್ನು ಹೊಡೆದ್ದಳು.

(ಇ) ಈ ಒಳಸಂಚು.ನೆಂಬ ಮಂತ್ರಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ
ಬರಲಿಲ್ಲ.

(ಈ) ಇವನಿಗೆ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಇತ್ತು.

(ಉ) ಇವನು ಶ್ರೀ.ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ.ಗಳ
ನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

(ಊ)ನೆಂಬವನು ಇವನ ಓಲಗದ ವಿನೋದಗಾರನಿದ್ದನು.

(ಎ)ದಾಸರು ಇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಜಯನಗರ
ದಲ್ಲಿದ್ದರು.

(ಏ) ಇವನು.ನ ಕಾಲುಮೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.

(ಐ) ಇವನು.ವರುಷ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು.

೨೬. ಪುರಂದರದಾಸರು

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಪುಣೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ಎಂಬದೊಂದು ಹಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕನೆಂಬೊಬ್ಬ ಚಿನಿವಾಲನಿದ್ದನು. ಇವನು ಬಲು ಜೀನನಿದ್ದನು. ಯಾರಿಗೂ ಒಂದು ಕಾಸನ್ನು ಸಹ ದಾನಮಾಡಿದವನಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬಂದರೆ “ಈಗ ಬಾ, ಆಗ ಬಾ” ಎಂದು ಅವರನ್ನು ಎಡತಾಕಿಸಿ, ಅವರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಮಗನ ಮುಂಜಿವೆಗೆ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿರೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಅವನನ್ನು ಐದಾರು ಸಲ ಓಡಾಡಿಸಿ ಒಂದು ಖೊಟ್ಟಿ ನಾಣ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅದನ್ನು ಬಿಸುಟಿ ಹಿತ್ತಲ ಬಾಗಿಲದಿಂದ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋದನು. ಅವಳು ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಿನವಳಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಕರಗುವ ಹಾಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು ಬಹು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಕೂಡಲೆ ಅವಳು ತನ್ನ ಮೂಗಿನೊಳಗಿನ ನತ್ತನ್ನೇ ಉಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ಅಂಗಡಿಗೆ ಮಾರಲು ಹೋದನು. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನು ನತ್ತನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೂಡಲೆ ತನ್ನದೆಂದು ಸಂಶಯ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಭದ್ರವಾದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ಬೀಗಹಾಕಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಾನು ಬರುವ ವರೆಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿ, ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ನತ್ತನ್ನು ಕೊಡಲು ಕೇಳಿದನು. ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾದಳು. ಮುಂದೆ ಆಗಬಹುದಾದ ಪರಿಣಾಮವು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಳೆಯಿತು. ಎಷ ಕುಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾದಳು! ಎಷದ ಬಟ್ಟಲವನ್ನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಚ್ಚುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ನತ್ತು ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿತಂತೆ! ಅದನ್ನು ನಗುತ್ತ ಒಯ್ದು ಗಂಡನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಅದನ್ನು ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ತಾನಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದ ನತ್ತನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಅದು ಇರಲಿಲ್ಲ! ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು!! ತನ್ನ ಜೀನತನವನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ದೇವರೇ ಈ ಅಟ ಕೂಡಿದನೆಂದು ಅವನು ಮನಗಂಡನು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು

ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಅವನಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಯಿತು. ನಿಂತ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಮಾಡಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ-ತಂಬೂರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರ ಬಿದ್ದನು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೆಸರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರನಾಗಿ, ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆ ದನು. ಈತನು ಪುರಂದರ ಗ್ರಾಮದವನಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಈತನನ್ನು “ ಪುರಂದರದಾಸ ” ಎಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು.

ಪುರಂದರದಾಸರು

ಈಗಿನ ಸೊಲ್ಲಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಪಂಥರಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ವಿಠಲನ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಕಾಲ ಕಳೆದನು. ವಿಠಲನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂಬಕ್ಕೆ “ ಪುರಂದರದಾಸನ ಕಂಬ ” ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ಮುಸ

ಲ್ತಾನರ ಹಾವಳಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಆ ಊರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೆ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿದನು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಇಂಪಾದ ಹಾಡುಗಳಿಂದ ಜನತೆಯ ಮನವನ್ನು ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗದತ್ತ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಈಗಲೂ ಜನರು ಬಹಳ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ “ ಪುರಂದರ ವಿಠಲ ” ಎಂದು ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹೈದರಾಬಾದ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಗದ್ದಾಲ ಎಂಬ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರ ವನಪರ್ಮಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠವಾಸಿಯಾದನು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಬರಲು ಕಾರಣವಾವುದು ? ಅದರ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಆಡವಿಯಲ್ಲಿ.....ಎಂಬದೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿದೆ.

(ಆ) ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ.....ನಾಯಕನೆಂಬೊಬ್ಬ.....ನು ಇದ್ದನು.

(ಇ) ಇವನು ಬಲು.....ನು ಇದ್ದನು.

(ಈ) ಇವನು ಕಾಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಕೈಯಲ್ಲಿ. ಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹಾಡುತ್ತ ಭಾರತವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದನು.

(ಉ) ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ....ಎಂದು ಸಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿದನು.

(ಊ) ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ.....ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಊರಿನ ಹತ್ತಿರ.....ಎಂಬಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠವಾಸಿಯಾದನು.

೨೭. ರಾಮರಾಯನು

ಇವನು ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯನ ಅಳಿಯನು. ಕೃಷ್ಣರಾಯನ ತರುವಾಯ ಅವನ ತಮ್ಮ ಅಚ್ಯುತರಾಯನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇವನು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜನಾದನು. ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ರಾಮರಾಯನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಚ್ಯುತರಾಯನು ಬೇಗನೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು; ಅದರಂತೆ ಮುಂದೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅವನ ಮಗ ವೆಂಕಟರಾಯನೂ ಬೇಗನೆ ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಸದಾಶಿವ ರಾಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗನು ಬಾಧ್ಯಸ್ಥನಾದನು; ಅವನನ್ನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ರಾಮರಾಯನೇ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಅವನನ್ನು ಕೇಳದೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡ್ಡಿಯು ಕೂಡಾ ಅಲ್ಲಾಡುವಂತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಸ್ವತಃ ಶೂರನಿದ್ದಂತೆ ರಾಜಕಾರ್ಯ ಕುಶಲನೂ ಇದ್ದನಾದ್ದರಿಂದ ಬೀಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಜಾಣತನದಿಂದ ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದನು. ವಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲ ಶಹನಿಗೆ ಜಿಂಬಲಿಕೊಟ್ಟು ಗೋವಳಕೊಂಡ ಬೇದರದ ರಾಜ್ಯಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತದೆಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಭೀಮಾ ನದಿಯ ವರೆಗೆ ಇವನು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬಲವಾದ ದಂಡನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡನು. ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಿತಿಯು ಮತ್ತೆ ಏರಿತು. ರಾಮರಾಯನ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೆತ್ತಿಗೆ ಏರಿ, ಅವನಿಂದ ಕೆಲವು ಅನ್ಯಾಯಗಳು ನಡೆದವು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಮರಾಯನ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ರಾಜರಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಹಮ್ಮದನಗರದ ಹುಸೇನ ನಿಜಾಮನಿಗೂ ವಿಜಾಪುರ ಆದಿಲಶಹನಿಗೂ ಬೀಗತನವಾಯಿತು. ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೆ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಅರಸರೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಟ್ಟಾದರು. ಇದಕ್ಕೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಅಕಬರ ಬಾದಶಹನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೂ ದೊರೆಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದಾಗಿ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯದೆ, ತಮ್ಮ ಗತಿ ನೆಟ್ಟುಗಾಗದೆಂದು ಜಾಲನಾಪುರದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಎರಡೂ ಪಕ್ಷದವರು ಯುದ್ಧದ ಸೌರಣಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೬೫ನೆಯ ಇಸವಿಯ ಜಾನೇವಾರಿ ೨೬ ನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ದಿವಸ ರಕ್ಕಸಗಿ, ತಂಗಡಗಿಯ ಹತ್ತರ ವಿಜಯನಗರದವರ

రామయ్యను " రాజ్యహంసాన్ని " శంకరబాబు నోట

ಸೈನ್ಯವು ಬೀಡು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಂಡು ನಾಲವತ್ತವಾಡದ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿಯಿತು. ರಾಮರಾಯನು ಯಾರು ಯಾರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂಬದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದನು. “ರಾಜಹಂಸಾಮೃತ”ವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಆನೆಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಮೊದಲನೆಯ ದಿವಸ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಂಟರ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ದಂಡು ನಿಲ್ಲದೆ ಓಡಹತ್ತಿತು; ಅವರಿಗೆ ಸೋಲಾಯಿತು. ರಾಮರಾಯನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಜಯವಾದ್ದರಿಂದ ಸಂಜೆಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪಾಳ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಲಿಯುತ್ತ ಮೈಮರೆತು ಕೂತರು. ಈ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಮೋಸದಿಂದ ವಿಜಯನಗರದವರ ಪಾಳಯವನ್ನು ಮುತ್ತಿ ಸುತ್ತುಗಟ್ಟಿದರು. ವಿಜಯನಗರದ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವೇಗೊಂದಲ. ಅವರು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ರಾಮರಾಯನು ಹತಾಶನಾಗಿ ತನ್ನ ಮಗನ ಸರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದ ಆದಿಲಶಹನ ಎದುರಿಗೆ ಹೋಗಿ “ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿನಗೆ ಅನಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೊಂದುಬಿಡು” ಎಂದು ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಆದಿಲಶಹನು ರಾಮರಾಯನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದೆ ಅವನ ರುಂಡವನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಹಿಂದೂ ಜನರು ಸತ್ತರು. ರಾಮರಾಯನ ತಲೆ ಹಾರಿಸಿದವನು ನಿಜಾಮಶಹನು, ಆದಿಲಶಹನಲ್ಲವೆಂದು ಕೆಲವರ ಮತವಿದೆ.

ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಮುಟ್ಟಿದ ಕ್ಷಣವೇ ರಾಮರಾಯನ ರಾಣಿಯರು ಇನ್ನು ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ತಮ್ಮಗತಿ ನೆಟ್ಟಗಾಗದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ವಿಷ ಕುಡಿದು ಸತ್ತರು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ವಿಜಯನಗರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಹಾವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೆಡವಿದರು; ಅರಮನೆಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟರು. ಜನರನ್ನು ಸುಲಿದು ಸಂಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒಯ್ದರು. ಈ ಸುಲಿಗೆಯು ಎಡೆಬಿಡದೆ ಐದು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಅವರಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಂಪತ್ತಿಯು ಸಿಕ್ಕಿತು. ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಪಾಳಾಯಿತು !

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧, ರಕ್ಕಸಗಿ-ತಂಗಡಗಿ ಯುದ್ಧದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ—

(ಅ) ರಾಮರಾಯನು.....ನ ಅಳಿಯನು.

(ಆ) ಇವನು ರಾಜ್ಯವನ್ನು.....ಯಿಂದ.....ನದಿಯ
ವರೆಗೆ ಬಿಳಿಸಿದನು.

(ಇ) ಅಹಮ್ಮದನಗರದ.....ಗೂ.....ದ ಅದಿಲಶಹೆ
ನಿಗೂ ಬೀಗತನವಾಯಿತು.

(ಈ) ಕ್ರಿ. ಶ.....ನೆಯ ಇಸವಿಯ.....ತಿಂಗಳದ
.....ನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ದಿವಸ ರಕ್ಕಸಗಿ-ತಂಗಡಗಿಯ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು.

(ಉ)ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ತನ್ನ ಅನೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
.....ನು ತನ್ನ.....ಗಳಿಗೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

(ಊ) ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ.....ಲಕ್ಷ ಹಿಂದುಗಳು ಸತ್ತರು.

(ಎ) ವಿಜಯನಗರದ ಸುಲಿಗೆಯು ಎಡೆಬಿಡದೆ..... ತಿಂಗಳು
ಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು.

೨೮. ಮುಹಮ್ಮದ ಆದಿಲಶಹನು

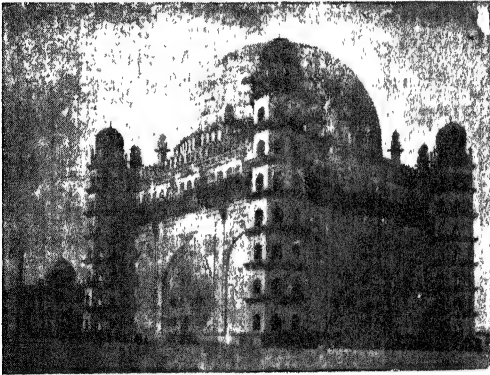
ಇವನು ಅಸಾರ ಮಹಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಇಬ್ರಾಹಿಮಶಹನ ಮಗನು. ವಿಜಾಪುರದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಈತನು ಬಹು ಕಲಾಪ್ರಿಯನು. ಈತನ ಒಲವು ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದರ ಕಡೆಗೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಇಮಾರತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸವು ಮಾತ್ರ ಇವನಲ್ಲಿ ನೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಮನೆ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಯುದ್ಧಗಳು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಶಾಂತತೆಯು ನೆಲೆಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವನಿಗೆ ಇಮಾರತುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಕಾಶವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈತನಿಗೆ ಮುರಾರಿರಾಯನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಹಿಂದೂ ಮಂತ್ರಿಯು ಇದ್ದನು. ಅವನು ಬಲು

ಮುಹಮ್ಮದ ಅದಿಲಶಹನು

ಜಾಣನೂ ವಿಶ್ವಾಸಿಕನೂ ಇದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ರಾಜ್ಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟನು. ಇವನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಬೋಲಗುಮುಟವು ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿದೆ.

‘ ಬೋಲಗುಮುಟ ’ ಅಂದರೆ ಮಾತಾಡುವ ಗುಮುಟ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಭವ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಏಳು ಅಂತಸ್ತು ಎತ್ತರವಿದೆ. ದೊಡ್ಡವರು ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಒಗೆದರೆ, ಅದು ಗುಮುಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಶಾಲವಾದ ಗುಮುಟವು ನಡುವೆ ಕಂಬಗಳ ಆಧಾರ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಳಗೆ ನಿಂತು ಕೇಕೆ ಹೊಡೆದರೆ, ಒಂಬತ್ತು ಸಾರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋದ ಹುಡುಗರಿಗಂತೂ ಅದೊಂದು ಮೋಜು ಆಗಿ, ಅವರು ಕೇಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ನಿಂತುಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಸಲ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯಾಗುತ್ತಿತ್ತಂತೆ! ಇದನ್ನು ನೋಡಿಯುರೋಪದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಇಂಜಿನಿಯರರು ಬೆರಳು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಳ್ಳುವರು.

ಬೋಲಗುಮುಟ

ಇವನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಎರಡನೆಯ ಇಮಾರತಿಯೆಂದರೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ರೋಜಾ. ಇದು ಬೋಲಗುಮುಟದಷ್ಟು ಭವ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸುಂದರವಾದದ್ದೂ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾದದ್ದೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಕೆತ್ತಿಗೆಯ ಕೆಲಸ

ವಂತೂ ನೋಡತಕ್ಕಂತಹದು ಅದೆ. ಇಡೀ ಕುರಾನನ್ನೇ ಅದರ ಗೋಡೆಗಳ ಕಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೊರೆಯಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವನು.

ಈತನ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಮುರಾರಿಯನ್ನು ಪರಿಂಡೆ ಎಂಬ ಮೊಗಲರ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ' ಮಲಿಕ್-ಈ-ಮೈದಾನ್ ' ಎಂಬ ತೋಪು ಅವನ ಕೈವಶವಾಯಿತು. ಮುಹಮ್ಮದಶಹನು ಅದನ್ನು ತರಿಸಿ ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೊತ್ತಳದ ಮೇಲೆ ಇರಿಸಿದನು. ' ಮಲಿಕ್-ಈ-ಮೈದಾನ್ ' ಅಂದರೆ ರಣಭೂಮಿಯ ಅರಸು.

ವಿಜಾಪುರದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದವನು ಇವನೇ. ಇವನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಇಮಾರತುಗಳು ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಇವೆ. ಸರಕಾರದವರು ಅವು ಕೆಡದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಳ್ಳೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ದೂರದ ದೂರದ ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಬಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಾರೆ

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಬೋಲಗುಮುಟ ಮತ್ತು ಇಬ್ರಾಹಿಮ ರೋಜಾ ಇವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಇವನು ಆಸಾರ ಮಹಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ನ ಮಗನು.

(ಆ) ಇವನು ಪ್ರಿಯನಲ್ಲ; ಪ್ರಿಯನು.

(ಇ) ಇವನಲ್ಲಿ ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವ ವು ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತ್ತು.

(ಈ) ರಾಜ್ಯಕಾರಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ನೂ ನೂ ಆದ ನೆಂಬ ಹಿಂದೂ ಮಂತ್ರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

(ಉ) ಮಲಿಕ್-ಈ-ಮೈದಾನ್ ಅಂದರೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಊ) ಬೋಲಗುಮುಟ ಅಂದರೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೯. ಚಾಂದಬೀಬಿಯು

ಈಕೆಯು ಆಹಮದನಗರದ ಹುಸೇನ ನಿಜಾಮಶಹನ ಮಗಳು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಈಕೆಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಮುದ್ದು ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಇವಳಂಥ ಸುಂದರ ಹುಡುಗಿಯರು ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅರಸು-ಮಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹುಸೇನನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದನು. ಚಿತ್ರತೆಗೆಯುವದು, ಬಣ್ಣ ಕೊಡುವದು, ಹಾಡುವದು, ವೀಣೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸುವದು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಇವಳಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ನಾಡಿನ ಭಾಷೆಯಾದ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಓದಲಿಕ್ಕೂ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೂ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಅರಬೀ ಪಾರಸೀ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದಳು. ಕುದುರೆ ಹತ್ತುವದೂ ಬೇಟೆಯಾಡುವದೂ, ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವದೂ ಇವಳ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಷಯಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ರಾಜಕುಮಾರಿಯು ಅರಿತಿರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಕಲೆಗಳೂ ಇವಳಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಈಕೆಗೆ ಹತ್ತು ವರುಷಗಳು ತುಂಬುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಇವಳ ತಂದೆಯು ಇವಳನ್ನು ವಿಜಾಪುರದ ಅಲಿ ಆದಿಲ ಶಹನಿಗೆ ಲಗ್ನ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹನು ಅವಳಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ವರನಾಗಿದ್ದನು. ಚಾಂದಬೀಬಿಯು ಅವನ ಮೆಚ್ಚುನಚ್ಚಿನ ರಾಣಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಅವನು ತಾನು ಹೋದ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವಳನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಬೇಟೆಯಾಡುವಾಗ, ಕುದುರೆ ಸವಾರಿಮಾಡುವಾಗ, ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ದರಬಾರ ನಡೆದಾಗ, ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕೂಡ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚೆಮಾಡುವಾಗ, ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಅವನು ಬಿಟ್ಟು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಲಾಭವಾಯಿತು. ರಾಜಕಾರಣದ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳಲು ಬಂಗಾರದಂಥ ಸುಸಂಧಿಯು ದೊರೆತು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳು ಒಳ್ಳೇ ನಿಪುಣಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಪ್ರಜೆಗಳಂತೂ ಅವಳ ಮೇಲೆ ಪಂಚಪ್ರಾಣರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಪುರುಷರನ್ನು ಮಿಕ್ಕ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಅವಳ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನೂ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯನ್ನೂ ಜನರು ಬಾಯಿತುಂಬ ಕೊಂಡಾಡಿದರು.

ಈ ಪ್ರಕಾರ ಆದರ್ಶ ದಂಪತಿಗಳಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಕಾಗಿ ಸುಖದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಅವಳ ಗಂಡನು ತೀರಿ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು. ಆಗಂತೂ ಅವಳಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು! ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಇಷ್ಟತ್ತಾರು ವರುಷಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಗಿದ್ದವು. ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹನ ತರುವಾಯ ಅವನ ತಮ್ಮನ ಮಗನಾದ ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಆದಿಲಶಹನೆಂಬೊಬ್ಬ ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥನಾದನು. ಚಿಕ್ಕ ಮಗುವಿನ ಪಾಲಕಳಾಗಿ ಚಾಂದಬೀಬಿ ರಾಣಿಯೇ ಆಳಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಹೆಟಹಡಿದದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ತನ್ನ ಗಂಡ ಸತ್ತ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಹೊರಲು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಅವಳ ಆಳಿಕೆಯೆಂದರೆ ವಿಜಾಪುರ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಚಿನ್ನಗಾಲ. ದಿನಾಲು ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೆ ಪ್ರಜಾಹಿತದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾಜ್ಯವು ಒಳ್ಳೇ ವೈಭವದಿಂದ ನೆರೆಯ ಹತ್ತಿತು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಇಮಾರತುಗಳನ್ನೂ, ಕೆರೆ-ಭಾವಿಗಳನ್ನೂ, ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು.

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅವಳ ತವರೂರಾದ ಅಹಮ್ಮದನಗರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟದ ಸಲುವಾಗಿ ಎರಡು ಬಣಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೋರಾಟವೇ ಎದ್ದಿತು. ನಿಜವಾದ ಹಕ್ಕುದಾರನ ಪಕ್ಷದವರು ಚಾಂದಬೀಬಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಲು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಇಬ್ರಾಹಿಮನು ದೊಡ್ಡವನಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಮತ್ತೊಂದು ಬಣದವರು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಕಬರ ಬಾದಶಹನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಚಾಂದಬೀಬಿಯು ಅಹಮ್ಮದನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಎರಡೂ ಬಣದವರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಲು ಬಹಳಷ್ಟು ಹೆಣಗಾಡಿದಳು. ಆದರೆ, ಅದೆಲ್ಲ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಣಸೆಹಣ್ಣು ತೊಳೆದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕಬರ ಬಾದಶಹನ ಮಗನಾದ ಮುರಾದನು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಅಹಮ್ಮದನಗರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು. ಇದನ್ನು ಮೊದಲೇ ಅರಿತಿದ್ದ ಚಾಂದಬೀಬಿಯು ಅಹಾರ, ನೀರು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪುರವಶಿಯನ್ನು ಊರೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ವರುಷಾನುವರುಷ ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಮಾಡಿಸಿ

ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಮುತ್ತಿಗೆಯು ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಸರಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅವಳು ಹಣೆಯದೆ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಸ್ವತಃ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುರಾದನು ಬೇಸತ್ತು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿ

ಚಾಂದಬೀಬಿ

ಕೊಂಡು ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟನು. ಚಾಂದಬೀಬಿಯ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಶೂರತನವನ್ನು ಕಣ್ಗಾರೆ ಕಂಡೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸರದಾರರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದುಷ್ಟರು ಒಳಸಂಚುಮಾಡಿ ವಿಶ್ವಾಸಘಾತದಿಂದ ಅವಳ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿದರು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಹುಸೇನ ನಿಜಾಮಶಹನು ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದನು ?

೨. ಚಾಂದಬೀಬಿ ಮತ್ತು ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹ ಇವರಿಗೆ ಆದರ್ಶ ದಂಪತಿಗಳೆಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯುವಿರಿ ?

೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಈಕೆಯು.....ದ.....ನಿಜಾಮಶಹನ ಮಗಳು.

(ಆ) ಇವಳಿಗೆ.....ವರುಷಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ.....ದ
ಆದಿಲಶಹನ ಕೂಡ ಈಕೆಯ ಲಗ್ನವಾಯಿತು.

(ಇ) ಇವರಿಬ್ಬರು.....ದಂಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

(ಈ) ಇವಳ ಗಂಡನು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಇವಳಿಗೆ.....ವರುಷ
ಗಳಾಗಿದ್ದವು.

(ಉ) ದಿಲ್ಲಿಯು.....ಬಾದಶಹನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ.....
ನನ್ನು.....ಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಒಂದು ದೊಡ್ಡಕೊಟ್ಟು
ಕಳಿಸಿದನು.

(ಊ) ಕೆಲ ದುಷ್ಟರು ಒಳಸಂಚು ಮಾಡಿ.....ದಿಂದ ಅವಳು.....
ಮಾಡಿದರು.

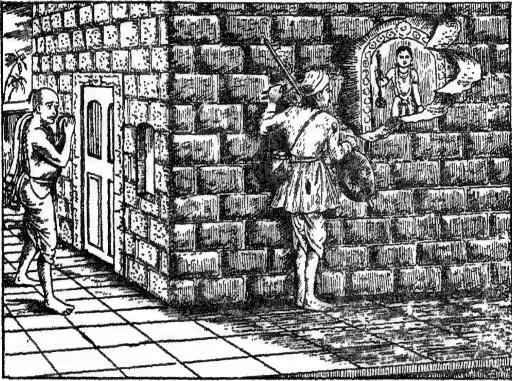
೩೦. ಕನಕದಾಸರು

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಕಾವುರದ ಹತ್ತಿರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಡ ಎಂಬ ದೊಂಡು ಹಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲಿ ಬೀರಪ್ಪನೆಂಬೊಬ್ಬ ಹೆಂಡೇಗುರುಬನು ಇದ್ದನು. ಈತನು ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರ ಪಾಳಯಗಾರನಿದ್ದನು. ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಂದಾಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಅರಸನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಬಚ್ಚವ್ವ. ಇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಗಂಡುಗೂಸು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಿಮ್ಮನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಈ ತಿಮ್ಮನೇ ಮುಂದೆ ಕನಕದಾಸನಾದನು. ತಿಮ್ಮನಿಗೆ ಆರು ವರುಷಗಳು ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಅವನ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಮುಂದೆ ತಾಯಿಯೇ ಈತನನ್ನು ಜೋಕೆ ಮಾಡಿದಳು. ಗರಡೀ ಮನೆಗೆ ತಪ್ಪದೇ ಹೋಗಿ ಸಾಧಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಗಟ್ಟಿಗನಾಗಿದ್ದನು.

ದೊಡ್ಡ ವನಾದಮೇಲೆ ಈತನಿಗೆ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊಳಿಟ್ಟ (ಕನಕ) ಬಂಗಾರವು ಹೇಗೋ ಗೊತ್ತಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇವನು ತೋರಿಸಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಗಿದು ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಕನಕವು ಸಿಗಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿತು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈತನಿಗೆ ಏಳು ಸಲ ಕನಕವು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಕನಕನೆಂದು ಜನರು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಂಗಾರವನ್ನು ಬಡ ಬಗ್ಗರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಊರ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಈತನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದರು; ಈತನು ಅವರ ಮುಂದಾಳಾದನು. ಆಗ ಇವನನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಕನಕನಾಯಕನೆಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು. ತನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಂಗಾರದಿಂದ ಕಾಗಿನೆಲೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಾಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಅದಿಕೇಶವನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದು ಆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು.

ಅದಿಕೇಶವನು ಒಮ್ಮೆ ಅವನ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ದಾಸನಾಗಲು ಹೇಳಿ ಮಾಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟನಂತೆ. ಕನಕನಾಯಕನು ಅಂದಿನಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಮೋಹಕ್ಕೆ ಬೀಳದೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತ ಊರೂರು ತಿರುಗಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಜನರು ಅವನಿಗೆ ಕನಕದಾಸನೆಂದು ಕರೆಯು

ಹತ್ತಿದರು. ಪುರಂದರದಾಸರಂತೆ ಇವನೂ ಕಾಲಲ್ಲಿ ಗೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತಾಳ-ತಂಬೂರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿತತ್ವದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚಾರಮಾಡಿದನು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಈತನ ಹಾಡುಗಳ ಪರಿಣಾಮವು ಜನರ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೆ ಆಯಿತು. ಹೀಗೆ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಉಡುಪಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಇವನು ಕುರುಬನಾದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪೂಜಾರಿಗಳು ಈತನನ್ನು ಒಳಗೆ ಬಿಡದೆ ಹೊರಗಿಂದ ಹೊರಗೇ ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟರು. ದರ್ಶನ ವಾಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವನು ಗುಡಿಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕನಕನಿಗೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ

ಹೋಗಿ ದೇವರ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರಿಗೆ ಪೂರೈದಿಕ್ಕಿಗೆ ಮುಖವಾಗಿದ್ದ ಮೂರ್ತಿಯು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೊರಳಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಿಂಡಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿ ಕನಕದಾಸನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತಂತೆ! ಈಗಲೂ ಆ ಮೂರ್ತಿಯು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮುಖವಾಡಿ ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟಿದೆ; ಮತ್ತು ಆ ಕಿಂಡಿಗೆ 'ಕನಕನ ಕಿಂಡಿ' ಎಂದು ಕರೆಯು ತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಿಂಡಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಈತನು ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸನ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇವನ ಹಾಡುಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತುಳುಕುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಾಗಿನೆಲೆಯ ಅದಿಕೇಶವನ ನಾಮಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ನೀತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ಇವನ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಗೂಢಾರ್ಥವಿರುವ ಶಬ್ದಗಳು ಇಲ್ಲವೆ ಪದಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ 'ಕನಕನ ಮುಂಡಿಗೆಗಳು' ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ವರುಷ ಬಾಳಿದನು. ಮತ್ತು ನಾಡೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅದಿಕೇಶವನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗಮಾಡಿದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಇವನಿಗೆ ಕನಕ, ಕನಕನಾಯಕ ಮತ್ತು ಕನಕದಾಸ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಯಾಕೆ ಬಂದವು ?

೨. ಕನಕದಾಸನಂತೆ ನಿಮಗೆ ಮತ್ತಾವ ದಾಸರ ಚರಿತ್ರೆ ಗೊತ್ತಿದೆ ? ಹೇಳಿರಿ.

೩. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಸಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಂದನ್ನು ಆರಿಸಿ ತುಂಬಿ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು..... (ನೀರಪ್ಪ, ಪೀರಪ್ಪ, ಬೀರಪ್ಪ)

(ಆ) ಇವನು.....ವರುಷದವನಿದ್ದಾಗ ಈತನ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡನು. (ಆರು, ಏಳು, ಐದು)

(ಇ) ಈತನಿಗೆ ಕನಕವು.....ಸಲ ಸಿಕ್ಕಿತು. (ಆರು, ಏಳು, ಎಂಟು)

(ಈ) ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರೊಳಗೆ.....
.....ನ ಮೂರ್ಮಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. (ಮುದಿಕೇಶವ, ಚೆನ್ನಕೇಶವ, ಅದಿಕೇಶವ)

(ಉ) ಈಗಲೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನ ಮೂರ್ಮಿಯು.....
.....ಕ್ಕೆ ಮೂವು ಮಾಡಿ ನಿಂತಿದೆ. (ಪಶ್ಚಿಮ, ಪೂರ್ವ, ಉತ್ತರ)

೩೧. ಇಕ್ಕೇರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣ ನಾಯಕ

ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ವೀರಶೈವರು. ಇವರಿಗೆ ಕೆಳದಿಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ತಲೆಯವನಾದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅರಸು. ಈತನು ಒಳ್ಳೆ ದರ್ದದಿಂದಲೂ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಆಳಿದನು. ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈತನಿಗೆ ಸಮಾನರಾದ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳು ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದ ಕಲೆಗಳೆಲ್ಲ ನಿಪುಣನಿದ್ದನು. ಕತ್ತಿ ತಿರುಗಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಯಂತೂ ಇವನದು ಮೇಲುಗೈ. ಈತನು ಶೂರನಿದ್ದಷ್ಟೇ ದಯಾಳುವೂ, ಧರ್ಮನಿಷ್ಠನೂ, ಪ್ರಜಾವತ್ಸಲನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಈತನ ಕೈಯಿಂದ ಒಂದೂ ಅನ್ಯಾಯದ ಕೃತಿಯು ಆಗಲಿಲ್ಲೆಂದು ಖ್ಯಾತಿ ಇತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳಂತೂ ಈತನನ್ನು ಹಾಡಿ ಹರಸಿದರು. ಹೀಗಿರುವಾಗ, ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೇ ಇವನಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವು ಹುಟ್ಟಿ, ಅದು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿತು. ಅದುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡಕೊಂಡು ತನ್ನ ತಮ್ಮನಾದ ಚಿಕ್ಕಸಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರಿ ಗಾಗಿ ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಲು ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಸನ್ಯಾಸಿಯಂತೆ ಮೈಮೇಲೆ ಕ್ಯಾವೀ ಬಣ್ಣದ ಶಾಟಿಯನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸಂಗಡ ಒಬ್ಬ ಜಂಗಮನನ್ನೂ ಕೆಲಜನ ಪರಿವಾರದವರನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು ಹೊರಟನು. ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಮಾಡುತ್ತ ದಿಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ತಲುಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಅಕಬರ ಬಾದಶಹನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯೆ ಸುಂದರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತನೋಡುತ್ತ ಅರಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲದ ಎದುರಿಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹತ್ತಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದರ ಕಾರಣವು ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಅದೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು. “ಇಲ್ಲಿ ಅಂಕುಶಖಾನ ನೆಂಬ ಒಬ್ಬ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು ಇದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಗೂಡ ಕಾದಲು ಧೈರ್ಯವಿದ್ದವನು

ಈ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಪಣ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.” ಎಂದು ಆ ಕಾವಲುಗಾರನು ನಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಸಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಅರುಹಿದನು. ಸಂಕಣ್ಣನು ಹುಟ್ಟಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯು. ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವದರಲ್ಲಿಯಂತೂ ಹೆಚ್ಚಿನವನು. ಅಂಕುಶಖಾನನ ದರ್ದದ ಪಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಈತನ ತಲೆ ತಿರುಗಿತು. ತಾನು ಸನ್ಯಾಸಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟನು. ನಿಂತ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಗೂಡ ಇದ್ದ ಪರಿವಾರದವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಆ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಕಾವಲುಗಾರನು ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಂಕುಶಖಾನನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೂಡಲೆ ಅಂಕುಶಖಾನನು ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ಅರಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸ್ವತಃ ನೋಡಿದನು. ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ ಸಂಕಣ್ಣನನ್ನು ತನ್ನ ಗೂಡ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಒರಬೇಕೆಂದು ಕರೆಹನು. ಅದಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು.

ಬಾದಶಹನಿಂದ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ದಿನವು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಊರೊಳಗಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದರು. ಬಾದಶಹನು ಬಂದು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತನು. ಕೂಡಲೆ ಅಂಕುಶಖಾನನೂ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕತ್ತಿ ಧಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ರಂಗಸ್ಥಳದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕಾದಾಟವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರೀರ್ವರೂ ಕತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೋ ಹೇಗೆ ಹೋರಾಡಿದರೋ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಲು ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಸಹ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವದೂ ಹೋರಾಡುವದೂ ನಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ಹೀಗೆ ರಭಸದಿಂದ ಹೋರಾಡುವಾಗ ಇಬ್ಬರೂ ಗಕ್ಕನೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾದಶಹನು ಸಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಕುರಿತು— “ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುವೆಯಲ್ಲ? ಹೀಗೇಕೆ? ಹಾಗಾದರೆ ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಿಂದ ಖಾನನಗೂಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವದು ಆಗುವದಿಲ್ಲವೋ?” ಎಂದು ಜರೆದು ಕೇಳಿದನು. “ನಾನು ಸತ್ತ ಹೆಣದಗೂಡ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವ ಹೇಡಿಯಲ್ಲ.” ಎಂದು ಕನ್ನಡ ವೀರನು ಮಾರುನುಡಿದನು. ಹೀಗೆಂದು, ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ ಖಾನನ ಮೃತದೇಹಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕತ್ತಿಯ ತುದಿಯಿಂದ ತಿವಿದುಬಿಟ್ಟನು. ಕೂಡಲೆ ಖಾನನ ಮೃತದೇಹವು ಎರಡು ತುಂಡಾಗಿ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಿತು! ಟೊಂಕದ ಮೇಲಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗವು, ಟೊಂಕದ ಕೆಳಗಿನ

ಕೆಳಭಾಗವು ಹೀಗೆ ಎರಡು ತುಂಡುಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಮತ್ತು ಅವು ಕಳಚಿ ಬೀಳದೆ ಒಂದೇ ದೇಹದಂತೆ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದವು!! ಇದರ ಮೇಲಿಂದ ಕತ್ತಿ ತಿರುಗಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಕಣ್ಣನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಕಾಶಲ್ಯವು ಎಂತಹದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೂ ಕನ್ನಡ ವೀರನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಿ ಆತನನ್ನು ಬಾಯಿತುಂಬ ಕೊಂಡಾಡಿದರು. ಸಂಕಣ್ಣನನ್ನು ಜರೆದು ನುಡಿದ ಬಾದಶಹನಂತೂ ದಂಗುಬಡಿದು ಕುಳಿತು ಬಿಟ್ಟನು! ಸಂಕಣ್ಣನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಸಂಕಣ್ಣನ ದೇಹರಕ್ಷಣೆಗೆ ದಂಡನ್ನೂ ಹೇರಳ ಹಣವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಬಾದಶಹನು ಅವನನ್ನು ಕಾಶಿಗೆ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು. ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮುಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ತನ್ನೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಸುಖದಿಂದ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ದಿಲ್ಲಿಯ ಆರಮನೆಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು? ಅದನ್ನು ಯಾರು ಕತ್ತಿ ತೆಗೆದರು? ಏಕೆ ಕತ್ತಿ ತೆಗೆದರು?

೨. ಅಂಕುಶಮಾನ ಮತ್ತು ಸಂಕಣ್ಣನಾಯಕನ ನಡುವೆ ಆದ ದ್ವಂದ್ವ ಯುದ್ಧವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರಿ.

೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:-

(ಅ) ಇಕ್ಕೇರಿಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ.....ಯ ಪಾಳೆಯಗಾರರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

(ಆ) ಇವರಲ್ಲಿ.....ನೆಯ ತಲೆಯವನಾದ.....ನು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ಅರಸು.

(ಇ)ತಿರುಗಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಇವನದು.....ಗೈ.

(ಈ) ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ಇವನಲ್ಲಿ.....ಯನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ.....ವು ಹುಟ್ಟಿತು.

(ಉ)ಯಂತೆ ಮೈಮೇಲೆ ಬಣ್ಣದಯನ್ನು ಹೊದ್ದು ಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗೂಡ ಒಬ್ಬನನ್ನೂ ಕೆಲ ಜನದವರನ್ನೂ ಕರಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

೩.೨. ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ

ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಡಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದು ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ದೇಸಗತಿಯ ರಾಜಧಾನಿಯಿತ್ತು. ಈಶಪ್ರಭು ಎಂಬವನು ಅದರ ದೇಸಾಯಿ ಇದ್ದನು. ಈತನು ವೀರಶೈವನು. ಈತನ ಹೆಂಡತಿಯೇ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿಣಿಯಾ. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮ ನಿಷ್ಠರೂ, ಶೂರರೂ, ಚತುರರೂ, ಪ್ರಜೆಗಳ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದವರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಕುದುರೆ ಹತ್ತುವದು ಮತ್ತು ಖಡ್ಗವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವದು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಗಂಡುಗಚ್ಚೆ ಹಾಕಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೊರಟುಕೊಂಡರೆ ರಣ ಚಂಡಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅವನು ಮುಳಗುಂದ, ಶಿರಹಟ್ಟಿ, ಗದಗ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಬೆಳವಡಿಯ ಹತ್ತರ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೬೮ ರಲ್ಲಿ ಬಂದನು. ಅವನ ದಂಡಿನವರು ಬೆಳವಡಿಯ ಊರೊಳಗೆ ಮತ್ತು ನೆರೆಯ ಊರೊಳಗೆ ಹೊಕ್ಕು ಹಾವಳಿ ನಡೆಸಿದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಈಶಪ್ರಭುವಿನ ಕಡೆಯವರು ಶಿವಾಜಿಯ ದಂಡಿನ ಕೆಲವರನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದರು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಶಿವಾಜಿಯು ಬೆಳವಡಿ ಕೋಟೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಆಜ್ಞೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಈಶಪ್ರಭುವು ಒಳಗೆ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಶಿವಾಜಿಯೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಹೊಡೆದನು. ಹೀಗೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆದಾಗ ಶಿವಾಜಿಯ ದಂಡಿನವರು ಕಪಟತನದಿಂದ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿಯ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚಿದರು. ಈ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಕಡೆಯವರು ಕೋಟೆಯನ್ನೇರಿ ಒಳ ಹೊಕ್ಕರು. ಈಶಪ್ರಭುವು ಸ್ವತಃ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂತನು. ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿತು. ಈ ಗದ್ದಲದೊಳಗೆ ಈಶಪ್ರಭುವು ಮಡಿದು ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದನು. ತಮ್ಮ ದೊರೆಯು ಮಡಿದುದರಿಂದ ಈತನ ದಂಡಿನವರು ಓಡಹತ್ತಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮಲ್ಲಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿಣಿಗೆ ವೀರಾವೇಶ ಬಂದು ಬಿಟ್ಟಿತು. ತನ್ನ ಗಂಡ ಸತ್ತ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಗೋ ನುಂಗಿಕೊಂಡು ಗಂಡು

ಗಚ್ಚಿ ಹಾಕಿ, ಗಂಡನ ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿ, ಅವನ ಕತ್ತಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಕೊಂಡು
 ಓಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ದಂಡಾಳುಗಳಿಗೆ ಹುರಿದುಂಬಿಸಿದಳು. ದೇಸಾಯಿಣಿಯ
 ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಶಿವಾಜಿಯ ದಂಡಿನವರು ಬೆದರಿದರು. ವೈರಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೋಟೆಯ
 ಹೊರಗೆ ಅಟ್ಟಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಸಿದಳು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಚಿಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡದ್ದು

ತನ್ನ ಸೈನಿಕರು ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಂದ ಸೋತು ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ,
 ಶಿವಾಜಿಗೆ ಸಂತಾಪವಾಯಿತು; ಮತ್ತೆ ಮುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಗೇ ನಡೆಸಿದನು.
 ಮಲ್ಲಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿಣಿಯು ತನ್ನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ವೈರಿಗಳನ್ನು ಸದೆ
 ಬಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಹೊರಬಿದ್ದಳು. ಎಷ್ಟೋ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿದಳು.
 ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ವೈರಿಗಳ ಕಡೆಯವನೊಬ್ಬನು ಮೋಸದಿಂದ
 ಮಲ್ಲಮ್ಮನ ಕುದುರೆಯ ಕಾಲನ್ನು ಕಡಿದು ಹಾಕಿದನು. ಆಗ ಕುದುರೆಯಿಂದ
 ಏಳು ಕೈಗೆ ಕೈ ಯುದ್ಧ ನಡೆಸಿದಳು. ಈ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯಿಣಿಯು
 ಕೈಗೆ ಗಾಯವಾಗಿ ಎಚ್ಚರದಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಳು. ಶಿವಾಜಿಯ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ದೇಸಾ
 ಯಿಣಿಯ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಅನಂದವಾಯಿತು. ಅವರು ದೇಸಾಯಿಣಿ

ಯನ್ನು ಮೇಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಶಿವಾಜಿಯ ಬಳಿಗೆ ತಂದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಶಿವಾಜಿಗೆ ಬಹು ಆದರ. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯಂತೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವರಿಗೆ ಈ ವೀರ ದೇಸಾಯಿಣಿ ಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರನ್ನು ಕಂಡಂತಾಯಿತು. ಆಕೆಯ ಹಣೆಗೆ ಮತ್ತು ತಲೆಗೆ ನೀರು ಬಡಿದು ಎಚ್ಚರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದನು. ಎಚ್ಚತ್ತು ಬಳಿಕ ಒಳ್ಳೆ ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೊಗಳಿ, ಸಂತೈಸಿ, ಉಡುಗರೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೆಳವಡಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು.

ಶಿವಾಜಿಯು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಬೆಳವಡಿಗೆ ಮಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದು

ದೇಸಾಯಿಣಿಯು ಶಿವಾಜಿಯ ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೂ ಆದರಭಾವ ನೆಗೂ ಮೆಚ್ಚಿ, ಅವನ ಮಾಂಡಲಿಕಳಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದಳು. ತನ್ನ ವೀರ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆಕೊಂಡ ದುಃಖವನ್ನು ನುಂಗಿಕೊಂಡು ದೇಸಗತಿಯ ರಾಜ್ಯಭಾರ ವನ್ನು ತಾನೇ ಸಾಗಿಸಿದಳು. ಈಕೆಯ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಸುಖದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದರು. ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ಸಂಜೆಯ ವರೆಗೂ ಜನತೆಯ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು

ಮಾಡಿಸಿ ಹಾದಿಕಾರರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಅನ್ನಛತ್ರಗಳನ್ನೂ ಅರವಟ್ಟಿಗೆ ಗಳನ್ನೂ ಇಡಿಸಿದಳು. ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಳು. ಕೊನೆಯ ವರೆಗೂ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಳಾದಳು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಎರಡನೆಯ ಸಲ ಮಲ್ಲವ್ವನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವಿದೆ.

(ಆ) ಬೆಳವಡಿಯಲ್ಲಿ.....ಎಂಬ ದೇಸಾಯಿ ಇದ್ದನು.

(ಇ) ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು.....ದೇಸಾಯಿಣಿಯು.

(ಈ) ತನ್ನ ಸೈನಿಕರು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಿಂದ.....ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ.....ಗೆ ಸಂತಾಪವಾಯಿತು.

(ಉ)ಗಳ ಕಡೆಯವನು ಮಲ್ಲವ್ವನ ಕುದುರೆಯು.....ನ್ನು ಕಡಿದನು.

(ಊ) ದೇಸಾಯಿಣಿಯು.....ಗೆ ಗಾಯವಾಗಿ.....ತಪ್ಪಿ ಬಿದ್ದಳು.

(ಎ)ನ್ನು ಕಂಡರೆ.....ಗೆ ಬಹು ಆದರ.

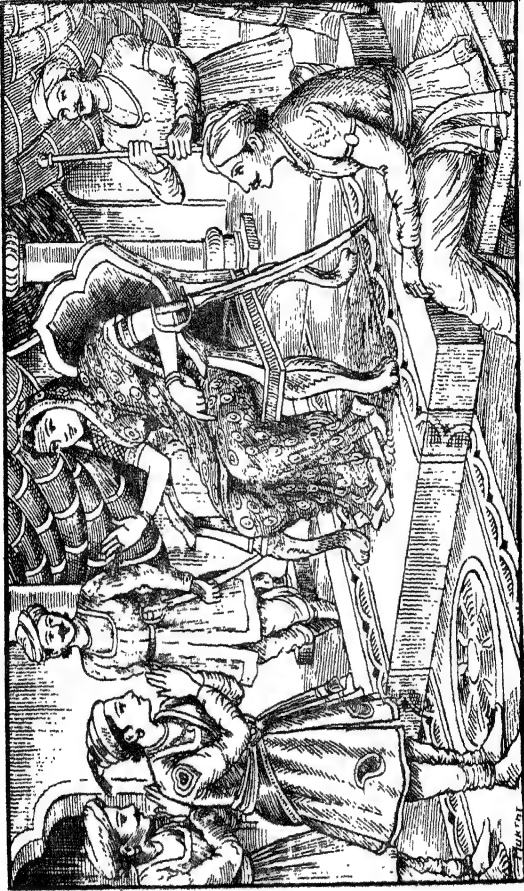
೩೩. ಕೆಳದಿಯ ವೀರ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು

ಕೆಳದಿಯು ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸರೆಷ್ಟೋ ಮಂದಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವರು. ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವೀರ-ರಮಣಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯು. ಇವಳು ಸೋಮಶೇಖರನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಯು. ಮೈರಿಗಳು ಇವಳ ಗಂಡನನ್ನು ಕಪಟತನದಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಇವಳೇ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾಧ್ಯಸ್ಥಳಾದಳು. ಇವಳ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೨ರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಸಡಗರದಿಂದಲೂ ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಆಯಿತು. ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಪುಂಡರನ್ನೂ

ಅರಮನೆಯ ಒಳಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡಚೀರುಂಡದ ಪಕ್ಷಿ

ಮನೆಯುರುಕರನ್ನೂ ಬಗ್ಗುಬಡಿದು ಸುಲಿಗೆಗಾರರ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದಳು. ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತತೆಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ನೆಲೆಗೊಂಡು, ಅವಳ ರಾಜ್ಯವು ವೈಭವದಿಂದಲೂ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಮೆರೆಯಹತ್ತಿತು.

రాజారామను జేన్నమ్మ జీయ సహాయ శిక్షణ

ಸ್ವಾದಿ ಪ್ರಾಂತದ ಅರಸನಾದ ರಾಮಚಂದ್ರನು ೬೦ ಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳುಗಳು ಮತ್ತು ೨೦ ಸಾವಿರ ರಾಹುತರಿದ್ದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸೈನ್ಯವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೭೯ ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದನು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗೆ ಘನಘೋರ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದಳು. ರಾಮಚಂದ್ರರಾಜನ ಪ್ರಾಂತಗಳಾದ ಶಿರಸಿ, ಬನವಾಸಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದಳು.

ಆಗ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ ತಿಮ್ಮಣ್ಣನು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ದಂಡನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೮೬ ರಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು. ಅವನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನನ್ನೂ ಅವನ ಮಗನನ್ನೂ ಭುವನದುರ್ಗವೆಂಬಲ್ಲಿ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಳು. ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಯನು ತನ್ನ ವೆರಡು ಪ್ರಾಂತಗಳನ್ನು ರಾಣಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದನು.

ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಶಿವಾಜಿಯ ಎರಡನೆಯ ಮಗನಾದ ರಾಜಾರಾಮನು ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಅಂಜಿ ತನ್ನವರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಜಂಜೀಗೆ ನಡೆದನು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಳದಿಯು ಹತ್ತಿತು. ವೀರಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವಳ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಬಾದಶಹನಿಗೆ ಹತ್ತಿತು. ಅವನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು “ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿಂದ ರಾಜಾರಾಮನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡು-ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ನೋಡ ನೋಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂಬದೊಂದು ಬೆದರಿಕೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ವೀರ ರಾಣಿಯು ಇಂತಹ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಸೊಪ್ಪು ಹಾಕುವವಳೇ? “ಬೆನ್ನಿಗೆ ಬಿದ್ದವರನ್ನು ಕಾಪಾಡುವದು ನನ್ನ ಧರ್ಮ. ಬಂದದ್ದು ಬರಲಿ; ನಾನದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ, ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಅರಸುಮಗನನ್ನು ನಾನೆಂದಿಗೂ ಕೊಡಲಾರೆ.” ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿದಳು. ಈ ಉತ್ತರವನ್ನು ಓದಿದೊಡನೆ ಬಾದಶಹನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಕೆಂಪಾದವು. ಕೂಡಲೆ ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಗೆ ಕೆಳದಿಯ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲು

ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಮೊಗಲರ ಸೇನಾಪತಿಯು ದೊಡ್ಡ ದಂಡಿನೊಡನೆ ಬಂದು ಕೆಳದಿಯ ಹತ್ತರ ಪಾಳಯವನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕಾಳಗವು ನಡೆಯಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರ ಕನ್ನಡ ರಾಣಿಯು ಬಹಳಷ್ಟು ರಣಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದಳು. ಮೊಗಲರ ಸೇನಾ ಪತಿಯು ಸೋತು ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಯ ಕೀರ್ಮಿಯು ದಿಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಹಬ್ಬಿತು.

ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ, ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿ ದ್ದಳು. ದಾನಧರ್ಮಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದವನ್ನು ಎಂದೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಉಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಕೊಟ್ಟಳು. ಶೂರ ಳಿದ್ದಷ್ಟೇ ಧರ್ಮಿಷ್ಠಳಿದ್ದಳು. ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರ, ಗೋಕರ್ಣ, ತಿರುಪತಿ, ಶ್ರೀಶೈಲ, ರಾಮೇಶ್ವರ, ಕಾಶಿ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದಳು. ಎಲ್ಲ ರನ್ನು ಸಮತೆಯಿಂದಲೂ ನ್ಯಾಯದಿಂದಲೂ ಆಳಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದಳು. ಜನಮೆಚ್ಚುವಂತೆ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಳಾದಳು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಔರಂಗಜೇಬನು ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವನ್ನೂ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾ ಜಿಯ ಉತ್ತರವನ್ನೂ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:-

(ಅ) ಇವಳು.....ನಾಯಕನ ಹೆಂಡತಿಯು.

(ಆ) ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಆಯಿತು.

(ಇ) ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ.....ರನ್ನೂ..... ರನ್ನೂ ಬಗ್ಗುಬಡಿದು.....ರ ಹುಟ್ಟನ್ನು ಅಡಗಿಸಿದಳು.

(ಈ) ಸ್ವಾದಿ ಪ್ರಾಂತದ ಅರಸನಾದ.....ನುಸಾವಿರ ಕಾಲಾಳುಗಳು.....ಸಾವಿರ ರಾಹುತರಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು.....ವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ.....ಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದನು.

(ಉ)ರಾಯನ ದಂಡನಾಯಕನಾದ.....ನು ದೊಡ್ಡ ದೊಂದು.....ವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು.....ಯ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದನು.

(ಊ)ಯನೆಯ ಮಗನಾದನುಯ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು.

(ಎ)ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳಿ ಕ್ರಿ. ಶ. .ರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈ ಕೃಳಾದಳು.

೩೪. ಹಾಗಲವಾಡಿಯ ರಾಜರ್ಮಿ

[ಇಮ್ಮಡಿ ಮುದಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕ]

ಹಾಗಲವಾಡಿಯು ಈಗಿನ ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಗುಬ್ಬಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪಾಳಯಗಾರರು ವೀರಶೈವರು. ಇವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮತದ ಅಭಿಮಾನವಿದ್ದಿತಾದರೂ ಬೇರೆ ಮತಗಳನ್ನು ಯಾವ ಅರಸನೂ ದ್ವೇಷಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮತದವರನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿ ನೋಡುವದರಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹದಿಮೂರು ಮಂದಿ ಅರಸರಾದರು; ಮತ್ತು ಮೂರು ನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಅರಸನಾದ ಇಮ್ಮಡಿ ಮುದಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನಂತಿದ್ದನು. ಈತನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪನಾಯಕ. ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪನಾಯಕನು ತನ್ನ ಮಗನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಗ್ಯ ಗುರುಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಹುಡುಗನಿದ್ದಾಗಲೇ ಈತನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಿಪುಣನಾಗಿ ಘನವಿಧ್ವಾಂಸನಾದನು. ಈತನಿಗೆ ಕಲಿಸಿದ ಗುರುಗಳು ಈತನ ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಗೂ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಬೆರಗಾದರು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ಈತನು ಪಾಪಭೀರುವು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ಯುದ್ಧ ಮುಂತಾದ ಹಿಂಸೆಯ ಕೃತಿಗಳು ಈತನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ತಂದೆಯು! ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ಮೇಲೆ ಈತನಿಗೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೦ ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟವಾಯಿತು. ಈತನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧಗಳೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಆಚರಿಸಿ, ನೀತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಳ್ಳು ಕಾಳಷ್ಟು ಸಹ ಅತ್ತಿತ್ತು ಕದಲದಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಈತನ ಉದ್ದೇಶವಿತ್ತು. ತಾನೂ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ನುಡಿಯಂತೆ ನಡೆ ಇತ್ತಾದುದರಿಂದ ಜನತೆಯ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದನು. ಪಂಡಿತರ ಮೇಲೆ ಇವನ ಪ್ರೇಮ ಬಹಳ. ತನ್ನ ಒಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದ ಎಲ್ಲ ಮತಗಳ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಈತನ ಒಲವು ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು. ಕಾಶಿಯಿಂದ ಮುದ್ದುವೀರ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂಬ ಜಂಗಮ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ವೇದಾಂತ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಏಳುನೂರು ತತ್ವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. ತಾನು ಬರೆದ ತತ್ವಗಳಂತೆ ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಚರಿಸಿ ತನ್ನಂತೆ ಅವರೂ ಮೋಕ್ಷಮುಖವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಈತನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಇತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ತತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವಂಥ ಉಪದೇಶಕರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು ತನ್ನ ಊಳಿಗದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದನು. ಹಾದಿಕಾರರಿಗೆ ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪವಾಗಬಾರದೆಂದು ಮಾರ್ಗಗಳಗುಂಟಾಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆರೆಬಾವಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಬಂದೀಖಾನೆಯೊಳಗಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕೈದಿಗೆ ದಿನಾಲು ಎಮ್ಮೆಯ ಮೊಸರು, ಧಮ್ಮಕ್ಕೆಯ ಅನ್ನ ಸಿಗುವಂತೆಯೂ, ಹಾಸಿಗೊಳ್ಳಲೊಂದು ಹೊತ್ತುಗೊಳ್ಳಲೊಂದು ಹೀಗೆ ಎರಡು ಕಂಬಳಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆಯೂ ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕೈದಿಯನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡುವದು ದೊಡ್ಡ ಪಾಪವೆಂದು ಅವನ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಿಂಬಿಸಿ ಜಿನ್ನಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದ್ದನು.

ಒಟ್ಟಿನಮೇಲೆ, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಸುಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಅಬಲರನ್ನು ಸಬಲರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಬಡವರನ್ನು ಬಲ್ಲಿದರನ್ನಾಗಿಯೂ, ಮಾಡಿ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಸಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಇಂತಹ ಅರಸು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ತಾಯ್ತಂದೆ. ಈತನ ರಾಜ್ಯವು ರಾಮರಾಜ್ಯದಂತಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಯೋಗಿಗಳ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ತಪಸ್ಸು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ವೈರಾಗ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೪೦ ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಿರಿ ಮಗನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ನೀತಿಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ದೇಶಸಂಚಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನು. ಈ ರಾಜರ್ಮಿಯು ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ನಳ, ರಾಮ, ಧರ್ಮರಾಜ ಮೊದಲಾದವರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿರಲು ನಿಜವಾಗಿ ಯೋಗ್ಯನು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಇಮ್ಮಡಿ ಮುದಿಯಪ್ಪ ನಾಯಕನು ತನ್ನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾವವು ?

೨. ಈತನಿಗೆ ರಾಜರ್ಮಿಯೆಂದು ಏಕೆ ಕರೆಯಬೇಕು ?

೩. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೊಂದನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ.

(ಅ) ಈತನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು.....ನಾಯಕ. (ಗುರುಬಸವಪ್ಪ, ವೀರಬಸವಪ್ಪ, ಚೆನ್ನಬಸವಪ್ಪ)

(ಆ) ಈತನು ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ.....ಅರಸು. (ಒಂಬತ್ತನೆಯ, ಹನ್ನೊಂದನೆಯ, ಎಂಟನೆಯ)

(ಇ) ಹಾಗಲವಾಡಿಯು ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನದ.....ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. (ಕಡೂರು, ಗುಬ್ಬಿ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ)

(ಈ) ಈತನು ತನ್ನ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ.....ತತ್ವ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದನು. (ಏಳನೂರು, ಆರುನೂರು, ಐದುನೂರು)

(ಉ) ತನ್ನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದ.....ಉಂಬಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. (ಶೂರರಿಗೆ, ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ಕೀರ್ತನಕಾರರಿಗೆ)

(ಊ) ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ.....ಎಮ್ಮೆಯ ನೊಸರು, ಧಮ್ಮಕ್ಕೆಯ ಅನ್ನ ದಿನಾಲು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಕಟ್ಟಳೆ ಮಾಡಿದ್ದನು. (ರೋಗಿಷ್ಠನಿಗೆ, ಭಿಕ್ಷು-ಕನಿಗೆ, ಕೈದಿಗೆ)

(ಇ) ಕಾಶಿಯಿಂದ..... ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಂದ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. (ಮುದ್ದುವೀರ, ಚಿನ್ನವೀರ, ಸಿದ್ಧವೀರ)

೨೫. ಹೈದರ ಅಲಿ

ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು ಫತ್ತೇ ಮುಹಮ್ಮದ. ಇವನು ಬೂದೀ ಕೋಟೆಯ ಜಹಗೀರದಾರನಿದ್ದನು. ಇವನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೆಸರು ಮಜೀದಾ ಬೇಗಮ್. ಇವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೨೨ ರಲ್ಲಿ ಹೈದರ ಅಲಿಯು ಬೂದೀ ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಫತ್ತೇ ಮುಹಮ್ಮದನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು. ಆಗ ಇವರಿಗೆ ಯಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ದಂತಾಯಿತು. ತಾಯಿಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಳು. ಬಡತನದ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವದು ಅವಳಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಟ್ಟೆಯ ಪಾಡಿಗಾಗಿ ಅವಳು ನೊಡಲು ಹೈದರನ ಅಣ್ಣನನ್ನು ದಂಡಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ, ಆ ಮೇಲೆ ಇವನನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಿಪಾಯಿಯ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ಸಿಪಾಯಿ ಇದ್ದಾಗ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಘಾಜದಾರನಾದನು.

ಒಮ್ಮೆ ಪೇಶವೆಯು ಮೈಸೂರ ಅರಸನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ಹನ್ನೆರಡು ಊರುಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಸರದಾರರನ್ನು

ನಿಯಮಿಸಿಹೋಗಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಅಭಿಮಾನಿಯೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೂ ಆದ ಹೈದರನಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮರಾಠಾ ಸರದಾರರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿ ತನ್ನ ಅರಸನ ಉರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತಿರುಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದನು. ಹೈದರನ ಈ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಮೈಸೂರ ಅರಸನು ಈತನನ್ನು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟನು.

ಹೈದರ ಅಲಿ

ಸೇನಾಪತಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಈತನ ವರ್ಚಸ್ಸು ಬೆಳೆದು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟನು. ಅರಸನು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಈತನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯ ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಒಳಸಂಚು ನಡೆಸಿದನು. ಚಾಣಾಕ್ಷನಾದ ಹೈದರನಿಗೆ ಇದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೇ ಅರಸನನ್ನು ಪಟ್ಟದಿಂದ ತಳ್ಳಿ ತಾನೇ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೭೬೧ ರಲ್ಲಿ ಅರಸನಾದನು. ಅರಸು ಮನೆತನದವರಿಗೆ ಉಂಬಳಿ ಎಂದು ಕೆಲ ಹಣವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ತುಂಬಿಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರೇ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ, ಅವರ ನೈಲ್ಲ ಬಗ್ಗು ಬಡಿದು, ಅವರ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೇರಳವಾದ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ, ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಮಾಂಡಲಿಕರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಆಗ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಸಹ ಒಂದೆರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದ್ದನು. ಅವರಗೂಡ ಕೊನೆಯ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಚಿತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೮೨ ರಲ್ಲಿ ಅರಸು ಹುಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಡಿದನು.

ಇವನು ಶರೀರದಿಂದ ಬಡಕನು ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ನಿಲುವಿಕೆಯವನು. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಮಿಂಚುವ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮುಂಡಾಸವು. ಮೈಮೇಲೆ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಪೋಷಾಕುಗಳು. ಬೊಂಕದ ಮೇಲೊಂದು ರೇಶಿಮೆಯ ಉದ್ದವಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ಡಾಲಿನ ಪೋಷಾಕಿನ ಮೇಲೆ ಇವನ ಪ್ರೇಮ ಬಹಳ. ಈತನು ಹುಟ್ಟು ಜಾಣನು. ಮತ್ತು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದವನು. ಬಡತನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಮನುಷ್ಯನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ, ವ್ಯವಹಾರ ಚಾತುರ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಓದು ಬರಹಗಳ ಗಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ ಹೆಸರಾದ ಮುತ್ಸದ್ವಿಯಾದನು. ಒಂದೇ ವೇಳೆಗೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಿಷಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ, ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳುವದು, ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿ ಕೇಳುವದು, ಹುಕುಮುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬರೆಯಿಸುವದು, ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ! ವೈರಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಜಾಣಾಕ್ಷನಿದ್ದನು. ವೇಳೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವದರಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದನು. ಪರಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಿಂಹನಂತಿದ್ದನು. ವೈರಿಗಳು ಸಹ ಈತನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಾಕ್ರಮಿ ಇದ್ದಷ್ಟೇ ಉದಾರ ಸ್ವಭಾವದವನೂ ಇದ್ದನು. ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿ ಇನಾಮುಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಪ್ಪಿದವರಿಗೆ ಕಠೋರ ತನದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದವನು ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸನಾದನು.

ಅಭ್ಯಾಸನಗಳು

೧. ಇವನ ರೂಪ, ಪೋಷಾಕು, ಗುಣಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಕೊನೆಗೆ ಕಂಪದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯವಾದದ್ದೊಂದನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಇವನ ತಂದೆಯ ಹೆಸರು..... (ಶೇಖ ಮುಹಮ್ಮದ್, ಸಾಲೇ ಮುಹಮ್ಮದ್, ಫತ್ತೇ ಮುಹಮ್ಮದ್)

(ಆ) ಇವನ ತಾಯಿಯ ಹೆಸರು..... (ಖಜೀದಾ ಬೇಗಮ್, ಮಜೀದಾ ಬೇಗಮ್, ನಜೀದಾ ಬೇಗಮ್)

(ಇ) ಇವನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ..... (ಬಾದೀಕೋಟಿ, ಮಿಶ್ರೀಕೋಟಿ, ಹೊಸಕೋಟಿ)

(ಈ) ಸಿಪಾಯಿ ಇದ್ದಾಗ ಶೌರ್ಯತೋರಿಸಿ ದಿಂಡಗಲ್ಲಿನ.....ನಾದನು. (ಹೆವಾಲದಾರ, ಜಮಾದಾರ, ಘೌಜದಾರ)

(ಉ) ಮರಾಠಾ ಸರದಾರರನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅರಸನು ಮೆಚ್ಚಿ ಈತನನ್ನು.....ಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. (ಮಂತ್ರಿ, ಸೇನಾಪತಿ, ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ)

(ಊ) ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶರಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು. (೧೭೮೨, ೧೮೮೨, ೧೮೮೩)

೩೬. ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ

ಇವನ ತಂದೆಯಾದ ಹೈದರಾಲಿಗೆ ಬಹುದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹೈದರನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಆಝಾಟದಲ್ಲಿದ್ದ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ ಎಂಬ ಪೀರನಿಗೆ ಹರಕೆಹೊತ್ತು ಒಳ್ಳೇ ಭಕ್ತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಂದ ನಡೆಕೊಂಡರು. ಮುಂದೆ ಹೈದರನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ದೇವನ ಹೆಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೫೩ ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಡುಕೂಸನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಪೀರನ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಇವನೇ ಮುಂದೆ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ ನಾದನು. ರಾಜಕುಮಾರರಿಗೆ ಆಗಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಯುದ್ಧದ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹೈದರನು ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡಿಸಿದನು. ಇವಲ್ಲದೆ ಇವನಿಗೆ ಆರಬೀ, ಪಾರಸೀ, ಫ್ರೆಂಚ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಇತಿಹಾಸ, ಭೂಗೋಲ, ಗಣಿತ ಮೊದಲಾದ ಗುಪಯುಕ್ತ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಕಲಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು. ಟೀಪುವು ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯವನಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸುಗೊಟ್ಟು ಕಲಿತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಗನೆ ಪಾರಂಗತನಾದನು. ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗಲೇ ತಂದೆಯಗೂಡ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ಇವನಿಗೆ ಯುದ್ಧಕಲೆಯ ಅನುಭವವು ಪೂರೈವಾಗಿ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವದರೊಳಗಾಗಿ ಈತನು ತೋರಿಸಿದ ಪರಾಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ನೆಚ್ಚಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಈತನನ್ನು “ ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ” ಎಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು.

ತಂದೆಯ ತರುವಾಯ ಇವನೇ ಪಟ್ಟವೇರಿದನು. ತಂದೆಯಂತೆ ಈತನೂ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನಾಳುತ್ತಿದ್ದ ದೇಸಾಯಿಯರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಗ್ಗುಬಡಿದನು. ಆಮೇಲೆ ತ್ರಿಚನಾಪಳ್ಳಿಯ ಅರಸನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗೆದ್ದುಕೊಂಡನು. ಆ ಅರಸನು ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದವನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅವನ ಮೇಲೆ ದಯೆ ತೋರಿಸಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನನ್ನು ದಂಡು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು. ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಟೀಪುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಪೇಶವೆಯೂ ನಿಜಾಮನೂ ಬಂದು ಕಾರ್ನವಾಲೀಸನನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ

ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದರು. ಟೀಪುವಿನ ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು. ಒಪ್ಪಂದದ ಪ್ರಕಾರ ಟೀಪುವು ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ, ಮೂರು ಕೋಟಿಗಳನ್ನೂ, ಮೂವತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅದರಂತೆ ಅರ್ಧರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಮೂರು ಕೋಟಿಗಳನ್ನೂ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು. ದುಡ್ಡನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ದುಡ್ಡು ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಕಡೆಗೆ ಅಡವು ಇಡಬೇಕಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಈತನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು.

ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ

ಫ್ರೆಂಚರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಜನರಿಗೆ ದಂಡಿನ ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡಿಸಿ ತನ್ನ ದಂಡನ್ನು ಬಲಿಷ್ಠವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಫ್ರಾನ್ಸ ದೇಶದ ವೀರನಾದ ನೆಪೋಲಿಯನ್ನನೊಡನೆ ಸತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಸಂಚನ್ನು ಒಳಗೊಂಡೊಳಗೆ ನಡೆಸಿದನು. ಈ ಗುಟ್ಟು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಕೂಡ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ಅವರು ಈತನನ್ನು ಪೂರಾ ಮುರಿದು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಶ್ರೀರಂಗ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೯೯ ರಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿದರು. ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳಹೊಕ್ಕರು. ಆಗ ಟೀಪುವು ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಈ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಊಟ ಬಿಟ್ಟು ಚಲಕತ್ತನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ವೈರಿಗಳನ್ನು ತುಂಡರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಗುಂಡುಗಳು ಬಡಿದು ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ ಒಬ್ಬ ವೈರಿಯು ಅವನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಹತ್ಯಾರವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟನು.

ಟೀಪುವು ನಿಜವಾಗಿ ಕಡುಗಲಿ, ಆದರೆ ಹಟಮಾರಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷರನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗಟ್ಟಬೇಕೆಂಬುವನರಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬನು. ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತವನ್ನು ಜಯಿಸಿ ಬಾದಶಹನಾಗಿ ಆಳಬೇಕೆಂದು ಇವನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಇತ್ತು. ಮಹಾತ್ಮಾಕಾಂಕ್ಷಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ತಂದೆಯ ಹಾಗೆ ವ್ಯವಹಾರ ಚತುರನೂ ಮುತ್ತದ್ವಿಯೂ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಇವನ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಗಳಾವವೂ ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ, ಇಸ್ಲಾಮ ಧರ್ಮದ ಹುಚ್ಚೊಂದು ಇವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿತ್ತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋತವರನ್ನೂ ಸೆರೆಸಿಕ್ಕವರನ್ನೂ ಬಲಾತ್ಕಾರದಿಂದ ಮುಸಲ್ಮಾನರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇಶೀಯ ಅರಸರು ಈತನ ಹಗೆಗಳಾದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷರಂತಹ ಬಲಾಢ್ಯ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದಿಡಿಯಲು ಎಲ್ಲ ದೇಶೀಯ ಅರಸರ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನೂ ಸಹ ಕಾರವನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಅಭ್ಯಸನಗಳು

೧. ಟೀಪುವು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತನು?
 ೨. ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣದ ಒಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಗಳಾವವು? ಟೀಪುವು ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಏಕೆ ಅಡವು ಇಡಬೇಕಾಯಿತು ?
 ೩. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- (ಅ) ಈತನು.....ಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದನು.

(ಅ) ಈತನು ತೋರಿಸಿದ.....ಗಳಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಈತನನ್ನು.....ಎಂದು ಕರೆಯಹತ್ತಿದರು.

(ಇ)ಯ ಅರಸನನ್ನು ನೋಲಿಸಿ ಅವನ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕಸಿದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನು.....ರಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕನು.

(ಈ) ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ವೀರನಾದ.....ನೊಡನೆ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿ.....ರನ್ನು ಈ ದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ.....ನ್ನು ಹೊಡೆದ್ದನು.

(ಉ) ಇಂಗ್ಲಿಷರು.....ಯ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಮುರಿದು ಒಳ ಹೊಕ್ಕು.....ಯನ್ನು ಕೇಳಿ.....ಮಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು.....ನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡುಯನ್ನು ಹತ್ತಿ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಡೆದನು.

(ಊ) ಈತನು ಕ್ರಿ. ಶ.....ರಲ್ಲಿ ಮಡಿದನು.

೨೭. ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ

ಈಗಿನ ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ಎಂಬದೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಅದು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೇಶಗತಿಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮಲ್ಲಸರ್ಪ ಎಂಬವನು ಅದರ ದೇಸಾಯಿ ಇದ್ದನು. ಇವನಿಗೆ ಅಪ್ಪರುದ್ರವ್ವ ಎಂಬ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗರುದ್ರಸರ್ಪನೆಂಬ ಮಗನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಕೆಲವು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಅಪ್ಪರುದ್ರವ್ವನು ಲಿಂಗೈಕ್ಯಳಾದಳು. ಆ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಸರ್ಪನು ಈ ನಮ್ಮ ಕಥಾನಾಯಕಿಯಾದ ಚೆನ್ನವ್ವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಮುಂದೆ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಕೆಲವೇ ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಸರ್ಪ ಮತ್ತು ಶಿವಲಿಂಗರುದ್ರಸರ್ಪ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಲಿಂಗೈಕ್ಯ

ರಾದರು. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧವೆಯಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆಗಂತೂ ಇವಳಿಗೆ ಅದ ದುಃಖವನ್ನು ಹೇಳಲಾಸಲ್ಲ. ಇವಳಿಗೆ ಆಕಾಶವೇ ಕಡಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ದುಃಖವಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತರೆ ದೇಶಗತಿಯೆಲ್ಲ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದು, ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಮಾಸ್ತನರಡಿಯ ಗೌಡರ ಮಗನನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು. ಅವನು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದನು. ಅವನಿಗೆ ಸವಾಯಿ ಮಲ್ಲಸರಸ್ವ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಉತ್ತಮ ರೀತಿಯಿಂದ ರಾಜ್ಯಭಾರ ನಡೆಸಿದಳು. ಇವಳ ಆಳಿಕೆಯಿಂದರೆ ಕಿತ್ತೂರ ನಾಡಿನವರ ಸುಖ ಕಾಲ. ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡಿದಳು. ಈಗಲೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಆ ನಾಡಿನ ಜನರು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ.

ದೇಸಾಯಿಯು ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ದತ್ತಕ ಮಾಡಿರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಇಂಗ್ಲಿಷ ಸರಕಾರದವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಲೆಕ್ಟರನಾಗಿದ್ದ ಥ್ಯಾಕರೆ ಸಾಹೇಬನು ಕಿತ್ತೂರ ದೇಶಗತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವ ನೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ದೇಸಾಯಿಣಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಚೆನ್ನವ್ವನು ಮಹಾ ಅಭಿಮಾನಿ. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ತನ್ನ ದೇಸಗತಿಯ ಕಾರಭಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುವದು ಈಕೆಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇವಳಂತೂ ಹುಟ್ಟು ಶೂರಳು. ಇವಳ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕ್ಷಾತ್ರತೇಜವು ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವೀರಾವೇಶದಿಂದ ಹೊರಟಳೆಂದರೆ, ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿದವರ ಮೈಯಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಶ್ರೀಯು ತುಂಬಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತಂತೆ ! ಇಂತಹ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ವೀರ ದೇಸಾಯಿಣಿಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಆಡಳಿತ ಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಕೈ ಹಾಕಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಇವಳು ಭರದಿಂದ ಯುದ್ಧ ಸಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಹತ್ತಿತಾದುದರಿಂದ, ಥ್ಯಾಕರೆ ಸಾಹೇಬನು ತನ್ನ ದಂಡು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಿತ್ತೂರನ್ನು ಮುತ್ತಿದನು. ಚೆನ್ನವ್ವನು ಯುದ್ಧದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಯೇ ಇಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಒಂದೆರಡು ದಿನ ದಾರಿ ಕಾಯ್ದು, ವೀರ ದೇಸಾಯಿಣಿಯು ಕೋಟೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿಸಿ ತನ್ನ ಸೈನ್ಯದೊಂದಿಗೆ ವೈರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಗಿದಳು. ಎರಡೂ ದಂಡಿನವರಿಗೆ ಕೈಗೆಕೈ ಹತ್ತಿತು. ದೇಸಾಯಿಣಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ದಂಡಿನವರು ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದರು. ಥ್ಯಾಕರೆ ಸಾಹೇಬನು ಮಡಿದನು. ಅವನ ಗೋರಿಯು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿದೆ.

ಚೆನ್ನಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿಣಿಯು ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದ ಯುದ್ಧ-
ಚಾತುರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ಜನರನ್ನೆಲ್ಲ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಈ ಯುದ್ಧ
ದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಜಯದಿಂದ ಇವಳು ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರ ನೆಚ್ಚು ಮೆಚ್ಚಿನ
ದೇಸಾಯಿಣಿಯಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಅವಳು ಶೂರಳಿದ್ದಷ್ಟೇ ಕೋಮಲ ಹೃದಯದ
ವಳೂ ಇದ್ದಳು. ಸೆರೆಸಿಕ್ಕ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಎಳೆವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ
ಮುದ್ದಾಡಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಮಾಡಿದಳು.

ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವದು

ಈ ಸೋಲಿನ ಸುದ್ದಿಯು ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಈ ಸಲ ಇಂಗ್ಲಿ
ಷರು ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚಾಪ್ಲಿನ್ ಸಾಹೇಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ
ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಿತ್ತೂರಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಬಲಾ
ಢ್ಯವಾದ ಸೈನ್ಯದ ಎದುರಿಗೆ ದೇಸಾಯಿಣಿಯು ಆಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ.
೧೮೫೪ ರಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರು ಇಂಗ್ಲಿಷರ ವಶವಾಯಿತು. ಚೆನ್ನಮ್ಮ ದೇಸಾಯಿ
ಣಿಯು ಮತ್ತು ಶಿವಲಿಂಗರು ದ್ರಸರನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ವೀರಮ್ಮನು ಬೈಲಹೊಂಗಲ.

ದಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚನ್ನಮ್ಮನು ದೇಸಗತಿಯನ್ನು ಕಳಕೊಂಡ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಕೊರಗಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯಳಾದಳು. ಕಿತ್ತೂರನಾಡಿನ ಜನರು ತಮ್ಮಪ್ರೀತಿಯ ದೇಸಾಯಿನಿಯ ಹೆಸರು ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿಯಲೆಂದು ಕೃತ್ತಿಕಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜ (ಸಮೂಹ) ಕ್ಕೆ 'ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ದಂಡಿ' ಎಂದೂ ಮೃಗಶಿರಾ ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜಕ್ಕೆ 'ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮಂಚ' ಎಂದೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟೋ ಲಾವಣಿ ಪದಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಜನರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಹಾಡುವದನ್ನು ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸಗಳು

೧. ಧ್ಯಾಕರೆ ಸಾಹೇಬನ ಕೂಡ ಆದ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೨. ತೆರವಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಬರೆಯಿರಿ:-

(ಅ) ಇವಳ ಗಂಡನ ಹೆಸರು.....

(ಆ) ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ.....ಯ ಗೌಡರ..... ನನ್ನು ದತ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು.

(ಇ) ದತ್ತಕ ಮಗನಿಗೆ.....ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು.

(ಈ) ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಮೊದಲನೆಯ ಸಲ.....ಸಾಹೇಬನನ್ನುಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ದಂಡಿನೊಡನೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

(ಉ) ಎರಡನೆಯ ಸಲ.....ಸಾಹೇಬನನ್ನು ಒಂದು..... ವಾದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಿದರು.

(ಊ)ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜಕ್ಕೆ 'ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ದಂಡಿ' ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

(ಎ)ನಕ್ಷತ್ರ ಪುಂಜಕ್ಕೆ 'ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮಂಚ' ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಮಾದರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು

[ಶಿಕ್ಷಕ-ಶಿಕ್ಷಕಿಯರಿಗೆ ಸೂಚನೆಗಳು:— ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಥೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉಪಯುಕ್ತ ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಕೊಡಲು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲದ ಬೇರೆ ನಮೂನೆಯ ಕೆಲವು ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಉದಾಹರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ (ಸ್ಕಾಲರ್‌ಶಿಪ್) ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿವೆ. ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟವು ಕೇವಲ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಇವೆ. ಇಂತಹ ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಶಿಕ್ಷಕ-ಶಿಕ್ಷಕಿಯರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟುವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಚಾಚಿ ರೂಢಿ ಮಾಡಿಸಿದಷ್ಟು ಒಳಿತು.

ಈ ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಉದ್ದೇಶಗಳಿವೆ. ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದೊಂದು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಟವಾಗಿರಬೇಕು. ಇದು ಹೊಸ ಶಿಕ್ಷಣದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ತಾವು ಕಲಿಸಿದ ವಿಷಯವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಅಳತೆ ಗೋಲಾಗಿರಬೇಕು. ಮೂರನೆಯದು, ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವಂತಹದಿರಬೇಕು. ನಾಲ್ಕನೆಯದು, ಕಲಿಸಿದ ವಿಷಯವು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಬೇಕು. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗನುಸರಿಸಿಯೇ ಕೆಳಗಿನ ಅಭ್ಯಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಶಿಕ್ಷಣವು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿದೆ. ಸಂಬಂಧೀಕರಣ (ಅನುಬಂಧ) ವು ಅದರ ಜೀವಾಳವು. ಸಂಬಂಧೀಕರಣಮಾಡಿ ಕಲಿಸುವದಕ್ಕೆ ಸಮನಾಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನುವರು. ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು. ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಆರ್ಥಿಕ (ಮೂಲ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು) ವಿರಬಹುದು, ಸಾಮಾಜಿಕವಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ನೈಸರ್ಗಿಕವಿರಬಹುದು. ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಒಂದನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಪಾಠಕ್ಕೆ ನೀವು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನೀವು ಆಯ್ದುಕೊಂಡ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ

ಮೊದಲೇ ದೀರ್ಘಾಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ರಚಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಲೇಸು. ನಿಮ್ಮ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಚ್ಚು ಚಂದವಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವಿರೋ ಅಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಚ್ಚಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪಾಠದ ಕಳೆಯು ಏರುತ್ತ ಹೋಗುವದೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದವರಿಗೆ ಹೇಳುವದೇ ಬೇಡ. ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಬಂಧೀಕರಣ (ಅನುಬಂಧ) ವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಗುವದೆಂಬುದು ಅನುಭವದ ಮಾತಾಗಿದೆ. ಅನುಬಂಧವು ನೈಜವಾದದ್ದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದದ್ದು ಇರಬೇಕು; ಕೃತ್ರಿಮವಾದದ್ದಿರ ಕೂಡದು.]

೧. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ:—

ಹೈದರಾಲಿ, ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ, ಹನುಮಂತ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ವೀರ ಪುಲಿಕೇಶಿ, ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮ, ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು, ಕನಕದಾಸ, ವೀರಮಾದಿತ್ಯ

೨. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಅವನು ಇಲ್ಲವೆ ಅವಳು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡತಕ್ಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು
ಹನುಮಂತನು
ಇಕ್ಕೇರಿಯ ದೊಡ್ಡ ಸಂಕಣ್ಣನು
ಹರಿಹರರಾಯನು
ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ
ಮುಹಮ್ಮದ ಅದಿಲಶಹ
ಚಾಮುಂಡರಾಯ
ಬಸವಣ್ಣನವರು
ಭೀಮಸೇನ
ರನ್ನ

೩. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸರಿ ಇವೆ, ಕೆಲವು ತಪ್ಪು ಇವೆ. ಸರಿ ಇದ್ದ ವಾಕ್ಯದ ಮುಂದೆ 'ಹೌದು' ಸರಿ ಇದ್ದ ವಾಕ್ಯದ ಮುಂದೆ 'ಹೌದು'

ಎಂದು ಬರೆಯಿರಿ. ತಪ್ಪು ಇದ್ದ ವಾಕ್ಯದ ಮುಂದೆ 'ಅಲ್ಲ' ಎಂದು ಬರೆಯಿರಿ.

- (ಅ) ಪುರಂದರ ದಾಸನು ಮೊದಲು ಬೇಡರವನು ಇದ್ದನು.
- (ಆ) ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನು ಥ್ಯಾಕರೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದಳು.
- (ಇ) ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ದೊಡ್ಡ ಮುತ್ತದ್ದಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- (ಈ) ಚಾಂದಬೀಬಿಯು ಹುಶೇನ ನಿಜಾಮಶಹನ ಮಗಳು.
- (ಉ) ಸುಗ್ರೀವನ ರಾಜಧಾನಿ ಕಿಷ್ಕಿಂಧೆಯು.
- (ಊ) ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಆದಿಲಶಹನು ಇಬ್ರಾಹಿಮರೋಜಾವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು.
- (ಎ) ಮಯೂರವರ್ಮನು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮೂಲಪುರುಷನು.
- (ಏ) ವೀರ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಡ್ಡದೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯಿಸಿದನು.
- (ಐ) ನಿಕೋಲೋ ಕೊಂಟಿ ಎಂಬ ಇಟಲಿ ದೇಶದ ಪ್ರವಾಸಿಯು ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯನ ಓಲಗಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

೪. ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಒಂದು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಅವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಹಿಂದು ಮುಂದಾಗಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ: —

(ಅ) ತಿಪ್ಪಾಂಬಿಕೆಯು	(ಅ) ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನ ಮಗ.
(ಆ) ರಾಜಹಂಸಾಮೃತವು	(ಆ) ಟೀಪುವು.
(ಇ) ಅಲಿ ಆದಿಲಶಹನ ಹೆಂಡತಿಯು	(ಇ) ರಾಮರಾಯನ ಆನೆ.
(ಈ) ಈಶಸ್ತಭುವಿನ ಹೆಂಡತಿ	(ಈ) ಮಲ್ಲಸರ್ದನ ಹೆಂಡತಿ.
(ಉ) ಹೈದರನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ	(ಉ) ಚಾಂದಬೀಬಿಯು.
(ಊ) ಕಿತ್ತೂರು ಚೆನ್ನಮ್ಮ	(ಊ) ಬೂದೀಕೋಟೆ.
(ಎ) ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ	(ಎ) ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ.
(ಏ) ಡಂಕಣಾಚಾರ್ಯನು	(ಏ) ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಮಲತಾಯಿ

೫. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಇಸವಿಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆಯಾ ಸಂಗತಿಯ ಮುಂದೆ ಆಯಾ ಇಸವಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:—

ಕೆತ್ತೂರಿನ ಬಂಡಾಯ; ಟೀಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣ; ಶಿವಾಜಿಯು ಬೆಳವಡಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದ್ದು; ರಕ್ತಸಗಿ-ತಂಗಡಗಿ ಯುದ್ಧ; ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಮರಣ; ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನ್ಮ; ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ; ಹೈದರ ಅಲಿಯ ಜನ್ಮ; ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಪ್ರಾರಂಭ.

೧೧೩೩; ೧೦೭೬; ೧೮೨೪; ೧೭೨೨; ೧೬೬೮; ೧೩೩೫; ೧೨೨೦; ೧೫೬೫; ೧೭೯೯.

೬. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಯಾರು ಯಾವದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:—

ಶೃವಣಬೆಳಗೊಳದ ಗೋಮಟೇಶ್ವರ; ವಿಜಾಪುರದ ಬೋಲಗುಮುಟ; ಹಂಪಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನ ಗುಡಿ; ಬೇಲೂರ ಚೆನ್ನಕೇಶವ ದೇವಾಲಯ; ಸಾಲೋಟಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ; ಅಜಂತೆಯ ಗವಿಯೊಳಗಿನ ಚಿತ್ರಗಳು; ಬಾದಾಮಿಯ ಗುಡ್ಡ ದೊಳಗೆ ಕೊರೆಯಿಸಿದ ದೇವಾಲಯಗಳು; ಹಂಪಿ ಬಸವಣ್ಣನ ಕಾಲುನೆ.

ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ; ಮಂಗಲೇಶ್ವರ; ಚಾಮುಂಡರಾಯ; ವೀರಪುಲಿಕೇಶಿ; ಮುಹಮ್ಮದ ಅದಿಲಶಹ; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ; ಹರಿಹರರಾಯ; ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ.

೭. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಪಂಡಿತರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಯಾವ ಅರಸನ ಓಲಗದಲ್ಲಿಿದ್ದರೋ ಆ ಅರಸರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಯಾರು ಯಾರ ಓಲಗದಲ್ಲಿಿದ್ದರೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:—

ತೆನ್ನಾಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣ; ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ; ಬಿಲ್ಹಣ; ರನ್ನ; ಪೊನ್ನ; ಸಾಯಣಾಚಾರ್ಯ; ಲಕ್ಕಣ್ಣ-ದಂಡೇಶ; ನಾಗಚಂದ್ರ; ಅದಿಪಂಪ.

ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ; ಕೃಷ್ಣ ದೇವರಾಯ; ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ; ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯ; ತೈಲಪ; ಬುಕ್ಕರಾಯ; ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣ; ಹರಿಹರರಾಯ; ಅರಿಕೇಸರಿ.

೮. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಅವರವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:—

ದೇವನಹಳ್ಳಿ; ಕಾಲಟಿ; ಬಾಗೇವಾಡಿ; ಕೈದಾಳ; ಉಡುತಡಿ;
ಬೂದೀಕೋಟಿ; ಅನೇಗುಂದಿ; ಪಾಜಕ; ಬಾಡ.

ಹೈದರಾಬಾದ್; ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ; ಕನಕದಾಸ; ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ; ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ;
ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ; ಬಸವೇಶ್ವರ; ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ; ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ.

೯. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವು ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಂದವರ ಹೆಸರು
ಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಯಾರು
ಯಾವ ಮಾತನ್ನು ಅಂದರೆಂಬದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ:—

(ಅ) ಮೊಸಳೆಯು ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ನನಗೆ ಸನ್ಯಾಸಿಯಾ
ಗಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಅದು ಬಿಡುವದು. (ಆ) ಈ ಮೂರ್ಮಿಯ ಕಲ್ಲು
ಅಶುಚಿಯೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ, ನನ್ನ ಬಲಗೈಯನ್ನೇ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳು
ವೆನು. (ಇ) ದಯವಿಲ್ಲದ ಧರ್ಮವಾವುದಯ್ಯ; ದಯವೇ ಧರ್ಮದ ಮೂಲ
ವಯ್ಯ. (ಈ) ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಒಂದು ಬಲವಾದ
ಹಿಂದೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಹೆಬ್ಬಯಕೆ. (ಉ)
ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟಿಯಿದ್ದು, ಏಳನೆಯ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ
ಅರಮನೆಯಿದೆ. (ಊ) ಜನರು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು; ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು;
ಮುಯ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಯ್ಯ ತೀರಿಸುವವರು. (ಎ) ಹೊಯ್ಸ, ಸಳ!

[ಅ] ಸುಡತ್ತಮುನಿ. [ಆ] ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ. [ಇ] ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ.
[ಈ] ಬಸವೇಶ್ವರ. [ಉ] ಹರಿಹರರಾಯ. (ಹುಕ್ಕ) [ಊ] ನಿಕೋ-
ಲೋ ಕೊಂಟಿ ಮತ್ತು ಅಬ್ದುಲ್ಲಾರಝಾಕ. [ಎ] ಹುವೆನಾತ್ಸಾಂಗ.

೧೦. ಕೆಳಗೆ ಕೆಲವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿರುದು
ಗಳನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿ ಅವರವರ
ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಅವರವರ ಬಿರುದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ—

ಕನ್ನಡರಾಜ್ಯ ರಮಾರಮಣ; ಮೈಸೂರಿನ ಹುಲಿ; ಸರಮೇಶ್ವರ; ಕವಿಚಕ್ರ
ವರ್ಮ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಕ್ರವರ್ಮ; ಕರ್ನಾಟಕ ಸಿಂಹಾಸನ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನಾಚಾರ್ಯ.

ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನ; ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ; ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ; ವೀರಪುಲಿಕೇಶಿ;
ವೀರಬಲ್ಲಾಳ; ರನ್ನ.

ಮುಖ್ಯ ಇಸವಿಗಳ ಪಟ್ಟಿ

- ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೮೫ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನ ಮರಣ
ಕ್ರಿ.ಶ. ೪೨ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಜನ್ಮ
,, ೨೦೦ ಕದಂಬರ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ
,, ೬೦೯ ೨ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯ ಪಟ್ಟ
,, ೬೪೧ ಚೀನಿ ಪ್ರವಾಸಿಯು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ
ಬಂದದ್ದು
,, ೭೫೭ ದಂತಿದುರ್ಗನು ಚಕ್ರವರ್ತಿ
ಯಾದದ್ದು
,, ೭೯೪-೮೧೪ ವೀರಗೋವಿಂದನ ಆಳ್ವಿಕೆ
,, ೯೪೧ ಅದಿಪಂಪನು ಭಾರತ ರಚಿಸಿದ್ದು
,, ೯೭೩ ತೈಲಪನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾದದ್ದು
,, ೧೦೭೫ ಯಾತಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕ್ರಮಾದಿ
ತ್ಯನ ಪಟ್ಟ
,, ೧೧೩೨ ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನ ನರ ಜನ್ಮ
,, ೧೧೫೬ ಬಿಜ್ಜಳನು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತದ್ದು
,, ೧೧೬೬ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಐಕ್ಯರಾದದ್ದು
,, ೧೧೯೧ ಇಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳನು ಭಿಲ್ಲಮ
ನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದ್ದು
,, ೧೧೯೯ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ಜನ್ಮ
,, ೧೨೯೪ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನು ದೇವಗಿರಿ
ಮುತ್ತಿದ್ದು
,, ೧೩೧೨ ಮಲಿಕ ಕಾಫುರನ ದಾಳಿ
,, ೧೩೩೫ ವಿಜಯನಗರ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ
,, ೧೩೩೬ ಹರಿಹರರಾಯನಿಗೆ ಪಟ್ಟ
,, ೧೩೪೨ ಹರಿಹರನು ಬಾದಾಮಿ ಕೋಟೆ
ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು
,, ೧೩೪೭ ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ

- ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೮೬ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯರ ಸಮಾಧಿ
,, ೧೩೯೬ ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ಬರಗಾಲ
,, ೧೪೮೯ ಅದಿಲಶಾಹಿ ರಾಜ್ಯಸ್ಥಾಪನೆ
,, ೧೫೨೬ ಬಹಮನಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಡಕು
,, ೧೫೬೫ ರಕ್ತಸಗಿ ತಂಗಡಗಿಯ ಕಾಳಗ
,, ೧೬೨೭ ಶಿವಾಜಿಯ ಜನ್ಮ
,, ೧೬೬೮ ಬೆಳವಡಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ನೋಡನೆ
ಯುದ್ಧ
,, ೧೬೭೪ ಅಕ್ಕಣ್ಣ-ಮಾದಣ್ಣರ ಕೊಲೆ
,, ೧೬೮೦ ಶಿವಾಜಿಯ ಮರಣ
,, ೧೭೦೪ ಕೊಲ್ಲಾ ಪುರ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆ
,, ೧೭೧೩ ಪೇಶವೆಯರ ಕೈಗೆ ರಾಜ್ಯ
,, ೧೭೨೨ ಹೈದರಾಲಿಯ ಜನ್ಮ
,, ೧೭೩೪ ಜಾಯಪ್ಪ ದೇಸಾಯಿಯ
ಸವದತ್ತಿ ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದು
,, ೧೭೫೩ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಜನ್ಮ
,, ೧೭೬೧ ಹೈದರಾಲಿಯು ಅರಸನಾದದ್ದು
,, ೧೭೭೩ ನಾರಾಯಣರಾಯನ ಕೊಲೆ
,, ೧೭೭೭ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನು ಧಾರವಾಡ
ಸುಲಿದದ್ದು
,, ೧೭೮೨ ಹೈದರಾಲಿಯ ಮರಣ
,, ೧೭೯೯ ಟೀಪುಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣ
,, ೧೮೦೦ ಧುಂಡಜಿಯ ಮರಣ
,, ೧೮೦೯ ವೀರರಾಜೇಂದ್ರನ ಮರಣ
,, ೧೮೧೮ ಪೇಶವೆಯರ ಆಳ್ವಿಕಾ
,, ೧೮೨೪ ಕಿತ್ತೂರಿನ ಬಂಡಾಯ
,, ೧೮೫೮ ನರಗುಂದ ಬಂಡಾಯ

All rights reserved by the publisher.

ಮುದ್ರಕರು :

ಎಂ. ಜಿ. ಸಾಲೇಕರ, ವಸಂತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

